

**Právnická fakulta Masarykovy univerzity
obor Právo a právní věda
Katedra finančního práva a národního hospodářství**

Bankovní právo v rámci nefiskální části finančního práva

Diplomová práce

Bc. Jiří Pešát

Brno 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Bankovní právo v rámci nefiskální části finančního práva** zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 31. října 2018

.....
Bc. Jiří Pešát

Poděkování

Alespoň touto krátkou zmínkou chci upřímně poděkovat svému školiteli JUDr. Johanu Schweiglovi, Ph.D. za cenné rady a podněty, které značně ovlivnily konečnou podobu této práce. Nemohu opominout poděkování své rodině za obrovskou psychickou i materiální podporu v průběhu celého mého studia.

Abstrakt

Diplomová práce se ve své první části zabývá teoretickým zařazením bankovního práva v rámci finančního práva, resp. nefiskální části finančního práva. Přitom nastiňuje prolínání soukromoprávních a veřejnoprávních institutů v této oblasti práva. Druhá část je věnována detailnějšímu výzkumu institutu pojištění pohledávek z vkladů, a to nejen v intencích analýzy historického vývoje a současné podoby právní úpravy na úrovni Evropské unie a vnitrostátního práva České republiky, nýbrž i se zohledněním vlivu institutu na finanční stabilitu bankovního, resp. finančního trhu. Proto je v rámci celé práce využito multidisciplinárního přístupu osvětlujícího ekonomickou podstatu, účel a souvislosti bankovního práva a jeho institutů.

Klíčová slova

banka, bankovní právo, finanční právo, finanční stabilita, GSFT, informační asymetrie, nařízení, pojištění vkladů, preventivní, riziko, sanační, směrnice

Abstract

In its first part the thesis deals with the theoretical classification of banking law within the framework of financial law, non-fiscal part of financial law respectively. It outlines the permeation of private and public law institutes in this area of law. The second part is devoted to a more detailed research of the deposit insurance institute, not only in terms of the analysis of the historical development and the current form of legal regulation at the level of the European Union and the national law of the Czech Republic but also with regard to the influence of the institute on the financial stability of the bank market and financial market. Therefore, a multidisciplinary approach is used to illustrate the economic nature, purpose and context of banking law and its institutes.

Keywords

bank, banking law, financial law, financial stability, GSFT, information asymmetry, regulation, deposit insurance, preventive, risk, remediation, directive

Obsah

Úvod	13
ČÁST I. - BANKOVNÍ PRÁVO V RÁMCI NEFISKÁLNÍ ČÁSTI FINANČNÍHO PRÁVA	17
1. Charakteristika financí a finančního práva	17
1.1. Vymezení základních pojmů.....	17
1.2. Finanční právo jako právní odvětví.....	21
1.2.1. Samostatnost a odlišitelnost předmětu regulace	24
1.2.2. Metoda právní regulace	24
1.2.3. Vnitřní systémová soudržnost právních norem.....	26
1.2.4. Objektivní zájem společnosti na existenci odvětví	28
2. Systém finančního práva	29
2.1. Finanční právo hmotné	29
2.2. Finanční právo procesní.....	30
2.3. Finanční právo správní a trestní	31
3. Fiskální a nefiskální část finančního práva	33
3.1. Fiskální část finančního práva.....	33
3.1.1. Rozpočtové právo	34
3.1.2. Berní právo	35
3.2. Nefiskální část finančního práva	36
3.2.1. Ekonomická podstata fungování finančního systému	37
3.2.2. Měnové právo	45
3.2.3. Devizové právo.....	46
3.2.4. Puncovní právo	46
3.2.5. Veřejné právo finančního trhu	47
3.2.6. Veřejné pojišťovnické právo.....	49
3.3. Bilanční právo	51
4. Bankovníctví a bankovní systém	53
4.1. Historický vývoj systému bankovníctví.....	53

4.2. Banky a role bankovního podnikání v ekonomice	56
4.2.1. Finanční rizika bankovního podnikání	58
4.2.2. Informační asymetrie v bankovníctví.....	61
4.3. Opodstatnění regulace a dohledu v bankovníctví	63
5. Právní regulace bankovníctví	67
5.1. Soukromé bankovní právo	67
5.2. Veřejné bankovní právo	68
5.2.1. Podmínky vstupu do bankovníctví.....	70
5.2.2. Stanovení pravidel činnosti bank.....	74
5.2.3. Úvěry věřitele poslední instance	81
6. Dílčí závěr I. části - zařazení bankovního práva v rámci nefiskální části práva finančního	83
ČÁST II. – POJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK Z BANKOVNÍCH VKLADŮ	85
7. Institut pojištění vkladů	85
7.1. Podstata pojištění vkladů	85
7.2. Základní principy správné konstrukce systému pojištění vkladů.....	90
8. Historický vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů	91
8.1. Vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů na úrovni práva EU.....	91
8.2. Vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů na úrovni vnitrostátního práva ČR.....	96
9. Garanční systém finančního trhu	101
9.1. Organizační struktura GSFT.....	101
9.2. Fond pojištění vkladů	103
9.2.1. Působnost krytí vkladů, některá práva a povinnosti plynoucí subjektům pojištění vkladů.....	108
9.3. Fond pro řešení krize	112
10. Dílčí závěr II. části - vliv systému pojištění vkladů na stabilitu bankovního sektoru	115
Závěr	121

Použité zdroje	123
Literatura	123
Elektronické zdroje	125
Právní předpisy	128
Právní předpisy ČR	130
Judikatura	135
Seznam pojmů a zkratk	136
Seznam obrázků	138
Příloha č. 1: Předmluvní informování o pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s.	139
Příloha č. 2: Informační přehled o systému pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s.	141
Příloha č. 3: Informování o pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s. prostřednictvím internetového bankovníctví	143

Úvod

Téma týkající se bankovního práva ve světle finančního práva je dle mého aktuální z několika důvodů, a to jak po stránce teoreticko-právní, tak po stránce praktické. Co se týká zprvu uvedeného, je třeba reflektovat skutečnost, že finanční právo, ač již po nějakou dobu existuje, je oproti klasickým kodifikovaným odvětvím, jako je právo občanské, obchodní či trestní, stále považováno za "nováčka" podrobovaného kritice směřující mnohdy až na samotnou existenci. Právě tato skutečnost ovšem poskytuje prostor k zamyšlení a argumentaci týkající se nejen onoho bytí ve formě odvětví práva, avšak i jeho diverzifikaci. Finančnímu právu totiž, oproti tisíciletou praxí zaběhlým právním odvětvím, nechybí jedna vlastnost, a to relativně rychlá dynamika rozvoje, kterážto s sebou nese problém, co pod něj ještě zařadit lze a co již nikoliv. Právě regulace činnosti bank je možné pokládat za oblast práva, u něž vyvstává otázka, zda by mělo být další vývojovou linií finančního práva a co všechno by mělo být jeho obsahem. To je jeden z důvodů proč by nemělo bankovní právo unikat akademické pozornosti ve smyslu jeho teoretického uchopení a zařazení.

Jak jsem uvedl výše, ani praktické konsekvence nejsou nikterak nezajímavé, neboť za vývojem norem bankovního práva jakožto formálního pramene stojí skutečnosti mimoprávní, ekonomické, jsoucí svojí povahou naopak materiálním pramenem. Konkrétně se jedná o ekonomické, resp. finanční krize, kterými tržní hospodářství ze své podstaty pravidelně prochází a na něž bankovní právo reaguje tvorbou příslušných závazných pravidel ve snaze zabránění opakování chyb, které dříve finanční instituce, banky nevyjímaje, prováděly, čímž častokrát zapříčinily ony tíživé hospodářské situace. Právě v tuto chvíli je tedy potřebné uvědomit si, co uvedené subjekty vedlo, a bez náležité právní úpravy velice pravděpodobně nadále povede, k jednání zásadně ohrožující nejen vnitrostátní, ale v důsledku globalizace i celosvětovou, makroekonomickou situaci. Toto uvědomění je nejen vhodné, ale i nezbytné k hlubšímu pochopení smyslu a účelu norem bankovního práva, jakožto autoregulativního systému z vůle lidí vycházejícího, umožňujícího kritické hodnocení jeho současného stavu a případně i budoucího vývoje. Oním účelem je totiž korekce

jednání vycházející z následování norem ne-autoregulativního¹, na vůli lidí ne přímo závislého, systému ekonomického se všemi jeho tržními zákony popsanými ekonomickou vědou. Právě neustálý střet dvou regulativních systémů vynucující si multidisciplinární přístup k řešené problematice je pro mě velkou výzvou a jedním z důvodů proč je téma aktuálním, proč i mnou zvoleným. Necht' je zmíněné i ospravedlněním faktu, že ač se jedná o práci psanou na půdě právnické fakulty, budu se v určitých pasážích statě zabývat i představením poznatků vědy ekonomické, hlavně makroekonomické a finanční.

Na základě mnou provedené rešerše literatury si dovolím tvrdit, že sice existují práce zabírající se zvolenou problematikou, avšak často pouze z pohledu vědy ekonomické anebo právní, nikoli však z pohledu snažícího se o jejich spojení, obzvláště pak v části týkající se pojištění bankovních vkladů. V mnoha případech se navíc jedná o práce staršího data, které ne vždy zohledňují nejnovější skutečnosti v dynamicky se rozvíjející oblasti bankovního práva. Právě zpracováním této stati se pokusím alespoň skromně v rámci svých schopností a dovedností přispět akademické obci.

V první části této práce, která je svojí povahou veskrze teoretická, vycházím z děl teoretiků obecně uznávaných jak v oboru právním, tak v oboru ekonomickém, kteří zpracovávané problematice zasvětili značnou část své akademické činnosti. Jmenovitě se tak jedná například o Mrkývku, Pařízkovou, Bakeše, Schweigla, Revendy, Garcii a dalších. Údělem a snahou této práce není vypracovat a předložit novou teorii finančního práva, nýbrž využít dosavadních poznatků, a tak "stát na ramenou obrů" a z výšin jejich přehledu řešit problematickou otázku zařazení bankovního práva v systému právních odvětví s ohledem na historické a ekonomické souvislosti, včetně vhodnosti, potřebnosti a nutnosti institutů bankovním právem obsažených. Jedním z nich je i v druhé části rozebírané pojištění bankovních vkladů, či přesněji pojištění pohledávek z vkladů, kde se však nebude možné obejít s čistým čerpáním z teoretických

---

¹ SCHWEIGL, Johan. *Vnitrostátní, mezinárodní a komunitární aspekty veřejnoprávní regulace finančních trhů - ekonomická analýza toku kapitálu*. Brno. 2016. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 16.

zdrojů, avšak z mezinárodních i vnitrostátních zdrojů právních, a to jak závazných, tak případně nezávazných, stejně jako doplňujících dokumentů příslušných orgánů Evropské unie či Banky pro mezinárodní vypořádání.

Zvolená metodika práce zahrnuje klasické společenskovední metody. Jak bylo zmíněno výše, předmět úpravy bankovního práva podléhá zkoumání vědy právní a vědy ekonomické, kteréžto jsou víceméně obory společenskovedními a zmíněné metody jsou jim vlastní.

Použita bude tedy metoda systémová, historická, dále i metody induktivní, deduktivní a formálně logická.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí, a to z teoretické a praktické. Pro první zmíněnou je vytyčen *hlavní cíl, jenž tkví v teoretickém zařazení bankovního práva v rámci systému finančního práva, resp. subsystému nefiskální části finančního práva*. Jeho dosažení bude zajištěno mimo jiné pojednáním o podstatě institutů upravujících problematiku bank, a to jak z oblasti soukromého práva, tak veřejného práva. V intencích dosažení tohoto cíle bude proto nejdříve vhodné samotné představení pojmání a charakteristiky finančního práva, jakožto samostatného právního odvětví, jeho systematizace, popsání fiskální a nefiskální části. S ohledem na podstatu předmětu úpravy bankovního práva, kterýmžto se nezabývá pouze právní vědní obor, nýbrž i ekonomie, bude nezbytné nastínit i bankovníctví a bankovní systémy. To znamená, že v práci bude zmíněna struktura bankovního systému, zásadní vliv a nezastupitelná role činnosti bank nejen na fungování finančních trhů, ale ve svém důsledku i na chod národní a v dnešním globalizovaném světě i mezinárodní ekonomiky. Nezbytnost právní úpravy řádné činnosti bank bude doložena i na negativních událostech zaznamenaných v ekonomické historii, kdy příslušná pravidla neexistovala. Po uvedení do ekonomických souvislostí ospravedlňujících účelnost a nezbytnost úpravy činnosti bank bude v práci přistoupeno k samotnému bankovnímu právu. V této fázi bude nejdříve v obecné rovině osvětleno, jak bylo již výše uvedeno, které instituty a v jaké míře dopadají na sféru bankovníctví, což vytvoří půdu pro teoretické rozdělení bankovního práva na dvě kategorie.

Konkrétně soukromé bankovní právo a veřejné bankovní právo. Na tomto základě bude možné se vyslovit ve vztahu k hlavnímu cíli práce a zdůvodnit, proč bankovní právo nelze zařadit do sféry práva obchodního, avšak finančního. Práce se zaměří zejména na finančně-právní část bankovního práva, tedy veřejné bankovní právo, konkrétně veřejnoprávní regulaci vstupu a pravidel činnosti bank na finančním trhu. Bude popsána ekonomická podstata a prameny právní úpravy základních požadavků na bankovní instituce a obezřetnostní požadavky. Zmíněn bude i systém pojištění vkladů, který však podlehne hlubšímu rozboru právě až ve druhé části práce.

Pro druhou zmíněnou, praktickou část, jejímž předmětem bude konkrétní oblast - *system pojištění vkladů, je následně vytyčen dílčí cíl spočívající ve zjištění, zda tento systém funguje a tedy účinně přispívá ke stabilitě bankovního sektoru, potažmo celého finančního sektoru.* Stejně tak bude zjištěno, v čem se liší od soukromoprávního institutu pojištění. Za účelem dosažení tohoto cíle bude nejprve přistoupeno k definování a popisu podstaty pojištění vkladů, jakož i obecného institutu pojištění v rámci soukromého práva a srovnání jejich charakteristiky. Dále bude proveden historický exkurz vývoje institutu pojištění vkladů na úrovni práva EU i v právním řádu České republiky, fungování a struktury systému, pomocí nichž byl v praxi realizován, včetně uvedení konkrétního případu, kdy byl využit k čerpání peněz v něm uložených. Ukončením druhé části bude vysvětlení současného právního zakotvení institutu pojištění vkladů a představení fungování tzv. Garančního systému finančního trhu (GSFT) s odkazem i na aktuální případy jím právě řešené.

Regulace bankovníctví s ohledem na rozvoj operací bank na finančním trhu poměrně úzce souvisí s regulací finančních trhů. Přestože jsem do určité míry obeznámen i s problematikou Unie kapitálových trhů, hlubší otázky spojené s touto problematikou překračují rámec diplomové práce a nejsou v ní řešeny.

ČÁST I. - BANKOVNÍ PRÁVO V RÁMCI NEFISKÁLNÍ ČÁSTI FINANČNÍHO PRÁVA

1. Charakteristika financí a finančního práva

Pro umožnění dosažení v úvodu práce vytyčených cílů, zejména hlavního spočívajícího v teoretickém zařazení bankovního práva v rámci nefiskální části bankovního práva, je nutné, alespoň v základním rámci odpovídající rozsahu této stati, představit samotné finanční právo v jeho souvislostech. Těmi jsou zejména skutečnosti týkající se jeho historického vývoje, který se promítl do způsobu jakým je na finanční právo názíráno v České republice a zahraničí. Důležité je také hned z počátku definovat základní pojmy, odvětvotvorná kritéria a nakonec se pokusit definovat i samotné finanční právo jako právní odvětví. Podotýkám však, že otázka obhajoby finančního práva jako samostatného právního odvětví a snaha o jeho originální a inovativní definici není účelem této práce, neboť se v této oblasti realizovali mnozí zkušení a obecně uznávaní akademičtí autoři, z jejichž myšlenek obsažených v několika dílech budu vycházet se snahou o jejich reflexi s mým názorem na problematiku. Zejména z díla "Determinace a diverzifikace finančního práva"² sepsaného Mrkývkou, který se dle mého mínění, alespoň s ohledem na moje bádání v odborných zdrojích, jedinečně zabýval v rámci České republiky chápání finančního práva v kontextu jeho pojímání v některých ostatních evropských zemích, převážně středoevropského prostoru.

1.1. Vymezení základních pojmů

Nejprve definuji termíny "peníze" a "peněžní vztahy", neboť jejich definování je přijímáno bez větších rozdílů a jsou tak méně problematickými, než pojmy "finance" a "finanční vztahy", na něž se zaměřím níže.

---

² MRKÝVKA, Petr. *Determinace a diverzifikace finančního práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012.

Uznávaný americký ekonom Nicholas Gregory Mankiw definuje *peníze* jako: "...zásobu (či masu) aktiv, která může být okamžitě použita k uskutečnění směny."³ a rozvádí, že plní funkci *uchovatele hodnoty*, neboť je možné je držet a směnu provést později (v delším časovém období je samozřejmě nutné počítat s inflací). Fungují jako *účetní jednotka*, tedy hodnota jakékoli věci, která je předmětem směny, je relativně vyjádřitelná nominální hodnotou peněz. Konečně funguje jako *prostředek směny* nezbytný pro rozvoj moderní ekonomiky, neboť nahrazuje naturální směnu a eliminuje vysoké transakční náklady⁴ s ní spojené.⁵ Poslední zmíněná je navíc důležitá i pro vzájemné vymezení peněz a financí (viz níže). K tomuto je vhodné přidat i Mrkývkovo tvrzení, že: "Peníze představují jakoukoli věc, která je obecně přijímána výměnou za zboží nebo při vypořádání dluhů, avšak nikoli co do vlastnosti dlužného plnění, ale co do hodnoty závazku. Peníze mohou být věci s minimální přirozenou hodnotou, směnnou hodnotu získávají až společenským povýšením, tedy určitým konsensem v rámci lidské společnosti, který spočívá ve shodě uznávat určitou věc jako všeobecný ekvivalent a tedy jako měřítko majetkových hodnot"⁶ Tímto tvrzením vyjadřuje existenci, v moderních ekonomikách převažujících, nekomoditních peněz, které samy o sobě nemají zásadní vnitřní hodnotou. Navíc skutečnost, že peníze jsou věcí, umožňuje, aby samy peníze byly nejen prostředkem, ale i předmětem směny, což umožňuje fungování finančních trhů, v jejichž rámci dochází k přemísťování peněz od subjektů přebytkových k subjektům nedostatkovým, zejména pak těm, kteří pro ně mají nejefektivnější využití.⁷

---

³ MANKIW, N. Gregory. *Macroeconomics*. 7th ed. New York, NY: Worth Publishers, 2009, s. 80.

⁴ Tj. náklady spojené s uskutečněním transakce, které mohou mít podobu nejen formu peněz, ale zde právě zejména časové náročnosti. Neboť aby mohla být provedena naturální směna, je nezbytné aby se setkaly dva ekonomické subjekty, které jsou vzájemně akceptovat svá protiplnění. Pokud je z nějakého důvodu neakceptují, musí alespoň jedna ze stran využít služeb prostředníků, jichž může být dlouhá řada. Pokud se však v místě a čase ani toto nepovede, nedojde k uskutečnění směny, což implikuje tzv. "ztrátu mrtvé váhy", tedy snížení užítka právě v důsledku neuskutečnění transakce. Takováto ztráta mezi dvěma subjekty by nemusela být důležitá, ale v makroměříku by výrazně ovlivnila makroekonomický rozvoj.

⁵ MANKIW, 2009, op. cit., s. 80-81.

⁶ MRKÝVKA, Petr. *Propedeutika finančního práva I: obecná část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015., s. 22.

⁷ REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2016., s. 24.

Peněžní vztahy jsou nadřazeným pojmem, který z části zahrnuje i finance (viz níže), ale kromě toho vztahy, v nichž objektem sice také jsou peníze, ale nedochází k jejich přerozdělování⁸ a plní tedy zejména funkci uchovatele hodnoty či účetní jednotky.

Financemi je dle Bakeše vnitřně provázaný systém finančních vztahů, které trefně definuje takto: "*Finanční vztahy jsou ty peněžní vztahy, které souvisejí s vytvářením, rozdělováním (distribucí), přerozdělováním (redistribucí) a užitím (realizací) peněžní masy.*"⁹

Z této definice vyplývá, že subjekty finančních vztahů, alespoň veřejných financí, bude na jedné straně veřejnoprávní korporace a na druhé osoby fyzické či právnické. Jsou v ní zároveň vyjádřeny i funkce financí, a to právě **distribuční**, jejímž cílem je "spravedlivé" rozdělení a přerozdělení peněz, **alokační**, kdy stát rozpočtovým určením příjmů a výdajů rozděluje peníze tam, kde jich je dle vlastního názoru potřeba, **stabilizační funkce**, v jejímž rámci se snaží ovlivnit společensko-hospodářskou situaci a uvést ji do rovnováhy, **kontrolní funkci**, poskytující zpětnou vazbu o vývoji financí ve společnosti a konečně **fiskální funkci** vyjadřující potřebu shromažďování peněžních prostředků pro nezbytné veřejné výdaje.¹⁰ Bakeš přichází s tvrzením, že finance jsou kategorií rozdělování, což chápe jako důvod, proč je nezbytné stavět distribuční funkci na první místo.¹¹ S tímto tvrzením se dá částečně souhlasit, neboť efekt všech zbylých funkcí nakonec ovlivní funkci distribuční. Dle mého názoru je však, třeba i s ohledem na rozvoj bankovníctví a bankovního práva, poměrně zřejmá důležitost ostatních funkcí. V souvislosti s ovlivňováním makroekonomické situace je významná funkce kontrolní a hlavně stabilizační, neboť tyto jsou silně spojeny s tvorbou peněžní masy a skrze ni

---

⁸ BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012., s. 5-6.

⁹ Ibid.

¹⁰ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr et al. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016., s. 51.

¹¹ BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 6.

i změnu cenové hladiny ovlivňující nejzásadněji spotřební složku HDP tvořící jeho největší podíl.¹²

Finanční vztahy je pak možné dělit na *finance soukromé* a *veřejné*. "*Soukromé finance jsou souborem peněžních vztahů (resp. finančních) realizovaných v rámci soukromého sektoru, ... domácností, soukromých podniků (např. bank, pojišťoven atd.)*"¹³. V rámci ekonomie se této oblasti věnují osobní či podnikové finance¹⁴. Naopak "*veřejné finance lze definovat jako souhrn peněžních (resp. finančních) vztahů souvisejících s tvorbou, rozdělováním a použitím masy a jejích částí v subjektech a orgánech veřejného sektoru.*"¹⁵ O tomto dělení bylo nezbytné se zmínit mj. právě kvůli dopadům na zařazení bankovního práva v rámci právního řádu, čímž se zabývám v kapitole věnující se bankovnímu právu.

Finančními jevy představují část peněžních vztahů souvisejících s tokem peněz, popř. měnou, měřením produkce, sociální úrovní, cenami, mzdou, platy atd.¹⁶

Finančními skutečnostmi jsou takové skutečnosti, které zakládají vznik, změnu nebo zánik finančních vztahů. Jedná se o právem aprobované ekonomické vztahy (jejich předmětem jsou peníze). Ku příkladu lze uvést vyplacení mzdy zakládající daňověprávní vztah. Tyto skutečnosti jsou fundamentem určujícím vazby mezi normami finančního práva a ostatních právních odvětví.¹⁷

---

¹²ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky: Statistical yearbook of the Czech Republic*. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2017., s. 283-295

¹³MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 21

¹⁴ K tomu blíže např. KALOUDA, František. *Finanční analýza a řízení podniku*. 2. rozšířené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016., s. 15 nebo KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2. přepracované a rozšířené. vyd. Praha: C .H. Beck, 2007. s. 299-300

¹⁵BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 7.

¹⁶MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 19-21.

¹⁷MRKÝVKA, 2015, op. cit., s. 26.

Veřejná finanční činnost či *finanční činnost státu* dle Bakeše: "znamená soustředování peněžních prostředků do centralizovaných a decentralizovaných peněžních fondů a jejich opětovné rozdělování v rámci finančního trhu"¹⁸, a to za účelem zajištění existence státu v prostředí tržního hospodářství. Jinými slovy zajištění materiálních podmínek pro uskutečňování funkcí veřejného sektoru a poskytování veřejných statků. Dle mého názoru je však výstižnější Mrkývkova definice, která explicitněji zmiňuje "mimofondovní činnost". Nejprve obecně definuje finanční činnost jako: "...operace zasahující cíleně do peněžní masy v obou rovinách, jak fiskální, tak nefiskální.", následně i veřejnou finanční činnost jako: "...finanční činnost státu, veřejné samosprávy a veřejného sektoru vůbec."¹⁹ Zásahy jsou jak ve formě přímého²⁰, tak nepřímého²¹ nakládání s peněžní masou.

Konečně také uvedu definici *veřejného statku*, který je možné považovat za souhrn zboží a služeb poskytovaný za účelem uspokojování veřejných potřeb jejich spotřebou. Projevuje se v nich pečovatelská funkce státu a doplňuje tak statky soukromé v situacích, kdy tržní mechanismus není schopen pokrýt všechny společenské potřeby bez rizika tržních selhání, tj. v případě neexistence či porušování podmínek zabraňujícím tržně efektivnímu uspokojení potřeb. Pojem veřejného statku je relevantní zejména ve vztahu k fiskální části finančního práva, neboť je převážně svázán s financováním z veřejných rozpočtů.²²

1.2. Finanční právo jako právní odvětví

Bakeš definuje finanční právo jako "*souhrn právních norem, které upravují vztahy vznikající v procesu tvorby, rozdělování a používání peněžní masy a jejích částí,*

---

¹⁸JÁNOŠÍKOVÁ, MRKÝVKA, 2016, op. cit., s. 51-52.

¹⁹MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 50.

²⁰Ve formě monetární, devizové a fondovní činnosti.

²¹Činností kontrolní, dohledovou, finančně-statistickou, finančně-účetní a finančně-plánovací.

²²MRKÝVKA, Petr, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Základy finančního práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008., s. 7.

tvořící finanční právo". Dodává, že pro zařazení upravených vztahů do finančního práva je nezbytně důležité, aby stranou ingerující do nich byl stát.²³

Finanční právo dnes lze v rámci právního systému považovat za jedno z právních odvětví, jakožto subsystém systému práva. Takové chápání finančního práva nebylo vůbec samozřejmé, naopak lze říci, že jej bylo dosaženo poměrně dlouhým vývojem²⁴, kdy se postupně odtrhlo od odvětví práva správního, z něhož vzešlo a s nímž má stále poměrně blízký vztah, jelikož mnohé finanční orgány jsou orgány státní správy a jejich činnost podléhá i předpisům práva správního, stejně jako kontrola trestání a některých procesních pravidel (např. subsidiární použití správního řádu při řízeních před správcem daně ve věcech, jejichž předmětem není daň).²⁵ Podobnou situaci lze dle výzkumu Mrkývky sledovat ve většině států střední a východní Evropy, které prošly procesem "sovětizace" práva. V jeho rámci došlo k regulaci tzv. socialistického sektoru pojišťovnictví, bankovníctví, spořitelnictví, družstevních a veřejných hospodářských subjektů. Dále uvádí, že finanční právo je jako odvětví akceptováno např. v německojazyčných zemích, Itálii a Španělsku, ale situace v ostatních státech západní Evropy je odlišná. Tam jsou oblasti např. daňového, bankovního a pojišťovnického práva, v České republice obecně akceptované jako součást finančního práva, považovány buď za samostatná odvětví nebo za součást práva správního či ústavního.²⁶ BAKEŠ k tomuto blíže uvádí, že ve frankofonní oblasti je zvlášť rozeznáváno "*droit fiscal*" (fiskální právo) odpovídající českému právu rozpočtovému i daňovému a "*droit bancaire*", jakožto právo bankovní či právo ústředních bank. Podobně je tomu v anglosaské právní oblasti rozlišující minimálně "*tax law*" jako právo daňové a "*banking law*" jako právo bankovní či ústředních bank odpovídající v českém právu nejen "bankovnímu právu", ale zároveň i právu měnovému.²⁷

---

²³ BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 12.

²⁴ K tomu blíže GRŮŇ, Lubomír, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finanční právo a jeho instituty*. 3. aktualizované a doplněné. vyd. Praha: Linde, 2009., s. 30-42.

²⁵ BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 16.

²⁶ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 30.

²⁷ BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 17.

Jestliže základním skladebním prvkem systému práva je právní norma, pak je současně základním elementem jak systému práva, tak jeho subsystémů.²⁸

Dvěma základními subsystémy kontinentálního evropského práva vycházejícího z tradice římského práva je právo veřejné a právo soukromé vyjadřující právní dualismus ospravedlňovaný v historii různými právními teoriemi.²⁹ Subsystémy na nižší úrovni jsou právní odvětví. Někteří autoři správně podotýkají, že nejsou vyhraněny mnohdy zcela ostře, neboť určité vztahy a jejich povaha se nachází např. na pomezí soukromého a veřejného práva.³⁰ Právě tato situace je příznačná pro část finančního práva, zejména je relevantní pro zařazení bankovního práva, hybridu práva finančního náležitího do veřejného práva a občanského, resp. obchodního práva, klasických částí práva soukromého.³¹

Jak jsem již uvedl na počátku této podkapitoly, finanční právo je dnešní českou právní veřejnosti chápáno jako právní odvětví, a to veřejnoprávní. K tomuto stavu došlo v důsledku naplnění odvětvotvorných kritérií, mezi něž právní teorie řadí zaprvé *samostatnost předmětu právní úpravy a jeho odlišitelnost od předmětu jiných odvětví* (aneb odpověď na otázku co odvětví reguluje), zadruhé *příslušná metoda právní regulace* (aneb odpověď na otázku jak se regulace uskutečňuje), zatřetí *vnitřní systémová soudržnost předmětných právních norem* (aneb odpověď na otázku jak spolu regulující normy souvisí) a konečně *objektivní zájem společnosti na existenci dané výšece právního řádu jako samostatného odvětví*^{32,33}.

---

²⁸ BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 29.

²⁹ Teorie zájmová, mocenská, organická a další. K tomuto blíže viz MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s. 17.

³⁰ Ibid.

³¹ Situace bankovního práva není unikátní a lze ji pozorovat i na jiném hybridním odvětví. Konkrétním příkladem je právo pracovní.

³² PRŮCHA, Petr, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Správní právo: obecná část. 7.* doplněné a aktualizované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007., s. 36.

³³ Pozn. někteří právní teoretici zahrnují kritérií více nebo naopak méně. Výše uvedené však osobně považuji za dostatečně vyčerpávající.

1.2.1. Samostatnost a odlišitelnost předmětu regulace

K prvnímu kritériu **samostatnosti a odlišitelnosti předmětu regulace** je vhodné uvést, že předmětem finančního práva jsou obecně společenské vztahy (lidské chování v jejich rámci) vznikající, realizující se a zanikající v rámci veřejné finanční činnosti, resp. ve vztazích veřejných financí, při plnění jejich v předešlé kapitole definovaných funkcí³⁴. Objektem těchto vztahů jsou peníze pod veřejným zájmem, který je odlišuje od jiných peněžních či majetkových vztahů.³⁵ Právě veřejný zájem je zajímavou problematikou, protože není jediný. Naopak je jich více, což implikuje dva podokruhy předmětných vztahů. Zájem na zajištění materiálního základu státu a produkci veřejných statků jsou obsaženy ve **vztazích fiskální povahy** souvisejících s procesem tvorby, rozdělování a užití veřejných peněžních fondů (veřejné finance). Zájem na vytváření podmínek pro fungování celého ekonomického systému státu se projevuje **ve vztazích nefiskální povahy** jsoucích v relaci s veřejnými finančními činnostmi v oblasti měny, deviz a finančního trhu (veřejnoprávní ingerence do finanční činnosti).³⁶ Z toho plyne rozdělení subodvětví finančního práva a zároveň obtížnost vytvoření jeho kompletní a obecně uznávané definice.

1.2.2. Metoda právní regulace

Nyní k **metodě regulace finančního práva**, kterou Mrkývka definuje jako: "...způsob právní regulace zvolený zákonodárcem k dosažení sledovaného účelu či cíle. Vyjadřuje povahu a míru působení jednotlivých účastníků právního vztahu na vznik a rozvíjení tohoto vztahu, resp. povahu a míru účasti ... na formování jeho obsahu."³⁷ Nejen v souvislosti s uvedenou definicí, ale i vzhledem k výkladu dalších částí této práce je nezbytné, abych se vyjádřil ke dvěma věcem. Zaprvé k účelu/cíli zvoleného zákonodárcem a zadruhé ke členění finančněprávních vztahů odpovídajících finančněprávní metodě regulace. Cíle, uplatňující veřejné zájmy před soukromými,

---

³⁴ V relaci k bankovnímu právu se jedná o společenské vztahy s přímým dopadem či ovlivněním veřejných financí, kde se projevuje funkce stabilizační.

³⁵ MRKÝVKA, 2015, op. cit., s. 42-43.

³⁶ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 49.

³⁷ Ibid., s. 52.

vychází z veřejné politiky, konkrétně veřejné finanční politiky, kterou lze dále dělit na *rozpočtovou politiku*³⁸, *fiskální (včetně daňové)*³⁹ a *monetární politiku*^{40, 41}. Povaha společenských vztahů pramenící z jejich různorodosti vyústila v použití "hybridní" metody na pomezí dvou klasických metod, metody soukromoprávní⁴² a metody veřejnoprávní⁴³. Je jí *modifikovaná veřejnoprávní metoda* poskytující veřejné správě specifické metody a formy činnosti⁴⁴ (např. souhlas zakládající právo k uzavření smlouvy). Je však nutné podotknout neustálou existenci mocenské povahy i v případech maximálního oslabení. Finančněprávní vztahy vznikající při uskutečňování modifikované metody se pohybují v rozmezí od vztahů na pomezí se soukromým právem téměř *horizontální povahy* s minimální ingerencí veřejné moci (bankovní dohled nad vztahem banky a jejím klientem), až po klasicky mocenské veřejnoprávní vertikální vztahy (např. nadřazený veřejnoprávní subjekt - správce daně a plátce daně. Mezi těmito vztahy se nachází v právu unikátní a pro finanční právo charakteristické diagonální vztahy, kdy finančněprávní norma opravňuje k mocensko-právnímu zásahu jeden soukromoprávní subjekt (mající přímou povinnost k veřejnému orgánu) vůči druhému soukromoprávnímu subjektu, který je tento zásah povinen strpět (např. plátce vůči poplatníkovi daně z přidané hodnoty či banka vůči klientovi v případech definovaných zákonem o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti⁴⁵). Pro finanční právo je také typický postup subjektivní konkretizace (alespoň kvantitativní) finančněprávních povinností označovaný jako autoaplikace

---

³⁸ Vytváří finanční substrát pro realizaci funkcí státu, když plánuje předpokládané veřejné příjmy a výdaje za dané časové období, rozhoduje o rozpočtových prioritách a obsahuje rozpočtové techniky.

³⁹ Utváří příjmové a výdajové programy, ovlivňuje makroekonomické veličiny s cílem ovlivnit cenovou hladinu a nezaměstnanost. Daňová politika určuje soustavu a obsah daní v rovině hospodářské i sociální.

⁴⁰ Je politikou ovlivňující makroekonomický stav, nikoli však prostřednictvím příjmů a výdajů, nýbrž prostřednictvím operací s nástroji působícími na peněžní zásobu.

⁴¹ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 56-59.

⁴² Charakteristickou rovností subjektů vztahu, autonomií vůle a konsensem založenou smlouvou jako primárním soukromoprávním aktem určujícím obsah práv a povinností.

⁴³ Charakteristickou nerovným postavením subjektů vztahu a správním aktem určujícím vznik, účast ve vztahu a obsah práv a povinností z něj plynoucích.

⁴⁴ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 59-60.

⁴⁵ §7 (identifikace klienta) a § 9 (kontrola klienta) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018].

typický pro oblast daňového práva, kdy sám daňový subjekt hodnotí vznik a výši daňové povinnosti, kterou přiznává a odvede správci daně. Přestože se jedná vlastně o vztah závazkový, nespadá pod soukromoprávní metodu, jelikož absentuje autonomie vůle.⁴⁶ Dle mého názoru by však metoda dvoustupňové autoaplikace nemusela být příznačná pouze pro daňové právo⁴⁷, ale v určité analogii i pro právo bankovní. Komerční banky totiž musí dodržovat tzv. obezřetnostní požadavky stanovené právními normami (např. procentuálně definovaných požadavků na kapitál), které si samy musí nominálně vyčíslit a dodržovat, což by bylo možné považovat za první stupeň, v němž banka s vlastní odpovědností za správnost sama sobě určí kapitálovou povinnost. Pravidelně pak podává v právně předepsané formě zprávu (hlášení, auditorská zpráva atd.) o svém hospodaření dohledovému orgánu (České národní bance), který ve druhém stupni aplikace na základě těchto podkladů (popř. i dohledem na místě) zkontroluje soulad stavu kapitálu s právními požadavky a v případě jejich porušení rozhodne o opatření k nápravě a sankci, v krajním případě až k odebrání bankovní licence. Přiznávám však, že problém této teze by mohl spočívat v povaze právního vztahu, kdy ve výše uvedeném případě bank nevniká závazek vůči státu.

1.2.3. Vnitřní systémová soudržnost právních norem

S ohledem na třetí kritérium *vnitřní systémové soudržnosti právních norem v rámci finančního práva* je třeba uvést, že finanční právo je odvětvím práva v důsledku rozmanitosti veřejné finanční činnosti, postrádající ucelenou kodifikaci typickou např. pro právo soukromé⁴⁸ nebo právo trestní⁴⁹. Je tedy odvětvím inkorporovaným v řadě právních předpisů. Z tohoto důvodu je důležité zabývat se vyšší mírou vzájemných vazeb a relativní autonomií právních norem tvořících danou výše práva oproti jiným právním odvětvím. Ve finančním právu lze tyto znaky sledovat zejména

---

⁴⁶ MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s. 82-83.

⁴⁷ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 72.

⁴⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018].

⁴⁹ Zákon č. 40/2009Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018].

v rámci jeho subodvětví a jimi utvářených systémech fiskální a nefiskální části finančního práva.⁵⁰ Absence kodifikace také implikuje problém s obecnou částí finančního práva zahrnující jeho základní instituty, zásady a prvky, které jsou oporou celého odvětví, neboť musí být dotvářeny vědeckým konsensem potvrzeným aplikační praxí. Mrkývka zmiňuje opozitní názory zahraničních právních vědců argumentující samotnou existenci či neexistenci obecné části finančního práva.⁵¹ V tomto ohledu by jejich kodifikování bylo kladným počinem. Zvláštní část pak konkretizuje část obecnou v jednotlivých vztazích tvořících předmět finančněprávní regulace.⁵² Při splnění obdobných kritérií jako u odvětví finančního práva tvoří jednotlivá subodvětví. Avšak je nutné konstatovat omezené splnění objektivního zájmu na jeho existenci (či akceptaci) pouze jako subodvětví, nikoli odvětví.⁵³ V této práci akceptuji dělení brněnské právnické fakulty na *část fiskální a nefiskální*.

Dle mého názoru, by bylo vytvoření kodifikace obecné části finančního práva vhodné, avšak v současných podmínkách pravděpodobně neuskutečnitelné. Zaprvé by se jednalo vzhledem k jeho různorodosti o úkol velice náročný. Zadruhé, pokud by měl kodex případně zahrnovat i zvláštní části finančního práva, osobně pochybuji o vytvoření přehledného předpisu přinášejícího více užitku než chaosu, který lze od právního kodexu oprávněně požadovat. Zatřetí, pochybuji o existenci politické vůle na jeho vzniku, a to zejména v případě, kdy by obsahoval oblast práva daňového, které prochází proměnami každý rok, nemluvě o období změny vlády.⁵⁴ Pokud nejsou politické strany schopny dosáhnout konsensu o reformě daňové soustavy nevyžadující frekventované změny, nebyly by zcela jistě schopny vytvoření kodifikace, která by měla představovat úpravu relativně stálou.

---

⁵⁰ MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s. 30-31.

⁵¹ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s.128-132.

⁵² K jednotlivým přístupům členění blíže viz MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s. 132-156.

⁵³ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 132.

⁵⁴ Kvůli minimální míře konstitucionalizace finančního práva v České republice.

1.2.4. Objektivní zájem společnosti na existenci odvětví

Konečně k poslednímu kritériu **objektivního zájmu společnosti na existenci daného právního odvětví**. V ČR se dá sledovat obecně zájem na tradičně chápaném finanční právu, mj. z důvodu efektivnosti zajištění materiálního základu existence státu, cenové stability atd. Lze však sledovat i názory disentní, např. Radvana⁵⁵, vydělující berní právo z práva finančního.⁵⁶

---

⁵⁵RADVAN, Michal. Je berní právo samostatným odvětvím práva? In: HORÁK, Petr et al. (eds.). *Dny práva - 2008 - Days of Law* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 295-304. [cit. 9. 8. 2018].

⁵⁶Osobně si však nejsem zcela jist, zda na tomto přístupu existuje právě onen objektivní zájem společnosti, neboť provázanost ekonomického systému a systému finančněprávního je komplexní. To s sebou, dle mého názoru, přináší potřebu komplexního řešení ekonomických dopadů právní úpravy. Osobně nevím, zda by stejné úrovně komplexnosti mohlo být dosaženo při destruktivním vydělení práva berního, následně případně i dalších aktuálních subodvětví jako práva bankovního a dalších, od práva finančního a dosažení roztržitosti sledované v zemích anglosaské právní oblasti. Na druhou stranu nezastávám ani myšlenku konzervativního pojetí finančního práva, které by mělo zahrnovat i normy dnes považované za soukromoprávní jako je třeba účet, úvěr, pojistná smlouva atd. Výše uvedené však není hlavní problematikou práce a bylo zmíněno jen pro dokreslení vnitrostátní situace k tomuto odvětvovému kritériu, a proto se argumentací v tomto ohledu nebudu hlouběji zabývat.

---

2. Systém finančního práva

V této části práce pro zřehlednění již stručně předeštru systém finančního práva, částečně nastíněný v předchozí kapitole o charakteristice. V rámci systematiky zavedené touto kapitolou však zohledním kromě přístupu klasifikace práva podle předmětu i klasifikaci podle účelu právní úpravy.⁵⁷ V této kapitole nebudu souborně rozebírat prameny finančního práva. V relevantních případech tak učiním přímo v rámci pojednání o jednotlivých subodvětvích finančního práva.

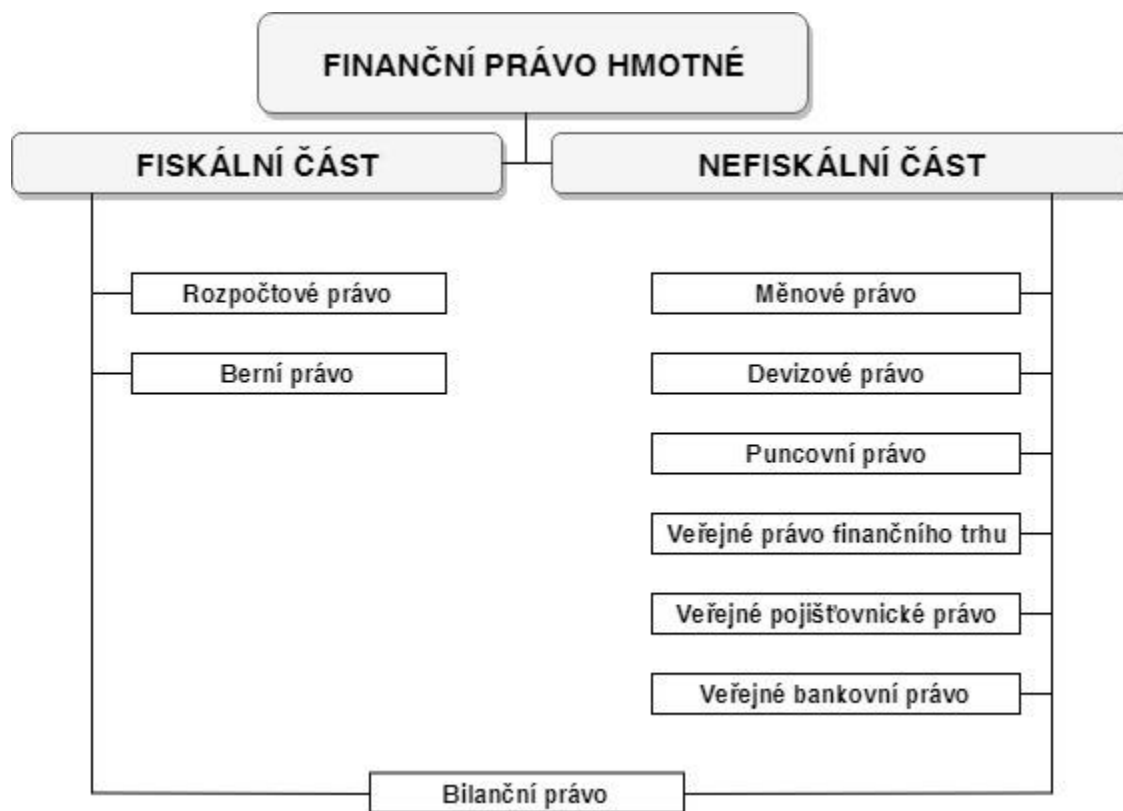
2.1. Finanční právo hmotné

Finanční právo hmotné a jeho systematizace představuje pro tuto diplomovou práci klíčovou oblast, neboť k ní směřuje její hlavní cíl. Hmotněprávní normy finančního práva určují obsah, tedy práva a povinnosti, subjektů společenských vztahů regulovaných normami finančního práva. Na základě poznatků uvedených v předchozí kapitole, zejména týkající se rozmanitosti předmětu regulace a soudržnosti, přijímám v rámci této práce modifikovanou brněnskou systematizaci dělenou na dvě části. Fiskální s relací k veřejným peněžním fondům a nefiskální vztahující se k fungování peněžního systému jako celku. Každá z částí obsahuje jednotlivá subodvětví. Výjimkou je pak subodvětví bilančního práva zasahující do obou částí.

---

⁵⁷GERLOCH, Aleš, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Teorie práva: obecná část*. 4. upravené. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007., s. 128

Obrázek č. 1: Schéma systému finančního práva

Pramen: autor

2.2. Finanční právo procesní

Finanční právo procesní je finančního právo sestávající se z norem procesního charakteru určujících procesněprávní postavení subjektů v příslušných řízeních, jakož i procesněprávní postupy před orgány finanční správy či dohledovými orgány v nefiskální části, autoaplikační postupy mocensky podřízených subjektů při realizaci finančního práva hmotného a legislativní postupy při tvorbě, přijímání a kontrole veřejných rozpočtů ve smyslu finančních dokumentů. I tato oblast je jednotlivě inkorporována. Velký význam má subsidiární použití z. č. 500/2004 Sb., *Správní řád*⁵⁸, dále z. č. 280/2009 Sb., *Daňový řád* procesně upravující daňovou problematiku.

⁵⁸ Právě i v relaci k nefiskální části finančního práva, bankovní právo nevyjímaje.

2.3. Finanční právo správní a trestní

Finanční právo správní a trestní jako podkapitulu systematizace uvádím, abych poukázal na jejich zařazení některými autory.⁵⁹

Za *finanční právo správní* (někdy též *organizační*) označují takové normy na pomezí správního a finančního práva netvořící jeho samostatné subodvětví, které upravují zejména právní postavení orgánů finanční správy⁶⁰, resp. dohledu nad finančními trhy⁶¹.

Finančním právem trestním chápou normy týkající se správních deliktů či trestných činů hospodářských.

Osobně však považuji toto řazení spíše za didaktické, extenzivně pojímající finanční právo, nekorespondující s definicí finančního práva uvedenou v podkapitole 1.2. Dle mého názoru se sice jedná o normy s blízkým vztahem k právu finančnímu, avšak stále odvětvově zapadající spíše do oblasti organizačního práva správního, resp. práva trestního.

---

⁵⁹ MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s. 55-56.

⁶⁰ Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

⁶¹ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

3. Fiskální a nefiskální část finančního práva

Bližším výkladem k oběma částem se zaobírá třetí kapitola. Bankovnímu právu pak kapitola pátá.

3.1. Fiskální část finančního práva

Bližším teoretickým zaměřením na fiskální část finančního práva se zabýval Mrkývka, který jej definoval na základě předmětového kritéria, resp. charakteristickými znaky společenských vztahů regulovaných fiskální částí. Jako nezbytné minimum uvádí, že: *"Jsou to společenské vztahy, které vznikají a realizují se v souvislosti s veřejnou finanční činností; souvisí s tvorbou, rozdělováním a užitím veřejných peněžních fondů; jejich objektem jsou peněžní prostředky alespoň nárokovatelné ze strany veřejného peněžního fondu; jsou to veřejné finance sensu stricto."*⁶²

Normy obsažené ve fiskální části dále rozděluje na **normy organizační**: *"...které vytváří systém veřejných peněžních fondů, vymezují systém a právní formy jednotek sektoru veřejných financí, regulují systém orgánů spravujících veřejné příjmy, orgány kontroly a orgány rozhodující ve věcech odpovědnosti za porušení rozpočtové kázně nebo lépe narušení disciplíny ve veřejných financích. ...také úprava správců veřejných peněžních zásob a další."*⁶³, **normy finančně-technického charakteru**, jejichž účelem je zajištění dosažení optimálního stavu veřejných financí. Lze mezi ně započítat normy definující objekty veřejných financí, jakož i jejich mobilizaci k získání potřebných výsledků, konstrukci techniku jednotlivých veřejných dávek, finančních plánů, veřejných rozpočtů, stejně jako normy kontrolní, sankční a stimulační.⁶⁴ Rozeznává také **normy regulující závazkové vztahy ve veřejných financích**, především ve vztahu k hmotněprávním právům, oprávněním a povinnostem účastníků ve veřejných financích, např. při výběrových řízeních, uzavírání smluv, platbách, vymáhání

---

⁶² MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 158.

⁶³ Ibid., s. 159

⁶⁴ Ibid.

pohledávek, atd., mající za cíl hospodárné, efektivní a účelné využívání veřejných prostředků.⁶⁵ Poslední skupinou jsou dle jeho členění *normy regulující odpovědnost* spojenou s nakládáním s veřejnými financemi.

3.1.1. Rozpočtové právo

Rozpočtové právo, jakožto historicky nejstarší subodvětví fiskální části, lze označit za jeho nejzákladnější složku, k níž se vztahují ostatní subodvětví. Je bazicky spjato s poskytováním veřejných statků. V rámci České republiky je chápáno spíše v užším smyslu, tj. bez úpravy příjmů a výdajů. Pařízková jej definuje jako: "*...souhrn právních norem, které se zabývají chováním subjektů finančněprávních vztahů k veřejným rozpočtům, ale i jako souhrn finančněprávních norem upravujících rozpočtovou soustavu, rozpočtový proces a každoročně státní rozpočet.*"⁶⁶

System rozpočtů je, jako v ostatních zemích Evropy, díky fiskálnímu federalismu⁶⁷ pojat decentralizovaně, z čehož plyne i pluralita norem upravujících rozpočty na různých úrovních. Mrkývka tyto úrovně stratifikuje jako **rozpočtové právo státu, územních samospráv** a **právo zbývajících veřejnoprávních korporací**.⁶⁸ Mezi nejdůležitější normy pak patří tzv. **velká⁶⁹ a malá rozpočtová pravidla⁷⁰** týkající se státního rozpočtu, resp. rozpočtů územních samospráv ve druhém případě. Existuje však mnoho dalších norem upravujících finanční hospodaření ostatních složek veřejné samosprávy a veřejnoprávních organizací. Velký význam má pak zejména státní

---

⁶⁵ § 25 odst.2 z. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

⁶⁶ MRKÝVKA, PAŘÍZKOVÁ, 2008, op. cit., s.147.

⁶⁷ Čl. 101 odst. 3 ústavního z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. : "*Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*"

⁶⁸ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 164.

⁶⁹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

⁷⁰ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

rozpočet, vrcholný nástroj fiskální politiky státu. Z ekonomického hlediska de facto jde o finanční plán sestavovaný na jeden rok bilancující budoucí výdaje a předpokládané příjmy státu, zároveň centralizovaný peněžní fond distribuující a alokující peněžní prostředky získané z dávek, jako jsou cla, daně a další. Typický je také pro svoji právní formu, neboť musí mít formu zákona, tedy primární normy schválené Poslaneckou sněmovnou ČR.

Vláda by se měla snažit dosahovat minimálně vyrovnaného, ideálně přebytkového rozpočtu. Nemusí se však jednat o vyrovnanost každoroční, nýbrž dle novějších ekonomických přístupů spíše cyklickou vyrovnanost zajišťující dostatečné přebytky v době ekonomické konjunktury. Ty mohou být v rámci stabilizační funkce rozpouštěny v době ekonomické krize, kdy se připouští i zadlužení státního rozpočtu v rámci fiskální politiky táhnoucí spotřebu domácností, důležitou složku HDP, za účelem oživení ekonomické činnosti a v důsledku zabránění prohlubování recese. Bohužel v České republice se za celou dobu její existence snahy o vyrovnaný rozpočet, byť cyklicky, nesetkávaly s úspěchem. K přebytkům došlo pouze v letech 1993 až 1995, což bylo zapříčiněno mimořádnými a neopakovatelnými příjmy v rámci privatizace, a následně až v roce 2016, kdy byl výsledek kromě příznivé ekonomické situace opět ovlivněn mimořádnou událostí ve formě dočerpávání dotací z fondů Evropské unie (dále jen "EU").⁷¹

3.1.2. Berní právo

Berní právo (daňové právo sensu largo zahrnující i úpravu poplatků, cel a dalších plnění označených zákonodárcem za daň) je subodvětvím navazujícím na rozpočtové. A jestliže lze v nadsázce říci, že rozpočtové právo odpovídá zejména na otázku, kam budou peněžní prostředky shromážděny, v jaké předpokládané výši, kde a v jaké výši budou použity, pak berní právo odpovídá na otázku, jak budou tyto prostředky plynout do veřejného rozpočtu či fondu shromážděny. V berní oblasti se lze setkat

---

⁷¹ ŽUROVEC, Michal. *Stát v roce 2016 hospodařil s rekordním přebytkem 62 mld. Kč* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017, 3. 1. 2017 [cit. 11. 8. 2018].

s přibližováním k soukromoprávní metodě úpravy modifikací veřejnoprávní metody, např. ve formě posečkání daně nebo povolení splátek a typicky s metodou autoaplikace představenou v oddíle 1.2.2.⁷²

Berní právo do značné míry ovlivněno mezinárodními smlouvami, týkajícími se např. dvojím zdaněním. Konstitucionální zakotvení daní lze nalézt v Listině základních práv a svobod (dále jen "LZPS"), čl. 11 odst. 5: "*Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.*"⁷³, což zapřičiňuje relativně zanedbatelné množství podzákonných předpisů v berním právu. Na druhou stranu, velké množství hledisek diverzifikující daně vyúsťuje v existenci řady norem na zákonné úrovni.⁷⁴ Značně harmonizovanou částí berního práva je právo celní, ovlivněné Celním kodexem.⁷⁵ Systémová soudržnost subodvětví je zajištěna zejména díky subsidiárnímu použití daňového řádu.

3.2. Nefiskální část finančního práva

Ještě před tím, než se začnu zabírat problematikou bankovníctví, bankovního systému a bankovního práva, představím charakteristiku nefiskální části a její subodvětví, jedním z nichž bankovní právo samo je a jemuž je věnována samostatná kapitola.

Jestliže fiskální část měla za úkol zajištění materiální stránky existence státu, resp. veřejného sektoru, tak se nefiskální váže k možná ještě fundamentálnějším vztahům, které jsou spojeny se samotnou existencí finančního systému zajišťujícím de facto uspokojování nejen veřejných, ale veškerých hospodářských potřeb civilizované společnosti. Pravděpodobně jen malé procento dospělých obyvatel České republiky by si mohlo záporně odpovědět na otázku, zda během posledních dní

---

⁷² RADVAN, 2008, op. cit., s. 295-304.

⁷³ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018].

⁷⁴ K tomuto blíže např. BAKEŠ, 2012, op. cit., s. 154-158.

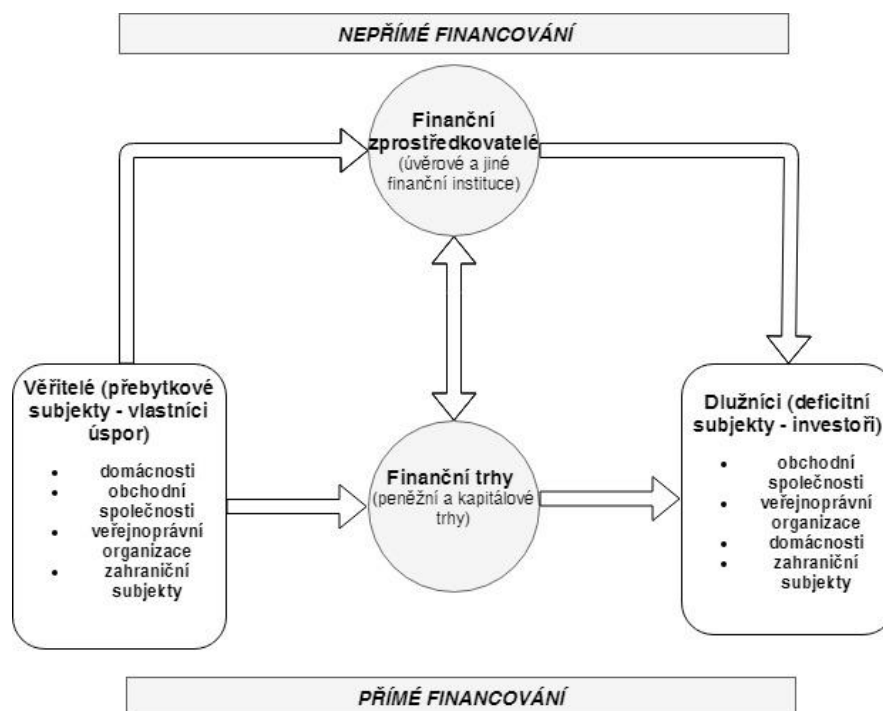
⁷⁵ *Union Customs Code* [online]. European Commission, 2016, [cit. 12. 8. 2018]. Available from: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code_en

v obchodě platilo korunou českou, použilo platební kartu, zadalo příkaz úhradě v rámci internetového bankovníctví, nenechává si zasílat odměnu za práci na bankovní účet nebo ve vztahu ke své poslední zahraniční cestě nevyužilo služeb směnárny ke koupi zahraniční měny.

3.2.1. Ekonomická podstata fungování finančního systému

S ohledem na výše uvedené na tomto místě spatřuji potřebu alespoň základně představit finanční systém, ačkoli se jedná veskrze o kategorii ekonomickou. Jeho znalost dle mého názoru nelze považovat za notorietu známou průměrnému člověku, byť třeba s právním vzděláním, ale bez praxe v tomto odvětví. Avšak jedná se o znalost nutnou k úplnému pochopení norem regulace nefiskální části finančního práva, která již není otázkou čistě ekonomickou, nýbrž právní. Vycházím proto z děl autorů ekonomické literatury, Mishkina, Eakingse, Rejnuše a Poloučka.

Obrázek č. 2: Toky zdrojů ve finančním systému

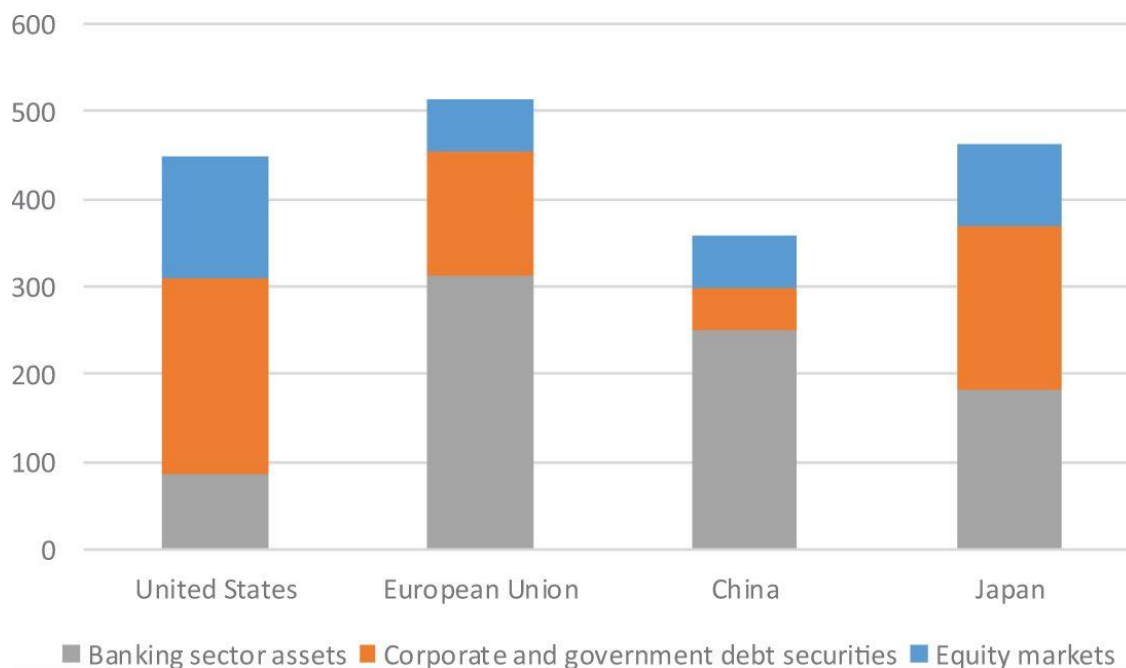
Pramen: autor dle MISHKIN, Frederic, EAKINS, Stanley. Financial markets and institutions. 7th ed. Boston: Pearson, 2012, s. 56.

S Eakinsem uvedeným dělením se dále v české literatuře ztotožňuje i Polouček. Toto dělení dvou základních systémů financování, viz obrázek č. 2, je silně ovlivněno chováním vlastníků úspor určujících základní rozdělovací skutečnost, a to zda v systému hrají klíčovou roli finanční instituce (zejména banky) či finanční trh. Pro první zmíněný, označovaný jako B-systém, je charakteristické dominantní postavení bank mezi ostatními finančními zprostředkovateli, kdy banky i jejich dceřiné investiční společnosti jsou významnými investory na finančním trhu a přímé financování je pro obchodní společnosti v ekonomice spíše doplňkovým způsobem financování. Úspory domácností jsou v tomto systému ukládány na bankovní účty. M-systém je založen na přímém financování prostřednictvím finančních trhů. Domácnosti, resp. jednotlivci, v něm přímo investují do cenných papírů sami nebo prostřednictvím institucionálních investorů (penzijní a investičních fondů).⁷⁶

Výzkum Vérona a Wolfa z roku 2014 na základě empirických dat zjišťoval, charakteristiku zastoupení těchto systémů ve vyspělých světových ekonomikách. Z obrázku č. 3 vyplývá zřetelně větší bankovní financování v zemích EU oproti USA a Japonsku, což obecně dokládá přítomnost spíše B-systému v EU (Českou republiku nevyjímaje), přestože v zemích s rozvinutějším finančním trhem jako je Lucembursko, Velká Británie, Švédsko či Nizozemsko je přímé financování zastoupeno velice hojně.

---

⁷⁶ POLOUČEK, Stanislav et al. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009., s. 22-23.

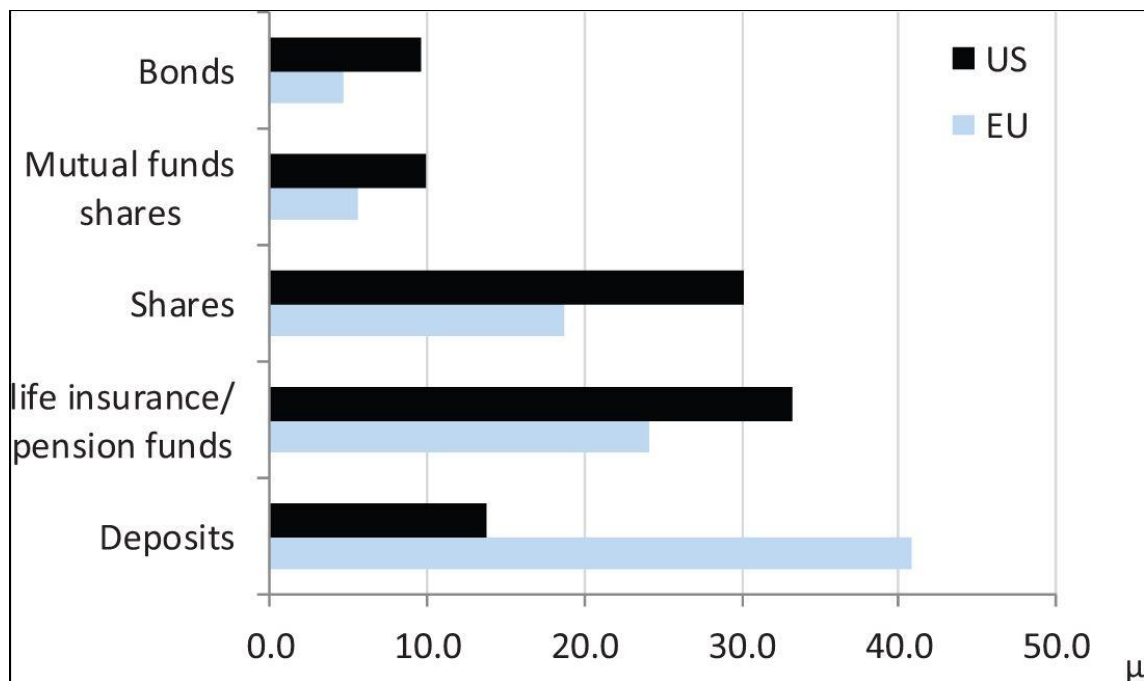
Obrázek č. 3: Velikost finančního sektoru a kapitálových trhů v procentech HDP

■ Banking sector assets ■ Corporate and government debt securities ■ Equity markets
 Pramen: VÉRON, Nicolas, WOLF, Guntram. *Capital Markets Union: A Vision for the Long Term. Journal of Financial Regulation* [online]. Oxford University Press, 3. 4. 2016, vol. 2, issue 1.

Obrázek č. 4 tuto skutečnost dokládá na vzorech chování střadatelů v EU a USA. Američtí střadatelé investují daleko větší část svých úspor do instrumentů s dlouhou dobou splatnosti (podílnické cenné papíry, životních a penzijních fondů atd.) zatímco střadatelé z EU do snadno přístupných (likvidních) instrumentů - depozit.⁷⁷ Tento fakt ještě více potvrzuje význam bankovního sektoru a jeho vlivu na ekonomiku České republiky a EU jako celku a potřebu jeho stability, jíž může přispět právě dobrá regulace právními normami.

⁷⁷ VÉRON, Nicolas, WOLF, Guntram. *Capital Markets Union: A Vision for the Long Term. Journal of Financial Regulation* [online]. Oxford University Press, 3. 4. 2016, vol. 2, issue 1, s. 130-153 [cit. 12. 8. 2018].

Obrázek č. 4: Kvantita finančního zprostředkování korporacím nefinančního sektoru v procentech HDP

Pramen: VÉRON, Nicolas, WOLF, Guntram. *Capital Markets Union: A Vision for the Long Term*. *Journal of Financial Regulation* [online]. Oxford University Press, 3. 4. 2016, vol. 2, issue 1.

Ve svém celku zajišťuje finanční systém několik funkcí. Za nejdůležitější považují **funkci kreditní** umožňující transformaci úspor získaných v rámci **funkce depozitní** (ať již formou depozit na bankovním účtu nebo depozit finančních vložených do finančních dokumentů) do investic.⁷⁸ Právě otázka vztahu úspor a investic, resp. jejich rovnost je v rámci hospodářství otázkou zcela zásadního významu, jíž se zabývaly ty nejslavnější osoby ekonomické vědy (např. laureát Nobelovy ceny Robert Merton Solow či John Milton Keynes). Pokud je finančním systémem zajištěna relativní rovnost mezi úsporami a investicemi, otevírají se dveře **funkci politické** k použití různých nástrojů monetární i fiskální ekonomiky ovlivňující poměr investic vůči celkové hodnotě HDP, jehož složkou jsou. Např. použitím nástrojů podporující vyšší míru investic na úkor aktuální spotřeby udržované po dlouhé období je pak možné

⁷⁸ POLOUČEK, 2009, op. cit., s. 16.

docílit určení takového "stálého stavu ekonomiky"⁷⁹, který vede k vyššímu hospodářskému růstu, jako tomu bylo např. v Japonsku po druhé světové válce nebo Jižní Koreji po Korejské válce.⁸⁰ Finanční trh plní i jiné významné funkce. **Funkce platební** je vyjádřením možnosti právně prokazatelné a transparentní převádění peněžních prostředků pomocí mechanismů, jako jsou například platební systémy. **Funkce uchování (asekurace) hodnot** zajišťující finanční investice umožňující uchování, popř. i zhodnocení peněžních prostředků, a tak i ochranu před inflací. **Funkce likvidity** umožňující směnu finančních dokumentů za peníze, aktivum sice málo výnosné, zato nejlikvidnější. Pro bankovní právo, a zejména tuto diplomovou práci, je značně důležitá i poslední **funkce ochrany proti riziku** zajišťující ekonomickým subjektům ochranu proti různým druhům rizika pomocí pojistných smluv či diverzifikace portfolia rozkládající účinky fluktuace cen jeho jednotlivých složek aktiv.⁸¹

Z výše uvedeného je zřejmé, že správná funkce finančního systému je pro stabilitu moderní ekonomiky zcela nezbytnou podmínkou, na níž se v určité míře musí podílet i stát a od něj odvozené instituce vhodnou právní regulací. V těchto vztazích vystupuje ze svého vrchnostenského postavení nebo se účastní, z oprávnění daného mu veřejnoprávními normami, finančního trhu, avšak vždy s ohledem k veřejným zájmům, jež plní.

Finanční systém je možné chápat jako jednotu třech jeho součástí, a to **finančních dokumentů, finančních institucí a finančního trhu**. Za **finanční dokumenty** lze považovat veškeré formy cenných papírů⁸², resp. zaknihovaných cenných papírů⁸³.

---

⁷⁹ Tj. stavu, jemuž odpovídá určitý objem celkového produktu hospodářství a k němuž ekonomika konverguje.

⁸⁰ K tomu blíže viz např. MANKIW, 2009, op. cit., s. 192-218.

⁸¹ REJNUŠ, 2016, op. cit., s. 25.

⁸² § 514 z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 12. 8. 2018].

⁸³ § 525 Ibid.

dokumentující finanční závazky (včetně devizových hodnot).⁸⁴ Jde tak například o bankovní depozita, obligace⁸⁵, vlastnické cenné papíry (akcie, podílové listy), zahraniční cenné papíry, devizy, valuty, směnky a akreditivy, depozitní certifikáty či repo dokumenty, ale také běžné oběživo.⁸⁶ *Finančními institucemi* jsou subjekty vytvářející a obchodující finanční dokumenty. Zprostředkovávají významnou část pohybu finančních zdrojů mezi účastníky finančního trhu. Příkladem lze uvést komerční banky, pojišťovny, investiční fondy a společnosti, směnárny, makléřské společnosti a další. *Finanční trhy* lze definovat jako místa, kde dochází k nákupu a prodeji finančních dokumentů, kdy i samotné peníze jsou předmětem obchodu, což je pro ně charakteristické. Lze je členit dle více hledisek⁸⁷, z nichž základní je dělení na trh peněžní (splatnost finančních dokumentů do jednoho roku, tzn. krátkodobé úvěry a cenné papíry) a trh kapitálový (splatnost finančních dokumentů přesahuje jeden rok, tzn. dlouhodobé úvěry a cenné papíry).⁸⁸ Setkávají se na něm subjekty nabízející peníze (*přebytkové subjekty* - vlastníci úspor), zároveň poptávající výnosnější finanční dokument, neboť nemají nebo neznají lepší způsob ke zhodnocení svých úspor, a na druhé straně subjekty poptávající peníze (*deficitní subjekty* - investoři), jakožto nejlikvidnější aktivum potřebné např. pro uskutečnění jejich podnikatelského plánu, a na oplátku nabízející jiné finanční dokumenty.

Užitečnost finančních trhů lze demonstrovat i na příkladu. Představme si situaci, kdy střadatel (přebytkový subjekt) za poslední rok ušetřil 1.000,-USD, ale neexistuje finanční trh, který by umožnil zapůjčení těchto prostředků. Pokud nemá investiční příležitost umožňující navýšení jeho příjmu, bude stále držet pouze 1.000,- USD,

---

⁸⁴ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 185.

⁸⁵ § 2 odst. 1 z. č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. *udává, že: "Dluhopis je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír vydaný podle českého práva, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky odpovídající jmenovité hodnotě jeho emitentem, a to najednou nebo postupně k určitému okamžiku, a popřípadě i další práva plynoucí ze zákona nebo z emisních podmínek dluhopisu (emisní podmínky)."*

⁸⁶ POLOUČEK, 2009, op. cit., s. 2.

⁸⁷ *Ibid.*, s. 208-216.

⁸⁸ MISHKIN, Frederic, EAKINS, Stanley. *Financial markets and institutions*. 7th ed. Boston: Pearson, 2012., s. 58.

aniž by z nich získal jakýkoli úrok, ba naopak budou tyto úspory pravděpodobně znehodnocovány inflací. V tomto příkladu však existuje i jiný, deficitní subjekt - investor. Ten má efektivní investiční využití pro střadatelových 1.000,-USD, kterými však sám nedisponuje. Jelikož by je tesař využil k nákupu nástrojů, které by mu zkrátily čas nezbytný na postavení jedné dřevostavby a zvýšily tak efektivitu jeho práce, vydělal by si za rok o 200,-USD navíc. Pokud by finanční trh existoval, mohly by se tyto dva subjekty spojit a domluvit se, že střadatel investorovi půjčí svých 1.000,-USD s roční splatností a úrokem 10 % p. a. Z toho vyplývá, že investor by mu další rok vrátil 1.100,-USD a střadatel by získal dodatečných 100,-USD. Ovšem i investor, ač by jeho cenou za zapůjčené peníze bylo 100,-USD, by neprodělal, jelikož by získal navíc 200,-USD a po odečtení úroku by zůstal stále 100,- USD v zisku.⁸⁹ Tento příklad ukazuje i na mikroekonomické úrovni vzájemný prospěch z obchodu na finančních trzích a jejich nezbytnost pro ekonomický růst. V představené situaci, kdy trh neexistuje, střadatel nevydělá svých 100,-USD a stejně tak tesař. V součtu o příslušnou částku neporoste ani ekonomika jako celek.

Na základě tržních mechanismů by na finančním trhu mělo docházet k co nejefektivnější alokaci. Historie však dokládá, že v praxi tomu tak vždy být nemusí, neboť i na trhu vznikají selhání. V rámci finančního trhu jsou do značné míry spojeny s finančními riziky, které subjekty na něm působící podstupují. Banky, jakožto finanční instituce nevyjímaje.⁹⁰ K zamezení selhání či zmírnění jejich dopadů pak mají sloužit některé normy nefiskální části finančního práva věnující se finančnímu trhu. Důležitou funkci v tomto směru plní i dohled či dozor nad finančním trhem, který bývá definován jako: *"činnost zahrnující kontrolu a kompetence k meritornímu korigování činnosti subjektu podřízeného dohledu"*.⁹¹ V rámci finančního systému jde o speciální kategorii správního dozoru, kde příslušná právní úprava obsahuje vymezení činností, oprávnění, povinností a práv, výčty nástrojů a způsobů jejich aplikací

---

⁸⁹ MISHKIN, 2012, op. cit., s. 57.

⁹⁰ Proto bližšímu popisu finančních rizik, která podstupují, věnuji až část kapitoly čtvrté zabývající se obecně bankovníctvím a bankovním systémem.

⁹¹ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s 198.

k dosažení účelu dohledu. Obecně se vyskytuje několik modelů dohledu nad finančním trhem. Jedním z nich je *koncentrovaný dohled* svěřený buď specializovanému orgánu, v jehož působnosti je celý finanční trh, nebo centrální bance, jako je tomu v České republice. Druhým možným řešením je *dekoncentrovaný dohled*. Je komplikovanější s ohledem na koordinaci orgánů dohlížející na jednotlivé segmenty finančního trhu⁹². V případě kdy je dělen mezi nezávislou centrální banku na straně jedné a například parlament, vládu nebo ministerstvo financí na straně druhé, může zejména u posledně jmenovaných docházet k politickému ovlivňování, které destabilizuje dohled jako celek zdiskreditováním apolitického dohledu centrální banky.⁹³ Její ztracená kredibilita může mít dalekosáhlé následky na hospodářství jako celek, resp. inflaci a nezaměstnanost.⁹⁴ Výhodou je naopak vyšší specializace jednotlivých orgánů a jejich personálu. Dle mého názoru je však možné dosažení stejné úrovně fundace odborníků i v rámci organizační struktury koncentrovaného orgánu.

V České republice je od roku 2006 aplikován koncentrovaný, resp. integrovaný dohled vykonávaný Českou národní bankou (dále jen "ČNB"), k jehož hodnocení byly formulovány kritické argumenty v pozitivním i negativním slova smyslu. Jako negativní argument bývá předkládán konflikt zájmů⁹⁵ mezi monetární politikou a dohledem nad finančním trhem (resp. zajištěním stability finančního systému), zejména bankovním, na straně druhé. Monetární politika je pro ČNB vždy prioritní a primárně za ni vždy odpovídá. Monetární rozhodnutí v jejím rámci jsou mnohdy

---

⁹² Jako tomu bylo i v České republice koncem devadesátých let minulého století, až do roku 2006, kdy dohled vykonávala pro oblast kapitálového trhu - Komise pro cenné papíry (KCP) a v dalších oblastech Ministerstvo financí a ČNB.

⁹³ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 198-199.

⁹⁴ A to v souvislosti s fungováním tzv. Phillipsovy křivky.

⁹⁵ POLOUČEK, 2009, op. cit., s. 8., uvádí příklad. "*Prakticky může dojít ke konfliktu... např. v případě požadavků na obezřetné chování bank. V období recese by např. měla mít centrální banka snahu zvýšit kapitálovou přiměřenost bank, aby zajistila větší stabilitu a důvěryhodnost bankovního sektoru, tedy i svoji. Toto opatření však vyžaduje po bankách dodatečné náklady a může tak mít na ně negativní dopad v době, kdy jsou většinou zatíženy špatnými úvěry a nízkými výnosy. Centrální banka tak může respektovat tlaky regulátora (tvůrců legislativy) nebo veřejnosti a požadovat po bankách vyšší kapitálovou přiměřenost, současně ale dopady na obezřetné chování bank eliminovat, resp. výrazně zmírnit prostřednictvím měnových nástrojů (např. snížením povinných minimálních rezerv)."*

činěna prostřednictvím komerčních bank, na které však mají často přímý dopad ve smyslu ovlivnění stability. Druhým argumentem proti dohledu centrální banky může být již zmíněná ztráta kredibility v případě potíží bankovního sektoru. Dalším argumentem proti je omezení nezávislosti centrální banky, neboť její dohledová činnost je určena zákonem a její postupy i závěry musí být zveřejněny, ale aby mohla být centrální banka nezávislá, musí být i částečně netransparentní. Řešení někteří autoři shledávají v koncentrovaném dohledu mimo centrální banku.⁹⁶ Hodnocení vhodnosti svěřením dohledu pod ČNB však není tématem této práce a tento odstavec jsem uvedl spíše pro prezentaci názorů k problematice bankovního dohledu.

3.2.2. Měnové právo

Jestliže za nejzákladnější složku fiskální části je možné označit rozpočtové právo, pak v rámci nefiskální se nepochybně jedná o případ měnového práva. Normy měnového práva zajišťují úpravu primárního objektu financí ve smyslu právním, totiž peněz, resp. *měny* představující: "...konkrétní soustavu peněz zavedenou v určitém státě a systematicky upravenou právním řádem tohoto státu."⁹⁷ Vymezuje peněžní (měnovou) jednotku státu a možnosti jejího dělení na jednotky nižšího řádu, formy znaků peněz, pravidla emise a instituci k tomu oprávněnou, včetně jejích kompetencí jako správce měny, pravidla hotovostního oběhu i bezhotovostního platebního styku, konverze měny, měnové reformy, měnovou paritu, prostředky ochrany měny, pravidla a nástroje pro intervenci do hodnoty měny.⁹⁸

Měnové právo nachází ústavního zakotvení v čl. 98 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993, Sb., Ústava České republiky (dále jen "Ústava") a zákonné úpravy v z. č. 6/1993 Sb., o České národní bance (dále jen "ZoČNB"), bance emisní mající tzv. emisní monopol hotovostních peněz a vydávající i sekundární právní akty

---

⁹⁶ POLOUČEK, 2009, op. cit., s. 7-9.

⁹⁷ JÁNOŠÍKOVÁ, MRKÝVKA, 2016, op. cit., s. 144.

⁹⁸ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 188-189.

v této oblasti.⁹⁹ Příkladem lze uvést např. zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a k němu se vztahující vyhlášku ČNB č. 274/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí... V rámci této práce však nemá smysl vyjmenovávat obsáhlý výčet norem měnového práva, který je vzhledem k širokému záběru v prvním odstavci uvedených vztahů velice obsáhlý, včetně norem práva EU. Snad jen doplním zmínku o blízkém vztahu s trestním právem, konkrétně k trestnému činu padělání a pozměňování peněz.¹⁰⁰

3.2.3. Devizové právo

*"Předmětem regulace devizového práva jsou společenské vztahy sui generis, které vznikají, realizují se a zanikají v rámci nakládání s obecně pojatými devizovými hodnotami."*¹⁰¹ *"Devizovými hodnotami jsou peněžní prostředky v cizí měně, zahraniční cenné papíry a dále penězi ocenitelná práva a závazky od nich odvozené (finanční deriváty)."*¹⁰² Cizí prvek se projevuje jak v objektu, devizové hodnotě, tak v subjektivní stránce (odlišnost práv a povinností devizového tuzemce a cizozemce). Jeho účelem je ochrana cenové stability a veřejných financí, devizových zájmů státu, konečně také ochrana spotřebitele v rámci směnářenské činnosti.¹⁰³

3.2.4. Puncovní právo

Puncovní právo lze, stejně jako právo devizové, označit za určitou nadstavbu práva měnového a devizového veřejnoprávně ingerující do volného nakládání s drahými kovy.¹⁰⁴ Zejména se jedná o oblast označování drahých kovů (puncovníctví), jejich zkoušení, výrobu, prodej a jiné uvádění na trh. Právní úpravu lze najít zejména v zákoně

---

⁹⁹ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018].

¹⁰⁰ §233 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018].

¹⁰¹ JÁNOŠÍKOVÁ, MRKÝVKA, 2016, op. cit., s. 170.

¹⁰² Takto je definoval bez náhrady zrušený §1 písm. d z. č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018].

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ MRKÝVKA, 2015, op. cit., s. 59.

č. 539/1992 Sb., o puncovníctví a zákoně č. 19/1993 Sb., o orgánech státní správy České republiky v oblasti puncovníctví a zkoušení drahých kovů a podzákonými normami vydávanými těmito orgány.

3.2.5. Veřejné právo finančního trhu

"Právní regulace finančního trhu zahrnuje přinejmenším úpravu nástrojů finančního trhu, základních pravidel fungování finančního trhu, organizátora trhu (např. burzy cenných papírů), subjektů poskytujících finanční služby na finančním trhu, asekuračních fondů ve finančním sektoru, dohledové instituce a systém kontroly, organizaci statistických zjišťování, ochranu spotřebitele a jiné."¹⁰⁵

Podobně jako u práva pojišťovnického nebo bankovního (viz pátá kapitola) lze sledovat normy práva finančního trhu spadající do větve soukromoprávní a větve veřejnoprávní, resp. finančněprávní. První zmíněnou tvoří souhrn norem obsažených v z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, resp. z. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech¹⁰⁶ založených na soukromoprávní metodě s horizontálními právními vztahy týkajícími se obchodování s finančními dokumenty.

Veřejnoprávní větev pak tvoří normy neregulující vztahy s rovným postavením subjektů transakcí, nýbrž právně upravující existenci a organizace finančního trhu jako takového, pravidla činnosti v jeho rámci. V tomto smyslu tak chrání nejen veřejný zájem na ochraně slabší strany, což souvisí s informační asymetrií na finančním trhu, ale zejména zájem na bezpečném fungování finančního trhu státu. Jeho správné fungování souvisí i s ekonomickým hodnocením země, tzv. rating, zpracovávané několika celosvětově uznávanými ratingovými agenturami¹⁰⁷, zejména na vyšších "investičních" stupních. Kromě samotných regulatorních pravidel je však nezbytná i kontrola jejich dodržování, bez níž by byly normy bezzubé. Tato kontrola spočívá

¹⁰⁵ MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 188-189.

¹⁰⁶ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018].

¹⁰⁷ *Srovnávací tabulka ratingového ohodnocení vybraných zemí: Foreign Currency Long-Term Sovereign Debt Ratings* [online]. Praha: Česká národní banka, 14. 8. 2018 [cit. 14. 8. 2018].

v institucionálním dohledu či dozoru koncentrovaně svěřenému v ČR, s úmyslem apolitického a odborného výkonu, ČNB¹⁰⁸. Veřejnoprávní větev je inkorporována v řadě norem. Kupříkladu v z. č. 6/1993 Sb., o České národní bance, z. č. 15/1998 Sb., Zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů, z. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, z. č. 229/2012 Sb., o komoditních burzách a některých dalších normách regulujících cenné papíry jako jsou dluhopisy, směnky, šeky a další. O mnoho širší je pak výčet podzákonných norem této oblasti. Vnitrostátní normativní úprava finančního trhu je značně ovlivněna i právem EU, kterým se Unie snažila reagovat na chyby v minulosti vedoucí ke krizím a zabránit jejich opakování. Zejména se jedná o implementaci směrnic MiFID (The Markets in Financial Instruments Directive) I a II¹⁰⁹ harmonizující podmínky kladené na subjekty (investiční podniky a organizátory) finančního trhu a jeho fungování a přímo aplikovatelné nařízení MiFIR¹¹⁰ (The Markets in Financial Instruments Regulation).¹¹¹ Tyto předpisy mají spojitost i s právem bankovním, konkrétně balíčkem předpisů CRD IV a CRR upravujících kapitálové požadavky, v otázkách řídicího a kontrolního systému, odměňování, sankcí a dohledu. Významné jsou také nařízení MAR (Market Abuse Regulation)¹¹², směrnice CSMAD¹¹³

---

¹⁰⁸ §44 ZoČNB a §3 z. č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 14. 8. 2018].

¹⁰⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].

¹¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].

¹¹¹ K tomuto blíže viz *MiFID II / MiFIR* [online]. Deloitte Česká republika, 2017 [cit. 14. 8. 2018].

¹¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].

¹¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. dubna 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu (směrnice o zneužívání trhu). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].

(Criminal Sanction for Market Abuse Directive) či nařízení SFTR (Securities Financing Transactions Regulation)¹¹⁴.

Nelze opomenout ani z. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, upravující pravomoc finančního arbitra jakožto orgánu pro řešení sporů plynoucích z platebního styku, jejichž navrhovateli jsou klienti, tj. fyzické i právnické osoby, nikoli však finanční instituce.

3.2.6. Veřejné pojišťovnické právo

Tato oblast finančního práva je důležitou i ve vztahu k druhé části diplomové práce zabývající se pojištěním pohledávek z bankovních vkladů, protože jsem jej spíše účelově¹¹⁵ zařadil zvláště, ačkoli často bývá, zejména kvůli integrovanému dohledu vykonávanému v ČR, zařazováno stejně jako veřejné bankovní právo do rámce veřejného práva finančního trhu.¹¹⁶

Veřejné pojišťovací právo reguluje pojišťovací činnost, finančně eliminující negativní důsledky nahodilých událostí ovlivňujících činnost lidí. Prameny veřejného pojišťovnického práva lze dále rozdělit na právní prameny *obecného pojišťovnictví* a prameny *veřejného pojišťovnictví*.¹¹⁷

K prvnímu uvedenému se vztahuje zejména z. č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, z. č. 38/2004 o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Účelem je právní úprava pojišťoven a zajišťoven podnikajících v pojišťovnictví, stejně jako upravit další podmínky podnikání v pojišťovnictví. Obecné pojišťovnictví upravuje i soukromoprávní větev obecného pojišťovnického práva nespádajícího pod právo finanční. Jeho obsahem je právní zakotvení samotného

---

¹¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. listopadu 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].

¹¹⁵ Kvůli následné demonstraci povahy pojištění pohledávek z vkladů jakožto "pojištění".

¹¹⁶ Např. i Mrkývkou, viz MRKÝVKA, 2012, op. cit., s. 200.

¹¹⁷ JÁNOŠÍKOVÁ, MRKÝVKA, 2016, op. cit., s. 244.

produktu poskytovaného pojišťovnami, pojistné smlouvy, typické smlouvy odvážné. Formálním pramenem je z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, konkrétně jeho § 2758 až § 2872.

Podstata veřejného pojišřovnictví tkví ve vytváření veřejných pojistných fondů získávaných obligatorně, nejčastěji ze zákona, spravovaných pojišřovnami *sui generis*. Takovýchto zákonů je řada, např. z. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojišřění, z. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojišřění a další. Nejedná se však pouze o oblasti sociální, ale i Pojistný fond kanceláře pojistitelů. Úpravu Fondu pojišřění vkladů, resp. Garančního systému finančního trhu, je však dle mého názoru vzhledem k předmětu úpravy a zejména specifickému historickému vývoji nezbytné zařadit do oblasti veřejného bankovního práva. Blíže až ve druhé části.

3.3. Bilanční právo

Zařazení bilančního práva v rámci systému finančního práva čistě do části fiskální či nefiskální je dle mého názoru úkolem velice obtížným či spíše nemožným, protože prostupuje jeho oběma částmi (viz obrázek č. 1). V rámci fiskální části je právní úprava účetnictví velmi úzce provázána s problematikou berní nebo rozpočtů. V nefiskální části se pak vztahuje zejména k finančním institucím působícím v rámci finančního trhu či pojišťovnam. Na bedrech účetních pojmů pak leží i velká část tzv. obezřetnostní regulace bank (či přirozeněji znějící anglický výraz prudential regulation), bez nichž by se neobešla. Účetnictví má velmi blízko i soukromému právu. Na mnoha místech se vyskytuje zejména v zákoně o obchodních společnostech a družstvech (obchodních korporacích) či insolvenčním zákoně. Objevuje se také v právu trestním, např. ve vztahu k trestnému činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.

Bilanční právo upravuje tak zásadní pojmy jako jsou aktiva, pasiva, náklady, výnosy, rozvaha (či bilance), výkaz zisku a ztrát, dlouhodobý a krátkodobý majetek, vlastní a cizí kapitál, účetní jednotka, účetní uzávěrka a závěrka, soustava účtů, atd.

Formální zdroje právní úpravy účetnictví lze na vnitrostátní úrovni nalézt v z. č. 563/1991 Sb., o účetnictví, jeho prováděcí vyhlášce č. 500/2002 Sb., pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví a dále v Českých účetních standardech pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. a konečně v Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů. V mezinárodním měřítku je účetnictví upraveno Mezinárodními účetními standardy (IAS) a Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS).

4. Bankovníctví a bankovní systém

Jak jsem naznačil v předchozí kapitole, oblast bankovníctví je v rámci finančního systému, a to obzvláště v zemích EU, sektorem nesoucím velký význam. Banky a jim podobné finanční instituce, jako jsou spořitelny a úvěrová družstva, se funkčně významně liší od nebankovních finančních institucí ve skutečnosti, že jsou právem aprobovány k přijímání vkladů od veřejnosti, a proto nakládají s většinou úspor soukromých střadatelů.

4.1. Historický vývoj systému bankovníctví

Vývoj bankovníctví by bylo možné sledovat už od období starověku, jisté však je, že rozvoje a získání charakteru banky, jakožto finanční instituce chápané v dnešním smyslu, bylo dosaženo až s rozvojem obchodu ve středověkých italských městských státech.

V českých zemích rozmach bankovníctví započal opožděně až v 19. stol., kdy došlo k založení České spořitelny, Živnostenské banky a dalších. Výraznou událostí v oblasti bankovníctví bylo i založení Československé republiky. V roce 1920 totiž z. č. 347/1920 Sb., o akciové bance cedulové následně změněným z. č. 102/1925 Sb., došlo k založení centrální banky, Národní banky Československé fungující od roku 1926 a nahrazující závislý Bankovní úřad ministerstva financí.¹¹⁸ Během dvacátých let došlo také k výraznému poklesu komerčních bank, a to zejména v důsledku krizí a fúzí existujících subjektů. K nucené likvidaci komerčních bank docházelo i v období okupace.

Po druhé světové válce došlo ke znárodnění akciových bank, jakož i komerčních pojišťoven. Dále pokračoval trend centralizace tohoto sektoru odrážející se i v sovětizaci finančního práva, když byla z. č. 31/1950 Sb., zrušena, i se svými po válce

---

¹¹⁸ K tomuto blíže viz *Česká národní banka - historický vývoj* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018].

omezenými nezávislými kompetencemi, Národní banka Československá a nahrazena závislou Státní bankou Československou v čele s generálním ředitelem na návrh ministerstva financí a vládou jmenovaným a jím také odpovědným, povinným dbát pokynů a směrnic ministerstva financí. Zrušeny byly také zdravotní a škodní pojišťovny a veškeré nebankovní finanční instituce. Znárodněné banky působící v socialistickém bankovním systému již nebyly svým charakterem podnikatelskými subjekty, nýbrž spadaly pod vedení Státní banky Československé a byl jim svěřen pouze specializovaný okruh činností.¹¹⁹ Jednalo se o typický příklad **jednostupňového bankovního systému** centrálně plánovaného hospodářství, v němž banky hrály pasivní roli ve shromažďování a realokaci peněžních úspor, když nebyly vedeny snahou o dosažení zisku, avšak splnění hospodářského plánu, což vedlo k jejich neefektivní činnosti.¹²⁰ Zmíněné vyústilo, stejně jako v 60. letech, v poptávku po reformě bankovníctví, tentokrát již s větším úspěchem, a zavedení **dvoustupňového bankovního systému** používaného před válkou či stále v tržních ekonomikách. Tento systém je charakteristický funkčním oddělením centrálního a obchodního bankovníctvím. Centrální banka zejména přímo neřídí činnost ostatních bank a neúvěruje nebankovní sektor. Komerční banky vyvíjejí svoji činnost za účelem zisku, resp. maximalizace tržní hodnoty, a to samostatně ve významně širším rámci regulace a dohledu. Oproti jednostupňovému systému není vyloučen jejich úpadek.¹²¹ Koncem 80. let se součástí právního řádu staly z. č. 130/1989 Sb., o Státní bance Československé a z. č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách odebírající obchodní činnost ze sféry Státní banky Československé. V návaznosti vznikla Komerční banka a Všeobecná úvěrová banka.

---

¹¹⁹ Např. Živnostenská banka zprostředkovávala zejména zahraniční platební styk, Investiční banka poskytovala dlouhodobé investiční úvěry a byla depozitářem cenných papírů, Česká, resp. Slovenská státní spořitelna poskytovala depozitní a úvěrové služby jednotlivcům (nahradila drobné spořitelní banky, úvěrová a spořitelní družstva, atd.) a Československá obchodní banka prováděla platební, zúčtovací a úvěrové operace se zahraničními podniky.

¹²⁰ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 2. rozšířené vyd. Praha: Management Press, 2001., s. 20-22.

¹²¹ *Ibid.*, s. 22-23.

Brzy byl však přijat z. č. 22/1992 Sb., o Státní bance Československé zřetelně deklarující nezávislost této instituce a upravující klasické funkce centrální banky¹²². Dále z. č. 21/1992 Sb., o bankách (dále jen "ZoB"), tendující k univerzalizaci bank a k jednotnému přístupu k depozitním i nedepozitním institucím. Uvedený vývoj měl za následek, nárůst počtu bankovních institucí z pěti, na počátku roku 1990, na 24 ke konci roku 1991. Prudký nárůst na 55 byl nahrazen v roce 1996 postupným snižováním počtu, na které mělo vliv i zpříšňování právní úpravy a tak ztěžování podmínek pro získání oprávnění. Trend se změnil až od roku 2005.¹²³ Již několik let lze na českém bankovním trhu sledovat stabilizovanou situaci. V čase zpracování této diplomové práce bankovní licencí disponuje 46 subjektů.¹²⁴ Poslední českou bankovní institucí, která započala činnost na českém finančním trhu 1. 1. 2017 je Banka CREDITAS a. s., jež získala licenci v říjnu předchozího roku.¹²⁵ Naopak poslední bankou, jíž ČNB licenci odňala, byla ERB bank, a.s. Jako důvod byl uveden zásadní pochybení řídicího a kontrolního orgánu v oblasti řízení úvěrového, tržního a rizika likvidity (viz níže), která ohrožovala její stabilitu.¹²⁶

K popisu struktury komerčních bank centrální banka používá tři kritéria. Klasické kritérium *obchodní specializace* definující banky *univerzální*, licencované ke všem typům bankovních služeb¹²⁷ a *specializované* zaměřující se pouze na užší okruh činností¹²⁸ doplňuje kritérium *velikosti* bilanční sumy¹²⁹ a kritérium *vlastnictví*, kde je

---

¹²² SCHWEIGL, 2016, op. cit., s. 126.

¹²³ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013., s. 35-41.

¹²⁴ K tomu blíže viz *Celkový přehled počtu subjektů v časové řadě* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018].

¹²⁵ *Banky a pobočky zahraničních bank (k 30. 07. 2018)* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018].

¹²⁶ *ČNB odnímá licenci ERB bank* [online]. Praha: Česká národní banka, 2016 [cit. 15. 8. 2018].

¹²⁷ V ČR se jedná o většinu bank, zejména velkých.

¹²⁸ Může se jednat o tak specifické subjekty založené státem se zvláštním účelem jako je Česká exportní banka, Českomoravská, Českomoravská záruční a rozvojová banka, ale také o běžnější banky investičního charakteru jako J&T Bank nebo charakteru poskytování úvěru k bydlení jako Hypoteční banka.

¹²⁹ Od roku 2016 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru (Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka a UniCredit Bank), za střední banky s bilanční sumou 2 až 10 % (např. Fio Banka, MONETA Money Bank

zohledněna účast tuzemská, zahraniční, státní, či status pobočky zahraniční pobočky banky¹³⁰ nebo banky v nucené správě.¹³¹

Centrální bankovníctví, stejně jako Česká republika, došlo do své současné institucionální podoby, když ZoČNB položil základ současného centrální banky. ČNB se na základě Maastrichtské smlouvy se vstupem do EU stala součástí tzv. *Evropského systému centrálních bank*.¹³² Ačkoli se jednalo o integrační krok v této oblasti, je vhodné poznamenat, že se nejednalo o sjednocení centrálního bankovníctví, což vyplývá již ze skutečnosti nezačlenění všech zemí v rámci tzv. Eurozóny sdílející společnou měnu a Evropskou centrální banku. Národní centrální banky ostatních států jsou součástí systému právě po boku této instituce.¹³³

4.2. Banky a role bankovního podnikání v ekonomice

Nejprve se pokusím zodpovědět otázku, co je vlastně banka. Z pohledu ekonomické teorie ji lze zjednodušeně popsat, jako finanční instituci *přijímající vklady* (depozita) a *poskytující úvěry*, nebo poněkud přesněji definovat na základě čtyř jí vykonávaných funkcí jako finanční instituci *poskytující přístup k platebnímu a zúčtovacímu mechanismu, transformující (alokující) zdroje přijímáním depozit a přeměnou úspor v investice, řídící rizika a zpracovávající informace a monitorující dlužníky*.¹³⁴

---

nebo Raiffeisenbank), celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % bankovního sektoru (mBank, Air Bank, atd.) V rámci kritéria rozlišuje dále pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny. K tomuto blíže viz *Základní ukazatele - banky* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018].

¹³⁰ Viz tzv. jednotný evropský pas.

¹³¹ *Základní ukazatele - banky* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018].

¹³² Viz §1a ZoČNB

¹³³ K tomuto blíže WELLINK, Nout., CHAPPLE, Bryan, MAIER, Philipp. *The role of national central banks within the European system of central banks: The example of De Nederlandsche Bank* [online]. De Nederlandsche Bank, 2002.

¹³⁴ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 10.

K rozsáhlejší definici bych pro upřesnění doplnil i funkci emise bezhotovostních peněz.¹³⁵ Z konstrukce těchto definic koncepčně vychází i veřejnoprávní úprava bankovníctví. Na tomto místě podotýkám, že banku v této práci označuji, klasicky jako finanční instituci, přestože si jsem vědom skutečnosti, že v právním řádu neexistuje obecná definice finanční instituce, nýbrž se vyskytují jednotlivě v různých právních předpisech, a to s odlišným obsahem pojmu. Například z. č. 182/2006 Sb, insolvenční zákon banku za finanční instituci považuje¹³⁶, avšak právem EU ovlivněná úprava bankovníctví tak nečiní, neboť ZoB v §17a finanční instituci definuje odkazem na nařízení CRR¹³⁷, kteréžto však banku, stejně jako například úvěrní či spořitelní družstvo, nepovažuje za *finanční instituci*, nýbrž pouze "*instituci*", resp. její podmnožinu "*úvěrovou instituci*". Bankami ZoB rozumí "*1)...akciové společnosti se sídlem v České republice, které a) přijímají vklady od veřejnosti, a b) poskytují úvěry, a které k výkonu činností podle písmen a) a b) mají bankovní licenci. 2)...vkladem se rozumí a)vkladem svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu; b)úvěrem v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky.*"¹³⁸

Jak jsem již uvedl výše, kromě funkce banky jako finančního zprostředkovatele nepřímého financování, má na ekonomiku celek výrazný vliv funkce emise bezhotovostních peněz, již banky dosahují prostřednictvím vykonávání činností definovaných zákonem (viz výše), díky tzv. peněžnímu multiplikátoru fungujícímu v současném bankovníctví s částečnými rezervami.¹³⁹ Ovlivňují tak peněžní bázi, ale i dlouhodobou stabilitu finančního sektoru. Na tomto místě uvedu jen ve zkratce, že funkce multiplikátoru motivuje banky ve snaze maximalizovat rentabilitu,

---

¹³⁵ Viz dále k peněžnímu multiplikátoru.

¹³⁶ §2 písm. k z. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 8. 2018].

¹³⁷ čl. 4 odst. 1 bod. 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 8. 2018].

¹³⁸ § 1 ZoB

¹³⁹ K peněžnímu multiplikátoru blíže viz MANKIW, 2009, op. cit., s. 547-552.

resp. krátkodobý zisk k držení nepřiměřeně malého procenta depozit (rezerv), avšak ohrožuje jejich krátkodobou platební schopnost a odolnost vůči šokům. V historii sice lze nalézt příklady, kdy i v neregulovaném bankovním prostředí řízení rizik¹⁴⁰ jednotlivých bank zajistilo dostatečný kapitál udržující stabilitu banky, ovšem v dnešním rychle se rozvíjejícím¹⁴¹ vysokokonkurenčním prostředí lze takovou situaci jen stěží předpokládat. Dle mého názoru by bylo bláhové očekávat, že by jedna obezřetně jednáající banka nečiníc sledovala, jak banka jiná dosahuje zřetelně vyšší rentability díky podstupování obchodů s vyšším rizikem s vědomím, že na podstupovaná rizika brzy doplatí. Nehledě skutečnosti, že pokud by se jednalo o banku menší, mohla by za určitých okolností zmíněnou situaci zaplatit i svoji existencí, neboť by nebyla schopna v soutěžním boji obstát, například protože by nenabídla dostatečně atraktivní produkty svým klientům. Navíc by ji ani její obezřetné chování nemuselo uchránit před dominovým efektem spojeným s tzv. "během na banku"¹⁴² zapříčiněným rizikově podnikající bankou. Tyto skutečnosti nezůstávají nepovšimnuty legislativou a promítají se do příslušné právní regulace počítající s jednotlivými finančními riziky.¹⁴³

4.2.1. Finanční rizika bankovního podnikání

Specifická finanční rizika podnikání podstupovaná bankami, stejně jako jinými finančními institucemi, lze klasifikovat různě, vzhledem k právní úpravě je nejvhodnější následující rozdělení.

---

¹⁴⁰ Právě v řízení rizik, resp. jednotlivých položek aktiv a pasiv bankovní rozvahy tkví podstata dlouhodobě úspěšného bankovního podnikání. K tomuto blíže viz MISHKIN, EAKINS., 2012., op. cit., s. 608-629.

¹⁴¹ Zde lze odkázat např. na problematiku činnosti bank mimo bilanci. Tj. poskytování služeb jako bankovních záruk, inkas, akreditivů, či správy fondů, tedy činnosti kdy banka nenakládá s vlastním majetkem.

¹⁴² K tomuto blíže v sedmé kapitole.

¹⁴³ Viz kapitolu pátou.

Riziko likvidity souvisí samozřejmě s likviditou, tedy schopností banky dostát svým splatným závazkům¹⁴⁴ v krátkodobém horizontu (prakticky okamžitě). Aby byla uspokojena poptávka po likviditě, i nenadále, musí banka vlastnit likvidní aktiva či je získat prodejem cenných papírů nebo úvěrem. Riziko likvidity vyplývá z proměnlivosti výnosů pramenících z uspokojení této poptávky (funding risk). Zisk klesá nejen držbou likvidních aktiv s malým výnosem, ale i ztrátou budoucích výnosů z prodaných cenných papírů a v případě jejich nouzového prodeje ve velkém množství a krátkém čase díky klesající ceně (tzv. fire-sale). Dále jej může ovlivnit i malá likvidita finančního trhu (market likvidity risk).¹⁴⁵ Nedostatek likvidity banky je velmi závažnou situací, neboť na ní závisí její existence. I solventní (dlouhodobě platebně schopná) banka může díky nedostatku likvidity zkrachovat a destabilizovat celý bankovní sektor. Řešením je právní regulace pravidly likvidity, např. povinné minimální rezervy a systém pojištění pohledávek z vkladů rozebíraný v druhé části diplomové práce.

Tržní riziko představuje potenciální ztráty pramenící ze změny cen, kurzů a sazeb na finančních trzích.¹⁴⁶ V reakci na toto riziko právní řád stanovuje bankám povinnosti vztahované ke sledování, měření, testování a sestavení limitů tohoto rizika.¹⁴⁷

Úvěrové riziko je spojené se ztrátami plynoucími z úvěrové činnosti bank, tedy z neschopnosti či neochoty protistrany včas splatit úvěry či cenné papíry. Je projevem informační asymetrie (viz dále). Souvisí se strukturou bilančních a mimobilančních aktiv. Řešením je správná diverzifikace úvěrů a jejich zajištění. Skládá se z *přímého úvěrového rizika* (u rozvahových položek)¹⁴⁸,

---

¹⁴⁴ Např. výběr depozit.

¹⁴⁵ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 158-162.

¹⁴⁶ Ibid., s. 163

¹⁴⁷ Viz příloha č. 21 k vyhlášce ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018].

¹⁴⁸ V souvislosti s tímto lze zmínit např. povinnost banky ověřovat schopnost spotřebitele splácet úvěr.

rizika úvěrových ekvivalentů (u podrozvahových položek), *rizika úvěrové angažovanosti*¹⁴⁹ a *vypořádacího rizika*.¹⁵⁰

Operační riziko je rizikem ztráty vztaženým k nedostatku či selhání vnitřních procesů, systémů, lidského faktoru či vlivu vnějších faktorů. Jedná se o *riziko transakční*¹⁵¹, *riziko provozního řízení*¹⁵² a *riziko systémů*¹⁵³. Pro to jsou na banky právně kladeny požadavky na zpracování pohotovostních plánů, zálohování dat, bezpečnostní zásady přístupu k informacím apod.¹⁵⁴

Kapitálové riziko neboli riziko solventnosti (dlouhodobé platební schopnosti) je riziko úpadku banky. Plyne z možného nedostatku vlastního kapitálu banky ke krytí ztrát vzniklých z podstoupených rizik. Řešením kapitálového rizika je správné řízení složek aktiv, kapitálu z pohledu likvidity, výnosnosti a rizika. V oblasti stanovení požadavků na kapitálovou přiměřenost lze sledovat silný vliv mezinárodního soft-law a práva EU.¹⁵⁵

Jako poslední, dle mého názoru důležité, uvedu **systemové riziko**, které je možné chápat jako proměnlivost výnosů banky v důsledku vývoje ekonomického cyklu, avšak i změn v požadavcích na kapitálovou přiměřenost, povinné minimální rezervy či pojištění pohledávek z vkladů. Je spojeno i s problematikou systemově důležitých bank a doktríny "too big to fail".¹⁵⁶ Za důležitý zdroj systemového rizika a z něj plynoucích finančních krizí je považován rozsah finanční páky v rámci finančního

---

¹⁴⁹ K angažovanosti se váží právně stanovené maximální limity úvěrové expozice vůči jednotlivým klientům.

¹⁵⁰ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 171-174.

¹⁵¹ V důsledku chyb v prováděných operacích, jako zúčtování či vypořádání ochodů, atd.

¹⁵² Např. neautorizované obchody, obchody nad limit atd.

¹⁵³ Informačních systémů, přenosu dat, atd. K tomuto blíže viz POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 174-177.

¹⁵⁴ Viz příloha č. 1 k vyhlášce ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů. In: CNB.cz [online]. Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018].

¹⁵⁵ Viz kapitola pátá.

¹⁵⁶ K tomuto blíže viz JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012., s. 42-44.

cyklu.¹⁵⁷ Právní normy na systémové riziko reagují a krizím se snaží předcházet zaváděním tzv. makrobezpečnostních požadavků.¹⁵⁸

4.2.2. Informační asymetrie v bankovníctví

Velká část výše popsaných finančních rizik plyne z informační asymetrie, tedy neefektivní alokace zdrojů, a spolu s negativními externalitami¹⁵⁹, které jsou také selháním trhu, ospravedlňuje právní regulaci¹⁶⁰ a dohled¹⁶¹ nad bankovním, resp. finančním trhem. Ačkoli se vyskytují kritici právní regulace vytvářené mimo samotný tržní mechanismus varující před její potencionální přebujelostí způsobenou kombinací příliš omezujících regulátorů ovlivněných případným rostoucím tlakem veřejnosti na přísnou regulaci.¹⁶²

Podstata informační asymetrie tkví ve skutečnosti, že na trzích dochází k uzavírání smluv mezi subjekty, které o sobě mají nedokonalé a vzájemně rozdílné informace v důsledku tzv. soukromých informací, tj. informací přístupných jen subjektům, jež k nim mají přístup. Jedná se jak o klienty bank, zejména ve spojení s asymetrií zvanou *nepříznivý výběr (adverse selection)*, tak o banky ve spojení s druhem asymetrie nazývaným *morální hazard (moral hazard)*.¹⁶³

Nepříznivý výběr pramení z neschopnosti klienta banky, ať již z důvodu nedostatku vzdělání, nepřístupu k soukromým informacím nebo časové a finanční

---

¹⁵⁷ POLOUČEK, 2013, op. cit., s.180-183 či MISHKIN, 2012, op. cit., s. 204-229.

¹⁵⁸ K tomuto blíže viz SCHWEIGL, Johan. *Právní a ekonomické aspekty makrobezpečnostní regulace v ČR*. Brno. 2016. 85 s. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

¹⁵⁹ Tj. obecně negativní vliv činnosti jednoho subjektu na blahobyť, resp. růst nákladů, subjektů na její činnosti se nepodílejících. K negativním externalitám blíže MANKIWI, N. Gregory. *Principles of economics*. 7th ed. Stamford, CT:Cengage Learning, 2015., s. 208. Ve finančním systému se pak jedná o to, že selhání jednotlivé banky vytvoří negativní externalitu ve smyslu podezření o špatném zdraví ostatních, ač třeba zdravých, bank. K tomuto blíže viz *Bank Competition and Financial Stability* [online]. OECD, 2011, [cit. 15. 8. 2018]., s.20.

¹⁶⁰ Tj. určení komplexu pravidel stanovujících požadované chování finančních institucí při finanční činnosti.

¹⁶¹ Tedy nástroj kontrolující dodržování regulace. Viz předešlou kapitolu.

¹⁶² LLEWELLYN, David T. *Institutional Structure of Financial Regulation and Supervision: The Basic Issues* [online]. Washington DC: World Bank, 2006, [cit. 15. 8. 2018]., s. 5.

¹⁶³ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 29-34.

náročnosti na dostatečně podrobnou analýzu, *rozlišit produkty různé kvality*¹⁶⁴ a kontrolovat činnost bank na úrovni jednotlivce, jak tomu může být u některých jiných obchodních či spotřebitelských vztahů. Proto při, resp. již před, uzavíráním smluv zahrnují do svého očekávání nepříznivá rizika spojená s pro ně potenciálně nevýhodnými podmínkami či riziky ztráty. Na trhu se tak ustanovuje poměrně *jednotná cena*, která však nekryje náklady bank na nerizikové produkty, které jsou tímto z trhu vytlačeny ve prospěch rizikovějších, a průměrná kvalita produktů klesá. K nepříznivému výběru však může docházet i na straně bank, např. ve spojitosti s posuzováním rizika účelů, ke kterým poskytují úvěry. Na straně bank dochází k práci s určitým průměrným (jednotným) rizikem investičních projektů na trhu, či úvěruschopnosti klientů. V této situaci mohou poskytovat nezdravé úvěry¹⁶⁵ nebo se naopak mohou rozhodnout pro příliš opatrné jednání a neposkytnout úvěr, který ve skutečnosti rizikovým není.¹⁶⁶ Jako řešení se tak nabízí např. pečlivé prověřování trhu, či úvěruschopnosti klienta¹⁶⁷, resp. okolností kontraktu.

Morální hazard spočívá v jednání subjektu až po uzavření smlouvy, které je ovlivněno vědomím, že nepříznivé následky z něj plynoucí neponese sám, nýbrž subjekt odlišný. V bankovním prostředí se jedná například o situaci, kdy je klientu účelově poskytnut úvěr, avšak on účel nedodrží, protože se rozhodne investovat rizikověji, v čemž mu nic nebránilo, jelikož peněžní prostředky již obdržel. Pokud investice dopadne ztrátou, nemusí mít peníze ke splacení úvěru. Sám sice ztratí svoji budoucí úvěryschopnost, ale banka může přijít alespoň o část poskytnutých peněz a náklady ponese sama. Morální hazard však může podstupovat i sama banka ve vztahu ke vkladatelům, pokud podstupuje vysoká rizika, aby navýšila zúročení vkladů, a tím zvýšila svoji atraktivitu s vědomím, že bude v případě finančních potíží jako velká

---

¹⁶⁴ Je třeba dodat, že klienti jsou zásadně v postavení slabší strany a zejména v případě drobných vkladatelů nemají o rizicích případně ani ponětí.

¹⁶⁵ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 31.

¹⁶⁶ MISHKIN, 2012, op. cit., s. 65-66.

¹⁶⁷ Jak dnes prikazuje i § 86 z. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 8. 2018].

a významná finanční instituce zachráněna státem (*too-big-to-fail*), což může následně destabilizovat celý sektor¹⁶⁸. Vkladatelé v rámci této situace také nemusí být obezřetní při výběru banky kvůli maximalizaci svého zisku a mohou zvolit rizikovější instituci, třeba i s vědomím existence systému pojištění pohledávek z vkladů, jenž ponese náklady.¹⁶⁹

4.3. Opodstatnění regulace a dohledu v bankovníctví

Zejména poslední demonstrováná situace v předcházející podkapitole dle mého názoru velice zřetelně ukazuje, proč je nezbytné, aby byla právní regulace bankovníctví pojata velice komplexně a vhodně upravovala jak míru podstupovaných rizik bankami, tak chránila pohledávky vkladatelů ve správné míře, pro zajištění synergického působení těchto nástrojů za účelem minimalizace tržního selhání.

Zájem na regulaci však nepochybně nelze spatřovat pouze u klientů, jakožto slabší strany, s jejichž prostředky banky hospodaří, ale vzhledem k dominovému efektu přítomnému při selhání instituce na bankovním trhu i u nich samotných.

Pro shrnutí konstatuji, že ač dle mého názoru není možné opomenout tržní a další ekonomické nástroje bankovní regulace, nelze ponechat bankovní sektor, se všemi výše popsány specifiky, vzhledem k jeho důležitosti zcela deregulovaný. Naopak jsem přesvědčen, že citlivě určená míra regulace umožňující přirozenou soutěž a čištění trhu od neefektivních institucí, poklidným a transparentním způsobem, avšak zabraňující přijímání nepřiměřených rizik je nezbytná pro zajištění stability sektoru i chodu celé ekonomiky, na niž má vliv jako málokterý jiný. O tomto snad přesvědčil širší odbornou veřejnost i trend deregulace vedoucí k zatím poslední hospodářské krizi propuknuvší úpadkem investiční banky Lehman Brothers ve Spojených státech Amerických.

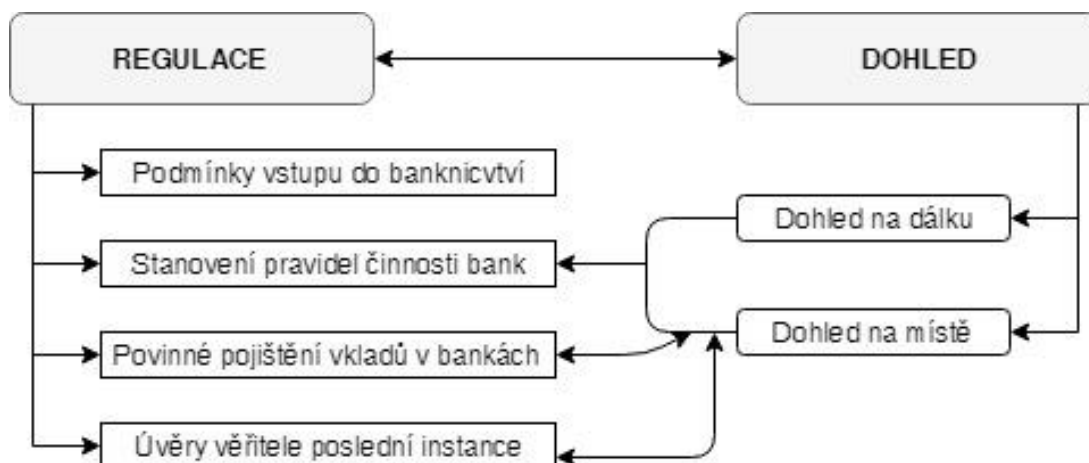
---

¹⁶⁸ K tomuto, věřiteli poslední instance a tzv. "bludnému mezi bankami a veřejnými dluhy" blíže SCHWEIGL, *Vnitrostátní, mezinárodní a komunitární aspekty veřejnoprávní regulace finančních trhů - ekonomická analýza toku kapitálu*, 2016, op. cit., s. 54-56

¹⁶⁹ POLOUČEK, 2013, op. cit., s. 33.

V teoretické literatuře, zejména zahraniční, se vyskytuje více možných členění okruhů regulace a dohledu¹⁷⁰, uvedu však dle mého názoru stručné, ale přesto trefné a české právní regulaci odpovídající členění Revendova.¹⁷¹

Obrázek č. 5: Schéma členění bankovní regulace a dohledu

Pramen: autor dle REVENDA, Zbyněk. Centrální bankovníctví. 2. rozšířené vyd. Praha: Management Press, 2001., s. 122.

Oblast podmínek je upravena zejména institutem bankovní licence a podmínek nutných pro její získání, resp. tzv. jednotné licence v rámci EU.¹⁷² Pravidla činnosti bank se vztahují zejména k tzv. přiměřenostním požadavkům, jejichž právně závazným zdrojem jsou především nařízení CRR a směrnice CRD IV.¹⁷³ Úpravě a funkci pojištění vkladů je věnována druhá část této práce. Regulace tzv. "věřitele poslední instance" se vztahuje k pravidlům, za nichž může centrální banka rozhodnout o poskytnutí dodatečné likvidity bance, která s ní má aktuálně potíže, s úmyslem jí dočasně pomoci a stabilizovat sektor.

¹⁷⁰ Např. MISHKIN, 2012, op. cit., s. 72.

¹⁷¹ REVENDA, 2001, op. cit., s. 122.

¹⁷² Viz další kapitola pátá.

¹⁷³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2. 9. 2018].

Oblast regulace je úpravou bankovní činnosti *ex ante*, kdežto úprava dohledu je právní úpravou *ex post*, kteroužto jsem nastínil již dříve, avšak nadále se jí nebudu zabývat, neboť by si zaslouhovala pozornost zvláštního díla.

5. Právní regulace bankovníctví

Pro umožnění splnění prvního cíle práce jsem v předcházejících kapitolách musel předeštět, alespoň v základním rozmezí nutná teoretická východiska, a to jak z pohledu právního, tak v poslední kapitole i z pohledu ekonomického. Proto mi nic nebrání, abych přikročil podrobněji k představení bankovního práva, jeho institutů a v další kapitole k zařazení bankovního práva v rámci finančního práva.

Položím-li si otázku, co je bankovní právo, nabízí se jednoduchá odpověď. Bankovní právo je soubor právních norem upravujících problematiku bankovního podnikání. Zohledním-li však z pohledu právně systémového odvětvotvorná kritéria blíže popsaná v první kapitole, je zřejmé, že odpověď musí být složitější, neboť se zobrazí dva okruhy regulace, a to i přes skutečnost, že ani jedna netvoří vzhledem k nenaplnění požadavků samostatné právní odvětví. První svojí charakteristikou odpovídá soukromému právu a druhý právu veřejnému, z čehož se logicky odvíjí dvě větve bankovního práva *sensu largo*, resp. dvě subodvětví v rámci různých právních odvětví.

5.1. Soukromé bankovní právo

Soukromým bankovním právem označuji tu část bankovního práva, která nespadá do práva finančního, nýbrž **práva soukromého, resp. obchodního**, zejména pod úpravou z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Lze v něm spatřovat regulaci samotného produktu poskytovaného bankami, tedy smluv zásadně uzavíraných právě těmito institucemi a jejich klienty. Slovo zásadně uvádím zejména z toho důvodu, že stranou určitých smluvních typů může být, na základě veřejnoprávní regulace (viz dále), pouze banka. Například při smlouvě o běžném účtu. Pro některé další, jako třeba smlouvu úvěrovou, to samozřejmě neplatí.

Konkrétně se úprava nachází v § 2662 až § 2700 občanského zákoníku, ale i v jiných paragrafech, jako je tomu např. u finanční záruky¹⁷⁴, dříve pouze bankovní, v § 2029 až § 2039. **Účet** je jedním z nejběžnějších bankovních kontraktů, neboť jeho prostřednictvím je kromě přijímání vkladů realizováno zprostředkování plateb, atd. **Jednorázový vklad** sice také slouží k přijímání vkladu od veřejnosti, ale pouze jednorázově a s potvrzením ve zvláštní formě, tzv. *vkladním listem*. Jedná se však spíše o historický institut využívaný již v menší míře, stejně jako **vkladní knížka**, resp. účet, k němuž je vkladní knížka vystavena. Dalšími hojně využívanými, tzv. přidruženými smlouvami, jsou smlouvy o **akreditivu**, a to v různých formách, včetně oblíbeného **dokumentárního akreditivu**. Jedná se o třístranný právní vztah, v němž banka zastává roli platebního zprostředkovatele. Platbu za smluvených podmínek provede ve prospěch osoby oprávněné k jejímu přijetí za předpokladu předložení, ve smlouvě s příkazcem definovaných, dokumentů. Naopak **inkaso** je třístrannou smlouvou, v níž se banka příkazci nezavazuje provést platbu vůči oprávněnému, ale platbu (v různých formách) přijmout. V případě **dokumentárního inkasa** oproti vydání příslušných, v inkasní smlouvě definovaných, dokumentů.

5.2. Veřejné bankovní právo

Pokud se soukromé bankovní právo zabývá samotnými produkty bankovníctví, pak druhá oblast vztahů, veřejné bankovní právo, směřuje k **předmětu** ještě mnohem podstatnějšímu, na němž spočívá veřejný zájem nefiskální povahy. Totiž ke zdravému a stabilnímu podnikání bank, resp. celému bankovnímu systému, jakožto součásti finančního systému regulovaného nefiskální částí finančního práva. Tento zájem je konstitucionálně zakotven v čl. 98 odst. 1 Ústavy: "*Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu;...*" a dále rozveden § 2 odst. 1 ZoČNB: "*Hlavním cílem činnosti České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Česká národní banka dále pečuje o finanční stabilitu a o bezpečně*

---

¹⁷⁴ Zde jen podotýkám, že ač je oproti předešlé úpravě rozšířen potencionální okruh poskytovatelů záruky, zpravidla se z důvodu kapitálové zajištěnosti stejně jedná o banky, a proto jde v těchto případech dle § 2029 občanského zákoníku stále i pojmenováním o institut bankovní záruky.

*fungování finančního systému v České republice...*¹⁷⁵. Na zákonné úrovni je tedy již výslovně uvedena i finanční stabilita, kterou ČNB definuje: "*jako situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům.*"¹⁷⁶ ČNB je v této souvislosti povinna nejméně jednou ročně podávat zprávu o finanční stabilitě Poslanecké sněmovně ČR.¹⁷⁷ Kvalitní fungování finančního systému má, jak bylo osvětleno v předchozích kapitolách, dalekosáhlý vliv na hospodářský a v důsledku i společenský vývoj, nejen na národní, ale i mezinárodní. To se odráží i v různorodosti pramenů veřejného bankovního práva. Nalézají se ve standardech mezinárodních organizací, směrnících a nařízeních práva EU, ale i vnitrostátních normách zákonné povahy, jakož i regulatorních vyhláškách, opatřeních obecné povahy a nezávazných doporučení ČNB¹⁷⁸.

K prosazení definovaného veřejného zájmu je však zapotřebí **finančněprávní metody regulace**, jejímž prostřednictvím dochází i k ovlivnění horizontálních právních vztahů v této oblasti vznikajících.

Přes roztržitost úpravy v různých právních předpisech lze ve veřejném bankovním právu sledovat **vysokou míru vzájemných vazeb norem**. Není tomu samozřejmě náhodou. Zaprvé se jedná o úpravu činnosti specifických institucí a zadruhé se i v této oblasti projevují trendy zásahů práva EU do vnitrostátních norem, které, jak je tomu poslední dobou čím dál častěji¹⁷⁹, na ně samy přímo odkazují.

Otázka **objektivního zájmu**, či alespoň společenské akceptace existence bankovního práva jako samostatného právního odvětví v rámci českého právního řádu je problematikou, jejíž explicitní diskusi jsem v rámci české literatury hledal marně.

---

¹⁷⁵ §2 ZoB

¹⁷⁶ *Finanční stabilita* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018].

¹⁷⁷ §3a ZoB

¹⁷⁸ *Právní předpisy* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018].

¹⁷⁹ Zejména z důvodu principu maximální harmonizace.

Položím-li sám sobě dotaz, zda vůbec existuje racionální zájem na oddělení bankovního práva, resp. jiného subodvětví finančního práva, po vzoru některých západních zemí, musím si zároveň odpovědět i na otázky, zda by toto přineslo příznivý praktický či alespoň teoretický dopad. Osobně jej však neshledávám, ač netvrdím, že takový vývoj nemůže nastat. Jsem však názoru, že určitou míru prospěšnosti by mohlo potenciálně přinášet rozdělení fiskální a nefiskální části finančního práva do dvou právních odvětví, a to zejména s ohledem na společný a vzájemně odlišný veřejný zájem obou částí. Přitom by v takovém případě nedošlo ke znemožnění komplexního řešení finanční problematiky, a to právě s ohledem na uvedené zájmy. Takovýto počín by dle mého názoru přinášel jak teoretické, tak praktické přínosy. Teoretickou výhodou spatřuji ve snadnější možnosti kodifikace každé části, a to včetně doposud pouze akademicky dovozované obecné části obou z nich, což by dle mého napomohlo upevnění pozic mezi právními odvětvími. Praktickým důsledkem umožnění kodifikace by bylo omezení roztržitosti právní úpravy ve prospěch možného vzniku přehlednějších právních předpisů, rovných kodexům ostatních právních odvětví.

5.2.1. Podmínky vstupu do bankovníctví

Z důvodu tkvících v důležitosti činnosti bank spočívá veřejný zájem na tom, aby na bankovní trh vstupovaly pouze takové subjekty, které jsou nadány vlastnostmi neohrožujícími jeho stabilitu. Proto existuje institut bankovní licence označený § 1 odst. 1 ZoB jako *condicio sine qua non* pro bankovní podnikání. Bankovní licence je svojí právní podstatou správním aktem¹⁸⁰ zakládajícím vnitrostátnímu subjektu, doposud nelicencovanému, či již licencované bance, avšak ve státě mimo území EU, právo zahájit bankovní činnost. Tj. obligatorně provádět přijímání vkladů a poskytování úvěrů, jak bylo popsáno v podkapitole 4. 2., avšak již fakultativně ostatní § 1 odst. 3 ZoB definované činnosti.¹⁸¹ Žadatel není povinen o všechny činnosti

---

¹⁸⁰Resp. veřejnoprávním povolením ad personam.

¹⁸¹ Novelou z. č. 126/2002 Sb., byla opuštěna koncepce licence jako povolení působit ve všech bankovních činnostech s tím, že povolení mohlo omezit svůj rozsah pouze na některé činnosti. Nyní tak licence přímo určuje, které činnosti může banka vykonávat a ostatní nesmí (pokud se nejedná o činnosti

---

požádat¹⁸² a stejně tak ČNB v licenci nemusí všechny požadované povolit. Existuje také teoretická možnost, kdy ČNB určité činnosti povolí, ale vázaně ke splnění jí stanovených podmínek. Tato se mi ovšem v praxi nejeví příliš pravděpodobnou.¹⁸³ Z tohoto vyplývá, že rozsah činností uvedených v licenci determinuje služby banky.

Řízení o žádosti o udělení bankovní licence je návrhové správní řízení v režimu z. č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen "SŘ"). Na jedné straně vertikálního právního vztahu figuruje dohledový orgán, tj. ČNB, jakožto veřejnoprávní orgán, jemuž byly svěřeny v této oblasti kompetence správního úřadu¹⁸⁴, a na druhé straně žadatel o bankovní licenci, prozatím ještě ne banka. Řízení je započato předložením písemné žádosti v zákonem stanovené, formulářové formě s příložením veškerých dokladů¹⁸⁵ osvědčujících splnění zákonných podmínek pro získání licence.¹⁸⁶

Těmito podmínkami, jsou kromě požadavku na formu akciové společnosti § 1 odst. 1 ZoB a minimálního peněžitého vkladu základního (resp. vlastního) kapitálu ve výši 500 000 000,-Kč dle §4 odst. 1 ZoB, také podle § 4 odst. 5 ZoB:

---

související k zajištění jejího provozu). K tomuto blíže Pihera viz PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš, SÝKORA, Pavel. *Zákon o bankách: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011., s. 43 - 66

¹⁸² Třebas v případě nikoli univerzální, ale investiční banky.

¹⁸³ Pihera k tomuto uvádí příklad, kdy žadatel o licenci ještě nedoručí příslušné technické vybavení k zajištění bezhotovostního platebního styku, ale již má uzavřeny smlouvy s dodavateli o jeho koupi. ČNB tak v licenci může udělit povolení s odkládací podmínkou uvedení vybavení do provozu.

¹⁸⁴ §1 odst. 3 ZoČNB a ZoB.

¹⁸⁵ Tyto jsou blíže specifikovány § 5 vyhlášky ČNB č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018]. Jedná se především o koncepční dokumenty jako je plán obchodní činnosti, koncepce rozvoje činnosti banky, návrh řídicího a kontrolního systému včetně jeho strategických součástí, návrh organizačního uspořádání, vyhodnocení osob, technického zabezpečení činnosti, atd. Důležitým předpokladem těchto dokumentů je jejich exaktní základ stojící na reálných hospodářských propočtech.

¹⁸⁶ § 4 odst. 8 a § 40 ZoB.

- a) *průhledný a nezávadný původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů banky, jejich dostatečnost a vyhovující skladba,*
- b) *splacení základního kapitálu v plné výši,*
- c) *důvěryhodnost a odborná způsobilost osoby, které má být licence udělena,*
- d) *důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance nebo, nejsou-li takové osoby, 20 největších akcionářů banky podle podílu na hlasovacích právech k výkonu práv akcionáře při podnikání banky,*
- e) *důvěryhodnost, odborná způsobilost a zkušenost členů statutárního orgánu, členů správní rady a členů dozorčí rady banky a splnění dalších požadavků na orgány banky a jejich členy podle § 8,*
- f) *technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností banky, funkční řídicí a kontrolní systém banky,*
- g) *obchodní plán vycházející z navrhované strategie činnosti banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi,*
- h) *průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou,*
- i) *úzké propojení v rámci skupiny podle písmene h) nebrání výkonu bankovního dohledu,*
- j) *ve státě, na jehož území má skupina podle písmene h) úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu,*
- k) *sídlo banky musí být na území České republiky,*
- l) *banka má alespoň 3 zaměstnance nebo fyzické osoby, které uskutečňují svou činnost podle příkazu jiného, kteří zastávají výkonnou řídicí funkci a jsou členy jejího statutárního orgánu nebo správní rady.*¹⁸⁷

Poměrně vysoká požadovaná hodnota základního kapitálu odráží značnou míru kapitálového rizika, resp. rizika likvidity, podstupovaného bankami¹⁸⁸. Jejím účelem je mimo jiné ochrana depozit vkladatelů. Důležitou podmínkou je i způsobilost

---

¹⁸⁷ § 4 odst. 5 ZoB.

¹⁸⁸ Viz oddíl 4.2.1.

kvalifikovaných akcionářů, definovaných ZoB odkazem na čl. 4 odst. 1 bodu 36 CRR¹⁸⁹. Tyto osoby mají potenciálně zásadní význam pro budoucí směřování banky a případnou podporu její finanční stability skrze svoji finanční sílu. Může se samozřejmě jednat jak o fyzické, tak i právnické osoby. ČNB zkoumá zejména jejich kvalifikované majetkové účasti v jiných společnostech, bezúhonnost a v případě složitější hierarchické majetkové struktury akcionářů identifikuje konečné vlivné osoby. Ostatní podmínky celkově berou na vědomí značnou náročnost bankovního podnikání. Zejména operační rizika jsou reflektována požadavky na obchodní, technickou i odbornou personální způsobilost klíčových složek banky.

Jakmile je žádost s veškerou nutnou dokumentací podána, ČNB tuto posoudí a při splnění veškerých zákonných požadavků rozhodne kladně vydáním rozhodnutí o udělení licence¹⁹⁰, popř. negativně zamítnutím žádosti. Ačkoli platí obecně pro rozhodování ČNB ve výkonu funkce správního úřadu lhůty podle § 71 SŘ, ve věcech týkajících se licencí zavádí § 40 odst. 3 ZoB lhůtu šestiměsíční, a to včetně doručení rozhodnutí. Nejvýše však dvanáctiměsíční v situaci, kdy je vyžádáno doplnění žádosti.

Kromě výše popsané vnitrostátní licence nemohu opomenout ani druhou možnou variantu podnikání na českém bankovním trhu, a to na základě tzv. **jednotné bankovní licence**, na jejíž princip odkazuje ZoB v § 5c a následujících.

*"Banky se sídlem na území členského státu Evropské unie mohou vykonávat na území jiného členského státu Evropské unie prostřednictvím své pobočky činnosti vyjmenované v § 5d bez licence, pokud oprávnění k jejich výkonu bylo těmto bankám uděleno v domovském státě... "*¹⁹¹ a *"Banky podle odstavce 1 jsou dále oprávněny k provozování činností vyjmenovaných v § 5d i bez založení pobočky, pokud jejich*

---

¹⁸⁹ „Kvalifikovanou účastí je přímá nebo nepřímá kapitálová investice do podniku, která představuje 10 % či více kapitálu nebo hlasovacích práv nebo která dává možnost podstatně ovlivňovat řízení tohoto podniku;“

¹⁹⁰ Oproti historické úpravě však již nemá možnost diskrece udělení licence v návaznosti na hospodářskou účelnost existence banky.

¹⁹¹ § 5c odst. 1 ZoB

provozování nemá charakter trvalé hospodářské činnosti..."¹⁹² Jedná se o projev svobody poskytování služeb a svobody usazování na jednotném vnitřním trhu. Právní ukotvení lze historicky spatřovat v čl. 23 směrnice CRD¹⁹³. Z důvodu přechodu z principu minimální harmonizace, ponechávající velkou volnost odchylné vnitrostátní právní úpravě, k principu harmonizace maximální, tedy co nejvíce sjednocené na Evropské úrovni, tvoří v dnešní době právní základ jednotné licence směrnice CRD IV promítající se do ZoB. Pro výkon bankovní činnosti v rámci jednotné licence je však nezbytné splnit určité podmínky uvedené v § 5e a § 5f ZoB. *"Pokud hodlá banka poskytovat služby prostřednictvím pobočky, musí pouze splnit tzv. oznamovací proceduru, v rámci které předkládá informace týkající se obchodního plánu, výčtu poskytovaných činností, sídla pobočky, organizační struktury a vedoucího organizační složky. Pokud banka hodlá poskytovat služby bez založení pobočky, musí svůj záměr měsíc před prvním poskytnutím služby na území jiného členského státu Evropské unie oznámit domovskému orgánu dohledu, který toto oznámení do jednoho měsíce zašle orgánu dohledu hostitelského státu."*¹⁹⁴ Obecně takto činná banka podléhá dohledu domovského orgánu členského státu, avšak v některých zákonem stanovených případech, např. ochrany finanční stability či ochrany zájmu vkladatelů, může přijmout opatření i dohledový orgán hostitelského státu.¹⁹⁵

5.2.2. Stanovení pravidel činnosti bank

Samotná regulace podmínek vstupu na bankovní trh je bez pochyby důležitou složkou zajištění finanční stability, ovšem teprve počáteční. Měl-li bych použít paralely studia na vysoké škole, je sice nezbytné úspěšně složit přijímací zkoušky na fakultu, ovšem k dosažení titulu je stejně jako k úspěšnému a stabilnímu bankovnímu podnikání nutné dodržet určitá pravidla, studijní řád chcete-li, který byl navržen způsobem vedoucím

---

¹⁹² § 5c odst. 2 ZoB

¹⁹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018].

¹⁹⁴ *Licencování* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 3. 9. 2018].

¹⁹⁵ Např. § 5k odst. 3 ZoB

k takto stanovenému cíli. V oblasti bankovní regulace se jedná zejména o tzv. obezřetnostní požadavky (prudential requirements), jako jsou požadavky kapitálové přiměřenosti, kapitálové rezervy, požadavky na páku (leverage), požadavky na likviditu a další korelující svojí strukturou s finančními riziky popsány v kapitole 4.2.1. Je mi znám i vliv regulace tzv. praní špinavých peněz¹⁹⁶ nebo regulace zneužívání důvěrných informací na trhu (tzv. insider trading)¹⁹⁷ na důvěryhodnost bankovního sektoru a jeho stabilitu. Celkový popis a zhodnocení veškeré regulace činnosti bank není a vzhledem k rozsahu ani nemůže být předmětem této práce.

Proto nastíním dle mého názoru důležitější obezřetnostní regulaci a uvedu ji do ekonomického kontextu předchozí kapitoly. Je přirozené, že podobně jako v jiných oblastech pravidla nevznikla ze dne na den, ale vývojem v reakci na nepříznivé historické ekonomické události. Oblast obezřetnostních požadavků není výjimkou. Navíc šlo o vývoj odehrávající se na více úrovních, od mezinárodní přes unijní, až po vnitrostátní, čemuž odpovídají i prameny práva řešící problematiku.

Na mezinárodní úrovni se jedná o tzv. soft-law, neboli právně nezávazné, avšak vzhledem k renomé jejich tvůrce, respektované standardy, částečně či zcela přejímané do závazných unijních i vnitrostátních předpisů členských, jakož i nečlenských států EU. Ty jsou konzultovány a tvořeny na schůzích centrálních bankéřů *Basilejského výboru pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision, dále jen BCBS)* zabývajícího se bankovní stabilitou a působícího v rámci bankovního oddělení *Banky pro mezinárodní vypořádání (Bank for International Settlements, dále jen "BIS")*, která je mezinárodní organizací.¹⁹⁸ Prvním byl tzv. Basel Capital Accord (dále jen "Basel I"), jímž výbor reagoval

---

¹⁹⁶ Zde je vnitrostátním zdrojem úpravy z. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, který ukládá úvěrovým institucím, tj. bankám, spořitelním a úvěrním družstvům, jakož i finančním institucím ve smyslu ZoB, v zákonem definovaných situacích, povinnosti jako je identifikace a kontrola klienta či oznamovací povinnost podezřelých obchodů Finančnímu analytickému úřadu atd.

¹⁹⁷ Nařízení MAR.

¹⁹⁸ K tomuto viz *The Basel Committee - overview* [online]. BIS [cit. 3. 9. 2018].

na Latinskoamerickou finanční krizi konce 80. let. Jako příčinu zhodnotil zejména nezvládnutí úvěrového rizika, načež ve standardech doporučil metodu tzv. rizikově vážených aktiv a doporučil i konkrétní hodnotu 8 %. Po dodatcích řešících např. tržní rizika byl v roce 2004 vydán další balíček, Basel II, rozvádějící kapitálové požadavky a přidal doporučení týkající se dohledu a interního hodnocení kapitálové přiměřenosti, jakož i tržní disciplíny a transparentnosti. Z toho vyplývá, že již reflektoval i rizika operační a tržní. Na poslední finanční krizi reagovaly od roku 2013 implementované standardy Basel III, reflektující přehnanou finanční páku¹⁹⁹ a nedostatečnou likviditu bank potřebnou ke zvládnutí rizika likvidity.²⁰⁰ Zatím posledním balíčkem je Basel IV publikovaný koncem roku 2017 majícím za cíl celosvětově sblížit metody výpočtu kapitálových požadavků.²⁰¹

Na úrovni závazných právních předpisů je zatím poslední implementací Basilejských standardů již dříve zmíněná směrnice CRD IV, upravující jak přístup úvěrových institucí na trh, tak kapitálové rezervy, a nařízení CRR zabývající se zejména kapitálovou přiměřeností. Ve spojení se směrnicí BBRD²⁰² upravující úpadek finančních institucí a DGSD²⁰³ regulující systémy pojištění pohledávek z vkladů tvoří tzv. Single Rule Book²⁰⁴, tedy jakýsi soubor obezřetnostních předpisů platných v členských zemích EU bez ohledu na účast v Eurozóně.²⁰⁵

---

¹⁹⁹ Tj. poměr vlastního kapitálu a aktiv banky.

²⁰⁰ *History of the Basel Committee* [online]. BIS, 14. 4. 2018 [cit. 3. 9. 2018].

²⁰¹ *What is Basel IV?: Questions & answers on Basel IV: Dixit Joshi and Steve Morris explain the upcoming regulatory changes ...* [online]. Frankfurt am Main: Deutsche Bank, 2018, 8. 1. 2018 [cit. 3. 9. 2018].

²⁰² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018].

²⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014, o systémech pojištění vkladů. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018].

²⁰⁴ Považovaný také za nultý pilíř evropské Bankovní unie. ČR však pro absenci v měnové unii není její součástí členem. K tomuto blíže viz SCHWEIGL, *Vnitrostátní, mezinárodní a komunitární aspekty veřejnoprávní regulace finančních trhů - ekonomická analýza toku kapitálu*, 2016, op. cit., s. 62-68.

²⁰⁵ *The Single Rulebook* [online]. European Banking Authority [cit. 3. 9. 2018].

Nyní již k některým konkrétním pravidlům. **Kapitálová přiměřenost** má zajistit dostatečný kapitál banky k překonání krize (tzv. Tier 1) a k uspokojení vkladatelů a přednostních věřitelů (tzv. Tier 2). Obě skupiny jsou vnitřně dále členěny. "*Vyjadřuje vybavenost banky vlastními zdroji ve vztahu k rizikové struktuře aktiv, ... Je souhrnným ukazatelem, do kterého se promítají veškeré aktivity banky (rozvahové a podrozvahové) i potenciální ztráty, které bance vyplývají ze znehodnocení aktiv (prostřednictvím tvorby opravných položek a rezerv).*"²⁰⁶ Dle čl. 92 odst. 1 CRR musí banky udržovat kapitálový poměr prvního zmíněného ve výši minimálně 6 % a celkově s druhým zmíněným 8 %. Jednotlivé položky náležející do Tier 1 jsou definovány čl. 26 CRR a Tier 2 čl. 63 CRR.

Kapitálové rezervy lze chápat jako určitou bezpečnostní nadstavbu požadavků kapitálové přiměřenosti mající za úkol zajistit dostatečný kapitál banky vzhledem k různým rizikům, podle nichž jsou i jednotlivě rozděleny. V zásadě se jedná o požadavek na držbu určitého procenta vlastního kapitálu nad požadovanou úroveň Tier 1. Rozdílem oproti předchozímu je, že v případě rezerv se počítá s jejich pružností, tj. tvorbou²⁰⁷ a rozpouštěním, či dokonce možným prominutím jejich tvorby institucím neohrožujícím stabilitu sektoru. Ona pružnost a podmíněnost rezerv je logickým důsledkem příčiny, kterou tento nástroj řeší, tj. systémovým rizikem, jež se projevuje zaprvé ve formě *cyklického kolísání ekonomiky* a zadruhé v *systémové (strukturální) důležitosti některých bank*.

Prvnímu zmíněnému čelí *bezpečnostní kapitálová rezerva*²⁰⁸ a *proticyklická kapitálová rezerva*²⁰⁹. Mají být tvořeny v době hospodářské expanze a případně rozpouštěny v době vypuknutí krize. V době zpracování této práce lze sledovat v reakci

---

²⁰⁶ *Slovník pojmů: K* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 5. 9. 2018].

²⁰⁷ Vždy až po vytvoření přiměřenostního Tier 1.

²⁰⁸ Zakotvena čl. 129 CRD IV implementovaným do §12n ZoB stanovujícím sazbu ve výši 2,5 % objemu rizikových expozic. Nedodržení hodnoty může mít vliv např. na omezení rozdělování zisku.

²⁰⁹ Čl. 130 CRD IV implementován do § 12o až § 12q ZoB.

na přehřívání tuzemské ekonomiky zvyšování sazby²¹⁰ proticyklické kapitálové rezervy ČNB, která ohlásila trvání tohoto trendu až do poloviny roku 2019, pokud od něj nebude upuštěno v rámci opačného ekonomického vývoje.²¹¹

Druhému zmíněnému odpovídají *kapitálové rezervy pro krytí systémového rizika*²¹², určené systémově významným institucím schopným destabilizovat bankovní sektor.²¹³ Čl. 131 CRD IV²¹⁴ umožňuje pro globálně (G-SVI) či lokálně (J-SVI) systémově významné instituce zavedení *kapitálové rezervy pro globální, resp. jinou, systémově významnou instituci*. V ČR doposud zavedena nebyla. Jedná se o nástroj prevence upadnutí takové instituce do problému a ohrožení celého systému.²¹⁵

Minimální pákový poměr (leverage ratio) je upraven CRR čl. 429 a násl. Jde o hodnotu kapitálu (Tier 1) dělenou celkovou mírou expozic, tedy ne rizikově váženou jako u požadavků kapitálové přiměřenosti, instituce a vyjadřuje se v procentech. Jedná se spíše o podpůrný nástroj regulace kapitálu určený k oslabení poklesu ceny aktiv v důsledku případného snižování pákového poměru banky v době krize. V současné době je hranice ČNB určena na 3 %, i když je diskutováno zvýšení na 3,75 %. Průměr dosahovaný bankami v ČR regulatorní hodnotu více než dvojnásobně převyšuje.²¹⁶

---

²¹⁰ Aktuálně 1,25 %, výhledově až 1,50 %. Viz *ČNB zavádí nové limity na hypotéky* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 5. 9. 2018].

²¹¹ ČERNÝ, Aleš. *Pořídít si bydlení bude ještě těžší než dosud. Rusnok a spol. opět zpřísnilo hypotéky*. [online]. Praha: Seznam.cz, 2018, 12. 6. 2018 [cit. 5. 9. 2018].

²¹² Čl. 133 CRD IV implementovaný do § 12r až § 12t ZoB

²¹³ Dle zprávy o finanční stabilitě 2017/2018 byly v roce 2017 stanoveny sazby pro Českou spořitelnu, ČSOB a Komerční banku 3 %, pro UniCredit Bank 2 % a pro Raiffeisenbank 1 %. Viz ČNB. *Zpráva o finanční stabilitě 2017/2018*. 1. vyd. Praha: Česká národní banka, 2018., s. 94.

²¹⁴ Implementovaný do § 12u a § 12v.

²¹⁵ Ke kapitálovým rezervám blíže viz SCHWEIGL, *Vnitrostátní, mezinárodní a komunitární aspekty veřejnoprávní regulace finančních trhů - ekonomická analýza toku kapitálu*, 2016, op. cit., s. 80-85.

²¹⁶ *Zpráva o finanční stabilitě 2017/2018: Prezentace 14. zprávy o finanční stabilitě* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018, 12. 6. 2018 [cit. 5. 9. 2018].

Požadavky na hodnoty poskytovaných úvěrů (zejména rezidentních hypotečních úvěrů), a to jak *vůči hodnotě zajištění nemovitostí (Loan to Value - LTV)*, tak *k hodnotě příjmů (Debt to Income -DTI)*, jsou další obezřetnostní regulací se zamýšleným proticyklickým účinkem bránícím systémovému a úvěrovému riziku. Aktuální roztáčení spirály ceny nemovitostí a hypoték, které se snaží ČNB ochlazovat i pomocí těchto nástrojů, kdy sice maximální sazbu LTV ponechává jako bezmála nedostatečnou na 90 % hodnoty zajištění, avšak od října 2018 svým doporučením²¹⁷ navyšuje hodnotu DTI z osmi na devítinásobek.²¹⁸ To znamená, že hodnota poskytnuté hypotéky nemůže převyšovat devítinásobek čistého aktuálního ročního příjmu dlužníka.²¹⁹ Budoucí vývoj ukáže, zda tyto požadavky budou mít kýžený efekt či naopak krátkodobě převládne motivace získat úvěr za ještě příznivých podmínek a povede naopak k cyklickému vývoji.²²⁰ Pro doplnění uvedu, že v této skupině nástrojů je dále DSTI (Debt Service to Income) se sazbou 45 % vyjadřující poměr mezi měsíční splátkou všech úvěrů, včetně aktuálně poskytovaného, vůči celkovému čistému měsíčnímu příjmu.

Požadavky na likviditu jsou zdůrazněny již v preambuli CRR: "*Instituce by měly mít k dispozici diverzifikovanou rezervu likvidních aktiv, která mohou použít pro pokrytí potřeby likvidity v období krátkodobého nedostatku likvidity. Vzhledem k tomu, že předem nelze s jistotou vědět, která konkrétní aktiva v každé z kategorií aktiv by mohly šoky následně postihnout, je vhodné podporovat diverzifikovanou a vysoce kvalitní likviditní rezervu sestávající z různých kategorií aktiv...*"²²¹ Obecněji jsou požadavky uvedeny čl. 411 a násl. CRR. Konkretizace je předmětem nařízení komise v přenesené

---

²¹⁷ Skutečnost, že se jedná o právně nezávaznou formu, poněkud oslabuje tento nástroj. Novela ZoB navržená v roce 2017 umožňující stanovení požadavků na LTV ve formě právně závazné neprošla vzhledem ke končícímu volebnímu období legislativním procesem.

²¹⁸ Doporučení ČNB č. 8/2018 Věst., doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 7. 9. 2018].

²¹⁹ ČERNÝ, 2018, op. cit.

²²⁰ ČNB *neotálí s růstem úrokové sazby. Zvedla ji potřeby v řadě* [online]. Praha: Česká televize, 2018, 26. 9. 2018 [cit. 27. 9. 2018].

²²¹ Preambule bod 100 a 101 CRR.

pravomoci.²²² Tak jako v případě ostatních jde o prevenci, jež má zabránit takové činnosti banky, která by vedla k podlehnutí riziku likvidity, resp. problémům s likviditou, řešených následně Fondem pro řešení krize²²³ nebo věřitelem poslední instance.

Omezení úvěrové angažovanosti, resp. limitace velkých expozic definovaná čl. 395 CRR je regulací zakazující bankám vystavit se, až na výjimky definované nařízením, vůči klientovi nebo jejich ekonomicky spjaté skupině expozicím přesahujícím 25 % jejího použitelného kapitálu. To značně zjednodušeně znamená, že takovému subjektu nesmí poskytnout úvěr vyšší než je zmíněné procento kapitálu. Důvodem je ochrana před vysokým úvěrovým rizikem spjatým s vázaností na takového klienta.

Povinné minimální rezervy jsou spíše než obezřetnostními pravidly nástrojem měnové politiky. Přesto s nimi mají určitou spojitost, jelikož ovlivňují míru nuceně držené likvidity. Aktuální sazba činí 2 % ze základu pro výpočet, tj. "*...závazky se splatností do dvou let včetně, a to ve formě vkladů a přijatých úvěrů, emitovaných neobchodovatelných cenných papírů a emitovaných ostatních dluhových cenných papírů snížených o závazky vůči ostatním povinným osobám.*"²²⁴

---

²²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/61 ze dne 10. října 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity. In: *EUR-lex* [právní informační systém].

²²³ Viz druhou část diplomové práce.

²²⁴ § 5 odst. 1 vyhlášky ČNB č. 253/2013 Sb., kterou se stanoví podmínky tvorby povinných minimálních rezerv. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 9. 2018].

5.2.3. Úvěry věřitele poslední instance

Úvěry věřitele poslední instance, centrální banky, lze považovat za určitý doplněk garančního systému, poskytovaný jako pomoc dočasně nelikvidním bankám, pro něž může být za určitých okolností značně náročné získat likviditu na mezibankovním trhu.²²⁵ Freixas je definuje jako: *"V rámci diskreční pravomoci poskytnutou likviditu finanční instituci (či trhu celkově) centrální bankou v reakci na negativní šok způsobující nadměrný nárůst poptávky po likviditě, který nemůže být uspokojen jiným zdrojem."*²²⁶

§ 29 odst. 2 zákona o ČNB, který uvádí, že: *„V zájmu zachování likvidity banky může Česká národní banka výjimečně poskytnout bance krátkodobý úvěr, a to na dobu nejvýše tři měsíců. Při poskytnutí tohoto úvěru Česká národní banka požaduje odpovídající zajištění.“*²²⁷ V tomto ustanovení je explicitně vyjádřena povaha institutu, jež je zaměřena na krátkodobou platební schopnost (plynoucí ze systémového rizika, dominového efektu), nikoli dlouhodobou platební neschopnost (nesolventnost) úvěrované instituce, jež dle mého představuje důvod k zajištění jejího poklidného ukončení činnosti postrádající legitimní důvod k právní podpoře jejího dalšího fungování. Opačná úprava by byla neospravedlnitelnou právně posvěcenou deformací trhu, čehož si byl vědom i zákonodárce.

---

²²⁵ Blíže k úvěrům věřitele poslední instance a ekonomickým zásadám jejich poskytování REVENDA, 2001, op. cit., s. 526-557.

²²⁶ FREIXAS Xavier, GIANNINI Curzio, HOGGARTH Glenn, SOUSA Farouk. Lender of Last Resort: A Review of the Literature. *Financial Stability Review* [online]. Bank of England, 22. 11. 1999, vol. 1, issue 7, [cit. 8. 9. 2018]., s. 152.

²²⁷ ZoČNB

6. Dílčí závěr I. části - zařazení bankovního práva v rámci nefiskální části práva finančního

Po dosavadním uvedení všech dle mého názoru relevantních a nezbytných informací týkajících se finančního, resp. bankovního práva v jeho právních, ekonomických i historických souvislostech již nic nebrání, abych se vyslovil k problematice, k níž směřoval první cíl mé diplomové práce. Totiž problému zařazení bankovního práva v rámci nefiskální části finančního práva.

Na základě první kapitolou popsané charakteristiky finančního práva, máje na paměti odvětvotvorná kritéria, jakož i systematizaci finančního práva dle kapitoly druhé, je zřejmé, že právní předpisy a normy upravující bankovní podnikání, tj. bankovní právo *sensu largo*, obsahuje instituty, které prolínají soukromoprávní i veřejnoprávní částí právního řádu, což potvrzuje hraniční charakter tohoto práva.

Soukromé bankovní právo, tedy soubor norem regulujících bankovní smlouvy, resp. práva a povinnosti v jejich vztazích s horizontálním postavením subjektů a soukromoprávní metodou úpravy, vykazuje určitou míru soudržnosti. Dle mého názoru však neexistuje objektivní zájem na jeho klasifikování jako samostatného odvětví mimo právo soukromé, resp. obchodní či občanské. Nejsem ani názoru, že by mělo být po vzoru některých autorů součástí široce pojímaného práva finančního, neboť se domnívám, že v dnešní tržní ekonomice demokratického státu nemá takové pojetí logickou oporu.

Soubor norem regulující finančněprávní metodou samotnou činnost bank v zásadě nehorizontálních²²⁸ právních vztazích, tedy veřejné bankovní právo reflektující veřejný zájem na stabilitě finančního systému, také neshledávám samostatným odvětvím, nýbrž subodvětvím práva finančního. Sledovaným veřejným zájmem odpovídá

---

²²⁸ Přesto se vztahy horizontálními souvisí. Např. založení bankovního účtu, je finanční skutečností zakládající právní vztahy z pojištění pohledávek z vkladů.

nefiskální části finančního práva, jehož úkolem je zajištění právních podmínek pro celkovou stabilitu ekonomického systému. Doplnuje tak právo měnové a devizové zaměřující se na stabilitu měny a veřejné právo finančního trhu zajišťující, jak jeho název napovídá, stabilitu kapitálového trhu, jakožto části finančního trhu, s nímž má bankovní právo blízký vztah. Obzvláště v České republice s převažujícím systémem nepřímého financování bankami, hlavními finančními zprostředkovateli. Veřejné bankovní právo bere v úvahu důležitost vlivu činnosti bank na celé hospodářství. Reflektuje emisi bezhotovostních peněz, zabezpečení platebního styku, nakládání bank se zdroji jiných subjektů, specifickou časovou strukturu aktiv a pasiv bank, informační asymetrii, dopad krachu banky na ekonomiku a konečně oligopolní strukturu bankovníctví a z toho plynoucí potenciální vysokou rizikovost. Drtivá většina rozsahu norem upravující podnikání bank, tak věnuje pozornost právě vyjmenovaným aspektům a spadá tak do sféry práva finančního, což nás jasně dovádí k zodpovězení otázky zařazení bankovního práva a tedy i splnění prvního cíle diplomové práce.

ČÁST II. – POJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK Z BANKOVNÍCH VKLADŮ

7. Institut pojištění vkladů

V podkapitole 4. 3. jsem představil touto diplomovou prací užitou strukturu bankovní regulace s tím, že jsem se všem jejím složkám přehledově věnoval v kapitole páté. Výjimku představoval institut pojištění vkladů, jehož právnímu rozboru ve světle ekonomickém a historickém se budu věnovat právě v rámci druhé části práce.

7.1. Podstata pojištění vkladů

Institut pojištění vkladů, resp. právně přesněji pojištění pohledávek z vkladů, je součástí systému regulace bank obecně cílícího na stabilitu, bezpečnost a důvěryhodnost bank. Jestliže regulace vstupu do bankovníctví a pravidla činnosti bank, resp. všech úvěrových institucí, mají předcházet vzniku problémových situací, pojištění pohledávek z vkladů má cíl stejný, avšak navíc přidává řešení důsledků úpadku banky pro vkladatele a v ČR spolu s institutem věřitele poslední instance a Fondem pro řešení krize i řešení problému banky.²²⁹

Revenda tyto dva cíle konkretizuje následovně. Oním řešením je částečná či úplná *kompensace ztráty vkladatelů (slabší strany)*, na jejichž vklady se pojištění v případě úpadku banky vztahuje. Preventivně působícím cílem je *zvýšení důvěryhodnosti institucí účastnících se systému pojištění vkladů*²³⁰, které má zabránit tzv. běhu na banku.

Za *běh na banku (bank run)* je historicky označována situace, při níž dochází k masivnímu panickému výběru bankovních vkladů. Taková poptávka likvidity se může

---

²²⁹ Viz dále Fond pro řešení krize.

²³⁰ REVENDA, 2001, op. cit., s. 506.

v systému bankovníctví s částečnými rezervami setkat s neschopností jejího pokrytí²³¹ a pozastavením výplat vkladů bankami. To v důsledku informační asymetrie může vést vkladatele k závěru nejen o nelikvidnosti, ale i o nesolventnosti banky.²³² Tento vkladatelův závěr může být sebenaplňujícím proroctvím, neboť banka s nedostatkem likvidních aktiv přistoupí k fire-sale²³³ a v důsledku znehodnocení aktiv se nakonec nesolventní opravdu může stát (pokud již nesolventní opravdu nebyla a tím nezpůsobila tuto situaci). Ještě významnější je však několika americkými ekonomickými studiemi doložený²³⁴ *dominový efekt* neboli *efekt nákazy (contagious effect)*. Ten je popisem situace, kdy vkladatelé druhé banky pozbudou důvěru v jejich třeba i zdravou banku v důsledku problémů první nesolventní banky. Mohou tak usoudit čistě na základě nedostatku informací o aktivech druhé zdravé banky či naopak na základě určitých, avšak částečných, informací o podobnosti struktury aktiv druhé banky s bankou první (nesolventní). V druhém případě může jít například o situaci, kdy vkladatelé zdravé banky vědí, že první banka se stala nesolventní v důsledku poklesu cen určitého druhu aktiva, např. v souvislosti se zhoršenou ekonomickou situací, které jejich banka drží také. Neví ovšem dostatečně přesně v jaké výši, resp. jak zásadní jsou tato aktiva pro solventnost jejich, druhé, banky. V praxi se většinou jedná o kombinaci obou situací. Hlavním je však důsledek. Tím je nákaza dalších finančních institucí a destabilizace celého finančního a následně i ekonomického systému.²³⁵

Samotné užívání pojmu pojištění může být v této souvislosti mírně zavádějící, neboť se nejedná, jak jsem již uvedl v oddíle 3.2.5., o klasické (súkromprávní)

---

²³¹ Problém tkví v časovém rozlišení aktiv a pasív. Banky mají dlouhodobé pohledávky (úvěry) a krátkodobé závazky (vklady). Částečným řešením může být sekuritizace, tj. přeměna úvěrů v obchodovatelné cenné papíry. Ta však není možná u všech typů úvěrů a přináší navíc další specifická rizika.

²³² https://www.federalreservehistory.org/essays/banking_panics_1930_31

²³³ Viz oddíl 4.2.1.

²³⁴ Na bankovních krizích 30. A 80. let minulého století v USA.

²³⁵ Banking Panics of 1930-31. *Federal Reserve History* [online]. Richmond: Federal Reserve Bank of Richmond, 22. 11. 2013 [cit. 15. 9. 2018].

pojištění obecného pojišťovnictví regulované zákonem o pojišťovnictví, případně občanským zákoníkem, nýbrž jde povahově pojišťovnictví veřejné.

Rozdílů mezi nimi je hned několik. Pojištění pohledávek není založeno na základě smluvním, nýbrž *zákonněm*, z čehož plyne i povinná účast určených subjektů. I založený fond, resp. Garanční systém finančního trhu²³⁶, jakožto pojišťovna sui generis existuje na základě zákona²³⁷. Nakonec i samotné *právní vztahy* soukromoprávního pojištění a pojištění pohledávek z vkladů se liší. Konstrukci soukromoprávního pojištění lze nalézt v § 2758 občanského zákoníku, který uvádí: *"Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné."*²³⁸ Z tohoto plyne, že právní vztah soukromoprávního pojištění může být dvou a vícestranný. Naproti tomu vztah pojištění vkladů obsahuje vždy tři subjekty, a to vkladatele, banku a pojistný fond. Navíc ve vztazích pojištění vkladů má prospěch nejen pojištěný vkladatel, ale i banka samotná, neboť účastník nabývá důvěry v ní. Konečně také povaha ochrany je odlišná, neboť soukromoprávní pojištění chrání pojištěného před důsledky nahodilé události, kdežto pojištění vkladů kryje důsledky selhání banky, tj. účastníka vztahu, které lze navíc cyklicky očekávat.

Obecně lze přístup k pojištění pohledávek z vkladů v literatuře rozdělit do dvou skupin. První z nich je *implicitní pojištění*. V jeho případě se nejedná o tvorbu garančního fondu ve výše uvedeném slova smyslu, do nějž by banky přispívaly. V podstatě se jedná o obezřetnostní požadavky, které mají do určité míry chránit

---

²³⁶ Viz dále.

²³⁷ § 41a ZoB a § 198 a násl. z. č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2018].

²³⁸ § 2758 občanský zákoník.

vkladatele před úpadkem banky nebo garance státu za bankovní vklady.²³⁹ S ohledem ke skutečnosti, že tato problematika již byla nastíněna v páté kapitole, dále se jí nezabývám. Druhý přístup, *explicitní pojištění*, spočívá právě ve vytváření fondů pomocí příspěvků. Sazby mohou být stanoveny různými způsoby, např. podle nominální výše aktiv nebo pasiv, podle rizikově vážených aktiv či dalšími modifikovanými způsoby. Stejně tak druhy pojištěných vkladů mohou být v obecné rovině definovány různě. V ČR je kombinováno kritérium subjektu²⁴⁰ a formy^{241, 242}.

Obecně lze uvažovat systém pojištění vkladů na bázi *povinné*, o kterém jsem psal doposud a budu i nadále. Pro kompletnost výkladu ovšem uvedu i druhý systém na bázi *dobrovolné*, realizovaný buď pojišťovny anebo soukromými fondy bank. Tato forma teoreticky přináší výhodu zvýšení tržní disciplíny nepojištěných bank, neboť tyto musí nabízet kvalitnější služby za výhodnějších podmínek, v porovnání s bankami pojištěnými, aby si zachovaly konkurenceschopnost. Nebezpečí tohoto systému lze spatřovat v možném *nepříznivém výběru* vkladatelů, kteří díky němu mohou paradoxně volit rizikovější banku. Dále může nastat ohrožení samotné pojišťovací instituce v případě problémů více bank.²⁴³ Navíc systém založený čistě na dobrovolnosti by mohl ovlivňovat mezinárodní tok peněz, stejně jako mezinárodně rozdílné výše krytí povinného pojištění²⁴⁴, směrem k institucím se sídlem ve státech s povinným pojištěním.²⁴⁵ Proto je i současnou právní úpravou povoleno fakultativní úřední uznání dobrovolného systému pojištění pouze za předpokladu splnění právních požadavků

---

²³⁹ REVENDA, 2001, op. cit., s. 514 a podobně GARCIA, Gillian G. H. *Deposit Insurance: A survey of Actual and Best Practices* [online]. Washington DC: International Monetary Fund, IMF Working Paper WP/99/54, 1999 [cit. 15. 9. 2018]., s. 4.

²⁴⁰ Zákonem definované fyzické a právnické osoby.

²⁴¹ Zákonem definované vklady.

²⁴² Viz dále.

²⁴³ REVENDA, 2001, op. cit., s. 520-521.

²⁴⁴ Proto zákaz vyjádřený §41m ZoB: "Banka a pobočka banky z členského státu nesmí v reklamě využívat rozdílů pojištění pohledávek z vkladů mezi členskými státy ani zmiňovat neomezené pojištění pohledávek z vkladů. Banka a pobočka banky z členského státu může v reklamě uvést pouze odkaz na příslušný systém pojištění pohledávek z vkladů a popis fungování tohoto systému."

²⁴⁵ Viz dále sjednocení právní úpravy v rámci EU kvůli narušování podmínek jednotného vnitřního trhu.

---

kladených na povinné systémy²⁴⁶, včetně určeného limitu pojistného krytí, proč se jím dále nebudu zabírat.

Ekonom Milton Friedman zpopularizoval rčení "there is no such thing as a free lunch", což lze volně přeložit tak, že nic není zadarmo, aneb že vše má své **náklady**. Pojištění vkladů rozhodně není výjimkou. Revenda klasifikuje náklady tři: *pojistné, nepříznivý výběr a morální hazard*. **Pojistné (resp. příspěvky do fondu) placené bankami** mají za následek snížení ziskovosti bank, což se při nevhodně stanovených sazbách může projevit ve zdražení poskytovaných úvěrů a bankovních služeb. **Nepříznivý výběr** zvyšuje poptávku po co nejvyšší pojistné ochraně a láká nebankovní instituce ke vstupu do bankovního prostředí poskytujícího výhodu pojištění. Tam následně vstupují rizikové subjekty snažící se o vysoký krátkodobý zisk za každou cenu. A konečně **morální hazard** jak ze strany vkladatelů, kteří v podmínkách nepřiměřené výše limitů pojištění mohou inklinovat k obecně rizikovějším bankám s vyšší úrokovou mírou, tak ze strany bank podstupujících větší rizika s vědomím, že případné ztráty vkladatelů pokryje právě pojištění.²⁴⁷ Samotné zavedení povinného pojištění vkladů tedy není pro stabilitu finančního systému samospasitelné a nezaručuje předejití či vyřešení jakékoli finanční krize. Bez pochyby však stabilitě prospět dokáže za předpokladu správného nastavení systému. Ideálně se synergickým účinkem regulace bankovní činnosti zamezujícím přetížení systému pojištění vkladů. V případě špatného nastavení může mít pojištění naopak destabilizační účinky. To ukázaly příklady některých bank v 80. letech minulého století.²⁴⁸

---

²⁴⁶ Dle čl. 7 odst. 2 DGSD

²⁴⁷ REVENDA, 2001, op. cit., s. 507-510.

²⁴⁸ Např. Seattle First National bank. K tomu blíže TEMZELIDES, Ted. Are Bank Runs Contagious? *Federal Reserve Bank of Philadelphia Business Review* [online]. Philadelphia: Federal Reserve Bank of Philadelphia, November/December 1997, [cit. 15. 9. 2018]., s.4.

7.2. Základní principy správné konstrukce systému pojištění vkladů

Pro zajištění konstrukce správného, stabilitu podporujícího, systému pojištění vkladů Gillian H. Garcia na základě provedeného výzkumu navrhuje dodržet zejména následující principy.²⁴⁹

1. Explicitní a jednoznačná právní regulace systému předcházející informačním asymetriím.
2. Stanovení relativně nízkého limitu výše náhrady.
3. Povinná účast na systému.
4. Rychlá výplata náhrady z pojištění.
5. Zajištění adekvátního zdroje financování zabraňujícího insolvenčnímu a stanovení cílového objemu.
6. Rizikově vážené příspěvky.
7. Dobrá informovanost majitelů účtů o systému pojištění vkladů.
8. Vytvoření nezávislé instituce spravující systém.
9. Zákaz zastoupení bank ve výkonném orgánu, přípustné pouze v dozorčím orgánu.
10. Zajištění vztahů s věřitelem poslední instance.
11. Nezavádění systému v době ekonomické krize.

---

²⁴⁹ GARCIA, 1999, op. cit. ,s. 9.

8. Historický vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů

V rámci této kapitoly se zaměřím na historický vývoj systému pojištění vkladů na úrovni regulace právem EU, které bylo určujícím faktorem úpravy vnitrostátní, již také představím.

8.1. Vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů na úrovni práva EU

Historie myšlenky plošného zavádění a harmonizace pojištění vkladů se váže k úpravě na úrovni práva EU a roku 1986. Do té doby sice v některých státech existovalo²⁵⁰, ale zejména na dobrovolné bázi. Po finančních krizích 70. a 80. let minulého století však vznikla z iniciativy Komise EU (dále jen "Komise") myšlenka formalizovaného pojištění pro všechny členské státy, formulovaná nezávazným právním aktem, *doporučením Komise 87/63/ECC* z 22. prosince 1986. Doporučení stanovovalo pouze základní požadavky. *Povinnou účast všech úvěrových institucí, konstrukci systému chránící zájmy malého vkladatele a souhlas se spoluexistencí několika garančních systémů.*

Doporučení nezaznamenalo požadovaného dopadu, pročež v rámci harmonizace jednotného vnitřního trhu a ochrany hospodářské soutěže na něm byla přijata *směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES* podpořená *rozhodnutím ESD ve věci Německo v. Rada C-233/94*²⁵¹. V tomto rozhodnutí soud judikoval, že fundamentálně rozdílné systémy pojištění zabraňují svobodě podnikání a volného pohybu služeb.²⁵²

²⁵⁰ První byl založen ve Spolkové republice Německo v roce 1966.

²⁵¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 5. 1997, Spolková republika Německo proti Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie, Věc C-233/94. In: *Curia* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018].

²⁵² Rozhodnutí se týkalo systému pojištění vkladů, přestože snad ještě více principem proporcionality a subsidiarity evropského práva. Německo v tomto sporu navrhovalo zrušení směrnice 94/19/ES. Ta dle jeho názoru zasahovala do silné ochrany vkladů zavedené v Německu, vztahující se však i na zahraniční pobočky tamních bank. To byla nesporně konkurenční výhoda německých bank, neboť na lepší pojištění vkladů mohly lákat vkladatele z ostatních států. Směrnice spočívala na principu minimální harmonizace umožňující přísnější vnitrostátní regulaci. Minimální pojistné krytí bylo stanoveno čl. 7 na 20 000,- ECU. Problém německé strany však spočíval v čl. 4 směrnice, který

Směrnice požadovala, aby všechny členské státy povinně zavedly systém pojištění vkladů²⁵³. Zároveň již stanovovala základní požadavky na konstrukci a fungování systému, rozšířila cíl z prosté ochrany vkladatelů ještě o funkci udržování finanční stability bankovního systému a až na minimální jednotně definované výjimky zavedla povinnou účast úvěrových institucí v systému pojištění, jakož i minimální pojistné krytí

byl výjimkou z minimální harmonizace a zakazoval přesáhnout maximální limit či rozsah krytí poskytovaného systémem ochrany vkladů na území hostitelského členského státu. To dle německé strany představovalo nepřiměřenou překážku v provozování zahraničních poboček spočívající v nezbytném zavádění odlišných limitů krytí pro tyto pobočky a ve své podstatě i překážku svobody volného pohybu služeb na jednotném vnitřním trhu ("zákaz vývozu"). Svoji právní argumentaci ve prospěch zrušení směrnice postavilo Německo na dvou žalobních důvodech. **Prvním bylo přijetí směrnice na chybném právním základě**, neboť nebyl zohledněn čl. 235 týkající se ochrany spotřebitele, nýbrž pouze čl. 57 odst. 2. Tento důvod byl soudem zamítnut s tím, že: "...členské státy mohou, za určitých okolností, přijmout nebo zachovat opatření, které tvoří překážku ve volném pohybu. Článkem 57 odst. 2 Smlouvy se Komise opravňuje k odstranění překážek tohoto druhu, zejména koordinací ustanovení upravených zákonem, nařízením nebo jiným správním opatřením v členských státech, které se týká přístupu k činnosti osob samostatně výdělečně činných. Co se týče koordinujících opatření, Společenství má zohlednit cíle veřejného zájmu různých členských států a přijmout takovou úroveň ochrany tohoto zájmu, která se zdá být ve Společenství vyhovující. Směrnice stanoví povinnou účast všech úvěrových institucí v systémech pojištění vkladů, které poskytují krytí 20 000 ECU pro souhrn všech vkladů každého vkladatele úvěrové instituce v případě, že vklady nejsou dostupné. Navíc systémy pojištění vkladů zavedené a úředně uznané členským státem v souladu s článkem 3 odst. 1 směrnice se vztahují na vkladatele v pobočkách zřízených úvěrovými institucemi v jiných členských státech. Účinek mechanismu zřízeného směrnici je, že členským státům se zabráňuje, aby se odvolávaly na ochranu vkladatele s cílem stěžovat činnost úvěrových institucí povolených v jiných členských státech. Z toho zřetelně vyplývá, že tato směrnice ruší překážky v právu usazování a volného pohybu služeb. Proto Parlament a Rada správně přijaly tuto směrnici na základě článku 57 odst. 2 Smlouvy a nevyžadovalo se od nich, aby použily jiný právní základ." S tvrzením rozsudku o účinku směrnice se ztotožňuji. Dle mého názoru byl prostřednictvím minimálního limitu dostatečně chráněn vkladatel a zároveň maximální limit alespoň částečně korigoval rozdíly mezi různými systémy členských států narušující mezinárodní peněžní toky. V současné době toto již vhodnějším způsobem ošetřuje princip maximální harmonizace. **Druhým žalobním důvodem bylo nedostatečné odůvodnění přijetí směrnice.** To bylo také zamítnuto s konstatováním: "...orgány Společenství splnily svou povinnost zdůvodnit zákaz vývozu. V 14. bodě úvodního ustanovení vysvětlily, že narušení trhu mohly být způsobeny pobočkami úvěrových institucí poskytujícími úroveň krytí vyšší než úroveň, které poskytují úvěrové instituce schválené v hostitelském státě a také uvedly, že úroveň a rozsah krytí poskytovaného systémem pojištění vkladů se nemůže stát nástrojem hospodářské soutěže. Dospěly k závěru, že je třeba, alespoň v úvodním stádiu, stanovit, že úroveň a rozsah krytí, které se poskytuje systémem, který má domovský členský stát, vkladatelům v pobočkách umístěných v jiném členském státě by neměly přesáhnout maximální úroveň a rozsah, které poskytují odpovídající systém v hostitelském státě." Problémy subsidiarity a proporcionality řešené rozsudkem nejsou pro tuto práci příliš relevantní a proto je dále nerozebírám.

²⁵³ Čl. 3 směrnice DGSD

ve výši 20 000,-ECU, i když s možností až 10% spoluúčasti vkladatelů do dosažení maximální částky krytí.²⁵⁴ Dále sjednocovala lhůtu (tříměsíční) pro výplatu náhrad a základní informační povinnosti banky vůči vkladateli. Směrnice však plně neharmonizovala způsob financování systému, neboť ten musel korespondovat požadavkům stále ještě rozdílných limitů pojistných krytí jednotlivých systémů států, stejně jako způsob určení příspěvků. Některé státy používaly přísnější, rizikově určené příspěvky, kdežto jiné (včetně ČR) je vypočítávaly dle nominální výše vkladů.²⁵⁵ Právě rozdílné limity krytí měly zásadní význam v době počátku krize, kdy zejména britské banky s limitem krytí 50 000,-€ podléhaly těžkému tlaku na likviditu, neboť v sousedním Irsku byl limit zvýšen na dvojnásobek a později dokonce v případech tam licencovaných bank neomezen. Na to reagovali Britové přesunem vkladů do Irska. Jelikož tohoto příkladu následovalo např. i Německo, došlo k významnému ohrožení hospodářské soutěže a stability finančních trhů EU.²⁵⁶ Na úrovni EU bylo v roce 2007 zhodnoceno, že princip minimální harmonizace způsobuje značné problémy. Minimální limit krytí dle této směrnice již prý také nebyl dostačující vzhledem k průměrným depozitům domácností²⁵⁷. Krytí nižší než 50 000,-€ motivovalo 9 % vkladatelů k běhu na banku, což je o 2,5 % více než maximální hodnota stanovená BCSB jako stabilní pro finanční sektor.²⁵⁸ Bylo nalezeno i mnoho dalších nedostatků jako např. příliš dlouhá lhůta výplaty znemožňující efektivnost systému, nízká informovanost vkladatelů o pojištění a nedostatečná přeshraniční spolupráce systémů.

---

²⁵⁴ Ibid., Čl. 7

²⁵⁵ KERLIN, Jakub, *The Role of Deposit Guarantee Schemes as a Financial Safety Net in the European Union*. 1st ed. Warsaw: Springer, 2017., s. 57-68.

²⁵⁶ *Commission staff working document - Impact assessment: Accompanying document to the Proposal for a directive .../.../EU of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the Report from the Commission to the European Parliament and to the Council - Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes* [online]. Brussels: European Commission, 12. 7. 2010. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018]., s. 9.

²⁵⁷ Ibid., s. 109.

²⁵⁸ Ibid., s. 10.

EU se v důsledku rozvíjející hospodářské krize snažila stabilizovat finanční sektor²⁵⁹ a obnova důvěry v bankovní sektor byla součástí jejího plánu. V tomto rámci byla přijata revizní *směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/14/ES*²⁶⁰ upravující v časové tísní alespoň urgentní otázky. Hlavními změnami bylo *zvýšení limitu krytí (nyní již neurčeného minimální, nýbrž konkrétní částkou) na 50 000,-€ od 30. 6. 2009, resp. 100 000,-€ od 31. 12. 2010*²⁶¹, *zákaz spoluúčasti vkladatelů na ztrátě, povinnost přeshraniční spolupráce systémů pojištění (včetně případného finančního plnění ze systému pojištění hostitelského státu), zkrácení výplaty náhrad obecně z tří měsíců na 20 pracovních dní (výjimečně 30), zkrácení lhůty pro rozhodnutí vnitrostátního orgánu o platební neschopnosti banky na pět místo 21 pracovních dnů, pravidelné testování platební schopnosti úvěrových institucí, větší spolupráce systému pojištění a dohledového orgánu v oblasti výměny informací o platební schopnosti úvěrové instituce (banky) a explicitní informování vkladatele v případě, že jeho vklad nepodléhá pojištění*²⁶². Ani tento právní předpis se však, opět až na výjimku stanovení limitů, neodchyloval od principu minimální harmonizace, který nadále činil problémy.

---

²⁵⁹ "Podle zprávy Evropské komise si finanční krize v období 2008–2014 vyžádala schválení státních zásahů ve formě záruk, kapitálových injekcí a dočasné likvidní podpory v celkové výši 5 762 miliard EUR, tedy přibližně 155 574 miliard Kč. Tato částka činí 44 % HDP EU roku 2013. Přestože částka nebyla nakonec plně vyčerpána, ukázalo se, že je nutno zavést na úrovni EU nástroje, které zohlední provázanost evropských finančních trhů a umožní řešit problémy finančních institucí včas a bez nutnosti použití peněz vybraných státem od daňových poplatníků." K tomu blíže viz *Rámcová Evropské unie* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2016 [cit. 16. 9. 2018].

²⁶⁰ Směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů, pokud jde o výši pojištění a lhůtu k výplatě. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018].

²⁶¹ Pokud však již systém státu neposkytoval ochranu vyšší.

²⁶² Čl. 7 odst. 2 Směrnice 94/19/ES stanoví, že: "Členské státy mohou stanovit, že určití vkladatelé nebo vklady jsou z pojištění vyňati nebo jim bude poskytnut nižší limit pojištění. Tyto výjimky jsou uvedeny v příloze I." Příloha udává tyto možnosti. Vklady finančních institucí, pojišťoven, státu a ústředních správních orgánů, krajských, regionálních, místních a obecních orgánů, subjektů kolektivního investování, penzijních fondů, ředitelů, vedoucích pracovníků, osobně odpovědných členů úvěrové instituce, držitelů nejméně 5 % kapitálu úvěrové instituce, osob odpovědných za zákonem předepsaný audit účetních dokladů úvěrové instituce a vkladatelů podobného postavení v jiných společnostech téže skupiny, vklady blízkých příbuzných a třetích stran jednajících na účet vkladatelů uvedených pod předchozím bodem, vklady jiných společností téže skupiny, anonymní vklady, vklady, na které vkladatel jako jednotlivec získal od téže úvěrové instituce sazby a finanční výhody, které přispěly ke zhoršení finanční situace této instituce, dluhové cenné papíry vydané toutž institucí a závazky vzniklé z vlastních akceptací a směnec a vklady v jiných měnách, než měnách členských států či Euro. Tento výčet výjimek je dle *rozsudku Soudního dvora ze dne 3. září 2015 ve věci C-127/14* výčtem

Jelikož byla dosavadní negativa Komisi známa, stanovila v čl. 12 shora uvedené směrnice otázky, jimiž by se měla zabývat další revizní činnost, která započala již v roce 2010. Tato byla přerušena z důvodu společného řešení otázky pojištění vkladů s řešením procesů likvidace bank. Od roku 2012 legislativní práce pokračovaly již souběžně s příslušnou směrnicí BBRD. Z tohoto důvodu následovalo přijetí další revizní *směrnice Evropského parlamentu a rady 2014/49/EU*²⁶³ až v roce 2014 s lhůtou pro transpozici do 3. 7. 2015, resp. 31. 5. 2016. Koncepce této směrnice přinášela zásadní novum vycházející z poučení se z předchozích chyb.²⁶⁴ Tato směrnice totiž, až na výjimky, spočívá *na principu maximální harmonizace*²⁶⁵ umožňující co nejmenší odchýlení se vnitrostátní úpravy členských států.²⁶⁶ Dalšími důležitými změnami bylo také *umožnění systému pojištění na unijní úrovni, financování systému zásadně příspěvky bank dle nominální výše vkladů*²⁶⁷, *avšak i se zohledněním podstupovaného rizika*²⁶⁸, *zahrnutí dobrovolných systémů pojištění pod úpravu směrnice, zkrácení výplaty náhrady z pojištění na 7 pracovních dnů*²⁶⁹, *zavedení jednotného kontaktního místa pro výplatu náhrad poboček zahraničních bank v domovském státě, vztahení regulace na banky licencované v nečlenských státech poskytující služby na jednotném vnitřním trhu, možnost řešení krize banky v rámci systému pojištění a další*.²⁷⁰

---

taxativním, takže členské státy nemohou ve vnitrostátním právu pro účely vyloučení ze systému pojištění vkladů stanovit další kategorie vkladatelů a z formulace těchto výjimek je zřejmé jejich cílení zejména na tržní a operační rizika. Viz Rozsudek Soudního dvora ze dne 2. září 2015, Věc C-127/14. In: *Curia* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018].

²⁶³ DGSD

²⁶⁴ KERLIN, 2017, op. cit., s. 68-75.

²⁶⁵ Preambule bod 6.

²⁶⁶ Včetně případů vyloučení vkladů z pojištění.

²⁶⁷ Dle čl. 10 DGSD mají fondy nejpozději do 3. 7. 2024 alespoň 0,8 % objemu vkladů, což by dle výzkumů Komise mělo stačit k výplatě náhrad při krizi ještě horší, než byla ta poslední.

²⁶⁸ Čl. 13 DGSD

²⁶⁹ Čl. 8 odst. 2 DGSD stanoví po přechodnou dobu možnost výjimek ze lhůty. Až 20 pracovních dní do 31. 12. 2018, 15 pracovních dní do 1. 1. 2019, 10 pracovních dní do 31. 12. 2023.

²⁷⁰ Jako třetí pilíř bankovní unie, které však ČR není účastna.

Dále bych jen pro doplnění podotkl, že budoucí vývoj unijní úpravy tkví v evropském systému pojištění vkladů (dále jen "EDIS"), o němž se diskutuje od roku 2015. Ten je součástí širšího balíčku opatření pro prohloubení hospodářské a měnové unie a představuje konečný krok při zavádění bankovní unie, které se ČR prozatím neúčastní. Evropská komise původně chtěla do roku 2024 zavést plně integrovaný systém pojištění vkladů v bankovní unii ve třech krocích, ale EDIS se setkala se skepticismem a odporem průmyslu a vlád některých členských států, zejména Německa. Jejich hlavní obava spočívá v tom, že vnitrostátní banky budou finančně odpovědné za finanční problémy bank v ostatních členských státech EU. Jedním z argumentů je vysoká míra nesplacených úvěrů v zemích jako Řecko a Itálie. V říjnu 2017 předložila Evropská komise nový návrh kompromisu²⁷¹, který má zavést systém EDIS ve dvou fázích. V první fázi má být systém EDIS použit pouze k zajištění likvidity vnitrostátních systémů pojištění v případě mimořádných událostí. Po snížení počtu nesplacených úvěrů v evropských bankovních rozvahách se zahájí druhá fáze, v níž bude EDIS použit ke krytí bankovních ztrát na národní úrovni. Začátkem tohoto roku německá vláda označila svou ochotu ke kompromisu za určitých podmínek jako je snížení objemu nesplacených půjček a další.²⁷²

8.2. Vývoj systému pojištění pohledávek z vkladů na úrovni vnitrostátního práva ČR

V této kapitole blíže popíši vývoj právní úpravy pojištění vkladů v České republice, který se odehrával v intencích novel ZoB.

Vůbec poprvé byl systém pojištění vkladů v ČR zaveden novelou ZoB, z. č. 156/1994 Sb.²⁷³, která jej explicitně právně ukotvila a nahradila tak předchozí

---

²⁷¹ *Communication to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on completing the Banking Union* [online]. Brussels: European Commission, 11. 10. 2017, 20 s. [cit. 16. 9. 2018].

²⁷² *U banking supervision: What to expect in 2018* [online]. White&Case, 27. 2. 2018 [cit. 16. 9. 2018].

²⁷³ Zákon č. 156/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, doplňuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších

system implicitního pojištění, zděděný ještě z dob socialistického hospodářství, v němž stát ručil za vklady zákonem určených bank.²⁷⁴ Díky tomuto zákonu vznikl a od počátku roku 1995 začal fungovat *Fond pojištění vkladů (dále jen "FPV")*. Právní osoba sui generis, určená právě k výplatě náhrad vkladatelům banky v úpadku. Pojištěny byly v tuto dobu pouze vklady fyzických osob v českých korunách. Limit krytí byl roven 125 000,-Kč na vkladatele u jedné banky, avšak se spoluúčastí vkladatele ve výši 20 %, fakticky tedy 100 000,-Kč, a s možností započtení splatných pohledávek vůči bance v českých korunách.

Další změny přinášely tři novely ZoB v letech 1995 a 1998. První provedená z. č. 83/1995 Sb.²⁷⁵, snížila vzhledem k menšímu riziku příspěvky stavebních spořitelů.²⁷⁶ Druhá, z. č. 16/1998 Sb.²⁷⁷, navýšila s úmyslem podpory spoření limit krytí na 300 000,-Kč. Třetí ("velká novela") z. č. 165/1998 Sb.²⁷⁸, jejímž úkolem bylo přiblížit právní úpravu bankovního práva EU²⁷⁹ s ohledem na přípravy vstupu do této organizace, měla obnovit důvěryhodnost a transparentnost bankovního práva. Opět došlo k navýšení maximálního limitu krytí, tentokrát na 400 000,-Kč, avšak za současného

---

předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁷⁴ BLAŽEK, Jiří, UKLEIN, Jiří. *Bankovní právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. Brno: Masarykova univerzita., s. 41.

²⁷⁵ Zákon č. 83/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁷⁶ 0,1 % objemu vkladů za rok oproti 0,5 % u standardních komerčních bank.

²⁷⁷ Zákon č. 16/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁷⁸ Zákon č. 165/1998 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁷⁹ Směrnice 94/19/ES

snížení spoluúčasti vkladatele na 10 %. Působnost byla rozšířena i na vklady právnických osob vyjma bank, jejich zahraničních poboček a finančních institucí.

V roce 2001 novela ZoB, provedená **z. č. 319/2001 Sb.**²⁸⁰, v duchu předchozí novely rozšířila působnost pojištění z pouhých vkladů ve prospěch majitelů účtů na kterýkoli dluh související se vkladem, tj. i osob odlišných od vkladatele. To reflektovala i zákonná terminologie nahrazující "pojištění vkladů" termínem "pojištění pohledávek z vkladů". Došlo i k rozšíření pojištěných vkladů potvrzených vkladním listem či podobnými vyjmenovanými dokumenty a v návaznosti na zvýšení objemu byly sníženy roční příspěvky bank na 0,3 % objemu pojištěných vkladů. Zásadní změnou bylo i rozšíření pojištění na vklady v zahraničních měnách, s čímž souviselo určení maximálního limitu krytí ve výši 25 000,-EUR. Touto novelou byla zavedena 21 denní lhůta pro oznámení úpadku, tříměsíční lhůta pro výplatu náhrady a odstraněna povinnost pobočky zahraniční banky v systému za předpokladu prokázání účasti v zahraničním systému poskytujícím alespoň stejnou úroveň ochrany.

Novela ZoB, **z. č. 126/2002 Sb.**²⁸¹, zaváděla do českého právního řádu jednotnou bankovní licenci, resp. s tím související možnost účastnit se českého systému v rámci připojištění²⁸², a snížení výše příspěvků standardních komerčních bank na 0,1 % a 0,05 % v případě stavebních spořitelén.

---

²⁸⁰ Zákon č. 319/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸¹ Zákon č. 126/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře a o změně některých zákonů (zákon o České konsolidační agentuře), ve znění zákona č. 15/2002 Sb., zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸² Z důvodu uplatnění maximální harmonizace při určení maximálního limitu krytí legislativou EU zde přichází v úvahu připojištění co do rozsahu krytých vkladů.

Novela ZoB, z. č. 433/2008 Sb.²⁸³, navýšila maximální limit náhrady na 50 000,-EUR a zrušila spoluúčast vkladatelů na ztrátě.

Další novelizace ZoB, provedená z. č. 156/2010 Sb.²⁸⁴, přinesla kromě některých dalších terminologických novinek²⁸⁵, v souvislosti s unijní legislativou, doposud poslední navýšení maximálního limitu náhrady na 100 000,-EUR (viz obrázek 6).

Obrázek č. 6: Vývoj maximálního limitu náhrad pojištění pohledávek z vkladů a spoluúčasti oprávněných osob

Novela zákona o bankách	Účinnost od	Rozsah vyplácené náhrady v poměru k vkladu	Maximální limit v Kč	Maximální limit v eurech
156/1994 Sb.	29. 7. 1994	80 %	100 000	
16/1998 Sb.	6. 2. 1998	80 %	300 000	
165/1998 Sb.	1. 9. 1998	90 %	400 000	
319/2001 Sb.	7. 9. 2001	90 %		25 000
433/2008 Sb.	15. 12. 2008	100 %		50 000
156/2010 Sb.	31. 12. 2010	100 %		100 000

Pozn.: Od září 2001 je limit stanoven v eurech.

Pramen: Výroční zpráva za rok 2017 [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 15.

Změnu zaznamenala také frekvence plateb příspěvků do fondu, jež se zkrátila z roční na čtvrtletní, což samozřejmě reflektovala povinná výše příspěvku touto novelou stanovená u standardních komerčních bank na 0,04 % z průměru objemu pohledávek z vkladů za příslušné kalendářní čtvrtletí, resp. 0,02 % v případě stavebních spořitelců. Nově byla také určena cílová hranice ve výši 1,5 %²⁸⁶ celkového objemu pojištěných vkladů, při jejímž dosažení se automaticky snižují příspěvky na 25 % základní výše. Přibyla také další možnost financování ve formě přijetí dotace a podstatné zkrácení veškerých lhůt. V případě vydání oznámení ČNB o neschopnosti banky dostát svým

²⁸³ Zákon č. 433/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸⁴ Zákon č. 156/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸⁵ Např. nahrazení termínu "vkladatel" termínem "majitel účtu".

²⁸⁶ V tomto ohledu ZoB reflektoval charakteristiku českého finančního trhu a své zacílení směřoval na hranici vyšší než směrnici 2009/14/ES v důsledku politických kompromisů určenou 0,08 %.

závazkům to bylo z 21 na pět dní, po nichž musel FPV do 12 pracovních dní rozhodnout o dnu, způsobu a místě výplaty náhrad. Samotná lhůta pro výplatu náhrady se zkrátila ze tří měsíců na 20 pracovních dní (včetně zmíněných 12 dní). Došlo však i ke zkrácení promlčecí doby výplaty z pěti na tři roky. Zavedena byla také povinnost FPV každoročně testovat funkčnost systému, auditovsky ověřovat účetní závěrky, atd.

Poslední novelizace ZoB, která se zásadně dotkla úpravy FPV a určila tak jeho současnou podobu, byla provedena z. č. 375/2015 Sb.²⁸⁷ implementujícím do vnitrostátního práva požadavky kladené směrnicí 2014/49/EU. FPV se významně dotkl také z. č. 374/2015 Sb.²⁸⁸, o *ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (dále jen „ZOPRK“)* implementující směrnicí BBRD, která definuje právní rámec prevence²⁸⁹, včasného zásahu²⁹⁰ a řešení selhání finanční instituce či skupiny institucí²⁹¹. V důsledku těchto změn došlo k přebudování celého systému FPV. Druhým uvedeným zákonem, který nyní obsahuje příslušnou institucionální a organizační úpravu garančního systému, došlo v roce 2016 ke změně názvu a struktury FPV, když vznikl *Garanční systém finančního trhu*.

---

²⁸⁷ Zákon č. 375/2015 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸⁸ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018].

²⁸⁹ Nástroje restrukturalizace a plánování řešení krize.

²⁹⁰ Postavení a pravomoci ČNB.

²⁹¹ Postupy v případě selhání, financování řešení krize a přeshraniční spolupráci a postupy při ní uplatňované.

9. Garanční systém finančního trhu

V této kapitole se již zaměřím na současnou právní úpravu systému pojištění, tj. *Garanční systém finančního trhu (dále jen "GSFT")*.

9.1. Organizační struktura GSFT

Nejvyšším orgánem GSFT je pětičlenná *správní rada*, jejíž členy jmenuje na dobu pěti let ministr financí. Skládá se ze dvou zaměstnanců ČNB, dvou zaměstnanců Ministerstva financí ČR a jednoho člena jmenovaného na návrh České bankovní asociace²⁹², přičemž členem správní rady nesmí být člen vedoucího orgánu povinného subjektu či osoba, která je v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu k povinné osobě.²⁹³ Potenciální střet zájmů je člen povinnen bezodkladně oznámit ostatním členům.²⁹⁴ Pro zajištění kontinuity byl při prvním jmenování jeden člen jmenován na 3 roky, dva členové na 4 roky a dva členové na 5 let.²⁹⁵ Mezi pravomoci správní rady patří zejména:.

- a) jmenovat a odvolávat členy výkonné rady,*
- b) stanovit způsob odměňování členů výkonné rady,*
- c) dohlížet nad činností výkonné rady,*
- d) schvalovat dlouhodobý a roční plán činnosti Garančního systému,*
- e) vydávat statut Garančního systému a statuty Fondu pojištění vkladů a Fondu pro řešení krize,*
- f) schvalovat jednací řád správní rady a jednací řád výkonné rady,*
- g) schvalovat vnitřní předpisy Garančního systému,*

---

²⁹² Dle § 200 odst 5 ZOPRK tento: "..., není oprávněn účastnit se jako zástupce Garančního systému v kolegiu, ani seznamovat se se skutečnostmi, které přímo souvisejí s ozdravnými postupy a řešením krize konkrétní instituce nebo institucí a podléhají povinnosti mlčenlivosti podle tohoto zákona."

²⁹³ § 199 odst. 2 ZOPRK.

²⁹⁴ § 200 odst 6 ZOPRK.

²⁹⁵ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 6.

- h) *schvalovat rozpočet Garančního systému, výroční správu Garančního systému, účetní závěrku Garančního systému, účetní závěrku Fondu pojištění vkladů a účetní závěrku Fondu pro řešení krize,*
- i) *schvalovat dlouhodobou investiční strategii Fondu pojištění vkladů a Fondu pro řešení krize a roční investiční plán Fondu pojištění vkladů a Fondu pro řešení krize,*
- j) *schvalovat poměrné rozdělení výnosů obstaraných Garančním systémem z jiného majetku než Fondu pojištění vkladů nebo Fondu pro řešení krize mezi Fond pojištění vkladů a provozní fond Fondu pro řešení krize,*
- k) *schvalovat rozdělení výdajů vzniklých při správě Fondu pojištění vkladů a Fondu pro řešení krize, včetně poskytování záloh mezi Fondem pojištění vkladů a provozním fondem Fondu pro řešení krize, podle § 207 odst. 2 věty poslední,*
- l) *schvalovat významné veřejné zakázky.*²⁹⁶

Statutárním orgánem zabezpečujícím činnost GSFT a vykonávajícím rozhodnutí správní rady, je **výkonná rada**. Je složena ze třech členů, kteří jsou jmenováni správní radou a jsou zaměstnanci Garančního systému finančního trhu.²⁹⁷

GSFT separátně spravuje jako své účetní jednotky dva fondy²⁹⁸, samostatné soubory majetku bez právní subjektivity, z nichž první je **Fond pojištění vkladů**²⁹⁹, podléhající nadále úpravě ZoB, a druhým je **Fond pro řešení krize**, celkově upraveným ZOPRK.³⁰⁰

---

²⁹⁶ § 201 odst. 1 ZOPRK.

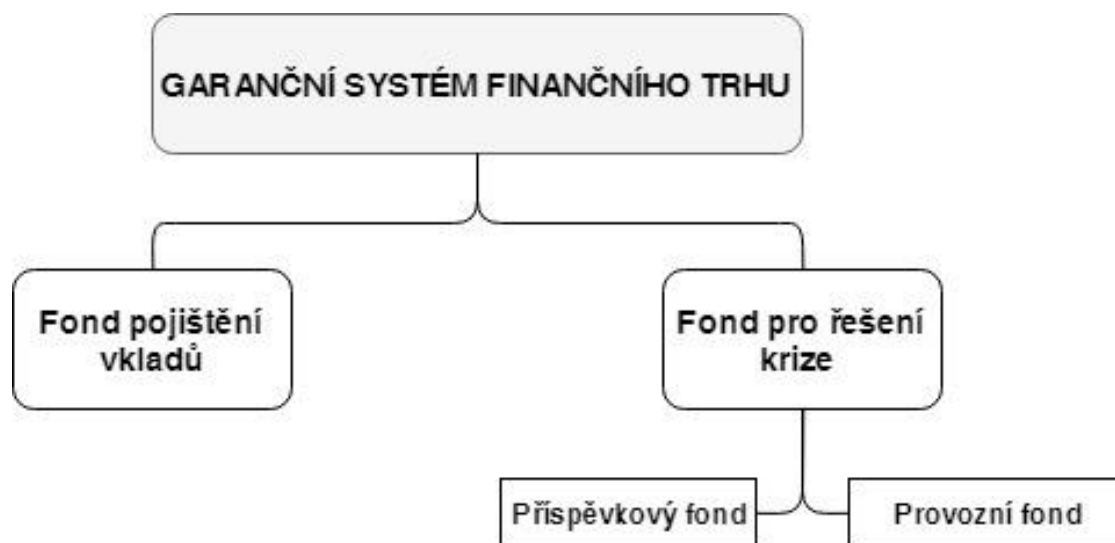
²⁹⁷ § 202 ZOPRK.

²⁹⁸ § 198 ZOPRK.

²⁹⁹ Bližšímu právnímu rozboru jeho současné úpravy se věnuji v osmé kapitole.

³⁰⁰ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 5.

Obrázek č. 7: Schéma Garančního systému finančního trhu

Pramen: autor

9.2. Fond pojištění vkladů

Do Fondu pojištění vkladů povinně přispívají všechny banky, stavební spořitelny a spořitelní družstva se sídlem v České republice a pobočky bank z jiných než členských zemí EU.³⁰¹ ČNB určuje výši příspěvků³⁰², které reflektují nejen objem vkladů, ale i rizikovost. Postup při jejich určování rámcově upravují Obecné pokyny orgánu EBA (European Banking Authority)³⁰³ k metodám výpočtu příspěvků do systémů pojištění vkladů³⁰⁴. Jde však o technické záležitosti, které v této práci nebudu podrobněji rozebírat. Za zmínku však stojí, že výše příspěvků není od roku 2016 počítána z objemu pojištěných vkladů u pojištěné instituce (bez ohledu na maximální limit pojištění), jako tomu bylo v minulosti, ale z objemu tzv. krytých vkladů (tj. vkladů

³⁰¹ §41a odst. 3 ZoB a § 14 z. č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 9. 2018].

³⁰² Dle § 41ce ZoB musí být stanovena a zaplácena v české měně.

³⁰³ §41ca ZoB.

³⁰⁴ *Obecné pokyny orgánu EBA k metodám výpočtu příspěvků do systému pojištění vkladů* [online]. 2015, 40 s. [cit. 28. 9. 2018].

do limitu pojištění³⁰⁵ odpovídajícímu ekvivalentu 100 000,-EUR).³⁰⁶ Zaplacení příspěvku a případného úroku z prodlení, který se řídí občanským zákoníkem, vymáhá GSFT. O jejich zaplacení či případném prodlení povinné instituce s platbou informuje ČNB.³⁰⁷

Co se týče financování, *cílová hranice* je nyní určena 0,8 % objemu pojištěných pohledávek z vkladů. Pokud jí bylo dosaženo, ale výše krytí nepřevyšuje částku odpovídající 100 000,-EUR pro jednu oprávněnou osobu u jedné banky, stanoví ČNB nyní opět roční sazbu příspěvků tak, aby celková výše ročních příspěvků stanovených v příslušném kalendářním roce odpovídala hodnotě 0,045 % objemu krytých pohledávek z vkladů.³⁰⁸ V opačném případě při jejím stanovení použije k vynásobení částky koeficient zajišťující dosažení cíle do pěti, resp. šesti let za situace poklesu pod dvě třetiny cíle.³⁰⁹ Pokud nepostačuje financování řádnými příspěvky, může ČNB, po bezodkladném informování od GSFT, bance stanovit mimořádný příspěvek, s možným odkladem v případě ohrožení likvidity banky, až 0,5 % ročního objemu krytých vkladů, více však jen v mimořádných případech.³¹⁰ Pokud ani tak prostředky z příspěvků nejsou dostatečné, může si fond obstarat za co nejvýhodnějších podmínek i peněžní prostředky na trhu. Není-li tohoto schopen do zahájení výplaty náhrad, může požádat o dotaci nebo návratnou finanční výpomoc ze státního rozpočtu či za zákonem stanovených podmínek požádat provozovatele zahraničního systému pojištění pohledávek z vkladů z členského státu o úvěr.³¹¹ Sám je naopak oprávněn úvěr zahraničnímu systému se souhlasem Ministerstva financí poskytnout za účelem výplaty

---

³⁰⁵ Když má vkladatel na účtu více než 100 000 Euro, tak má toto ustanovení praktický dopad v tom, že banka odvede příspěvek jen za pojištěný vklad, tedy za 100 000,- Euro.

³⁰⁶ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 11.

³⁰⁷ § 41cd ZoB.

³⁰⁸ Současně se systém nachází právě v této situaci.

³⁰⁹ § 41ca odst. 4 a 5.

³¹⁰ § 41cc ZoB.

³¹¹ § 41i ZoB.

náhrad za pohledávky z vkladů.³¹² Konečně: "V případě, že GSFT nemá dostatek volných finančních prostředků za účelem plnění svých úkolů a taková situace by mohla ohrozit stabilitu na finančním trhu, na základě žádosti mu ČNB může poskytnout krátkodobý úvěr zajištěný státními dluhopisy nebo jinými cennými papíry se státní zárukou ve vlastnictví GSFT, a to na dobu nejvýše tří měsíců."³¹³

"Celkový objem finančních rezerv Fondu pojištění vkladů dosáhl ke konci roku 2017 částky 30 284,18 mil. Kč. Objem finančních rezerv Fondu pojištění vkladů se v roce 2017 zvýšil o 2 388,32 mil. Kč, na čemž se výrazně podílely zejména příjmy z konkurzů, které v tomto roce představovaly částku 1 572,31 mil. Kč. Dalším významným příjmem byly příspěvky přijaté od finančních institucí ve výši 940,65 mil. Kč a výnosy z finančních rezerv, které činily 133,99 mil. Kč. Na probíhající výplaty náhrad vkladů bylo v průběhu roku 2017 z Fondu pojištění vkladů převedeno na účty vyplácející banky 226,75 mil. Kč."³¹⁴

Pokud ČNB písemně oznámí GSFT, že kterákoliv z výše uvedených institucí, v rámci zákonných a smluvních podmínek, z důvodů přímo souvisejících s její finanční situací není schopna dostát svým závazkům vůči oprávněným osobám a nemá vyhlídky, že tak bude moci učinit³¹⁵, anebo soud vydá rozhodnutí o úpadku takové instituce či jiné rozhodnutí z důvodů přímo souvisejících s finanční situací banky nebo pobočky banky z jiného než členského státu, jehož důsledkem je pozastavení práva vkladatelů nakládat s vklady, na které se vztahuje pojištění³¹⁶, kdy den této skutečnosti je dnem rozhodným, stanoví nejpozději do 6 pracovních dní GSFT den zahájení, místo a způsob vyplacení náhrad z Fondu pojištění vkladů (včetně úroků) všem fyzickým a právnickým osobám do výše maximálního limitu náhrady (případně i vyšší, viz dále).

---

³¹² § 41j ZoB.

³¹³ § 33a ZoČNB.

³¹⁴ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018], s. 19.

³¹⁵ § 41d odst. 1 písm. a ZoB.

³¹⁶ § 41d odst. 1 písm. b ZoB.

Výplata náhrad³¹⁷ musí započít nejpozději 7 pracovních dnů od rozhodného dne³¹⁸, resp. 14 pracovních dnů v případě prostředků zákazníka na účtu obchodníka s cennými papíry, soudního exekutora³¹⁹ či platební instituce nebo instituce elektronických peněz.³²⁰ V případě úpadku zahraniční banky z členského státu vykonávající činnost na území ČR prostřednictvím své pobočky provede GSFT, po obdržení potřebných prostředků od zahraničního systému, výplatu náhrad za pohledávky z vkladů oprávněným osobám jménem a na náklady příslušného provozovatele zahraničního systému pojištění pohledávek z vkladů z členského státu a v souladu s jeho pokyny. Za jednání učiněné v souladu s těmito pokyny neodpovídá. GSFT poskytuje oprávněným osobám informace a přijímá písemná podání jménem provozovatele zahraničního systému pojištění pohledávek z vkladů.³²¹

Zatím poslední případ aktivace Fondu pojištění vkladů souvisel s, v první části práce zmiňovaným, odebráním licence a ukončením činnosti ERB bank, a. s. *"Výplatu náhrad vkladů klientům ERB bank, a. s., zahájil Garanční systém finančního trhu již ve zkrácené lhůtě 7 pracovních dní³²². Průběh její výplaty byl však obdobný jako v předchozím případě výplaty náhrad klientům WPB Capital, spořitelní družstvo. Nejvyšší objem náhrad si klienti vyzvedli již v průběhu prvního a druhého měsíce od jejího zahájení (ERB bank 52 %, WPB Capital, spořitelní družstvo, 54 % všech oprávněných osob). Ve srovnání se situací při výplatě náhrad Metropolitního spořitelního družstva (výplata 93 % oprávněných osob v průběhu prvních dvou měsíců) došlo však k jejich pomalejšímu náběhu. Příčinou mohou být výrazně vyšší průměrné zůstatky vkladů na jednoho klienta u Metropolitního spořitelního družstva."³²³*

---

³¹⁷ Dle § 41e ZoB v měně státu, ve kterém se účet nachází případně přepočítaný k rozhodnému dni vyhlášeným kurzem ČNB.

³¹⁸ § 41d odst. 5 ZoB.

³¹⁹ § 41f odst. 8 ZoB.

³²⁰ § 41f odst. 7 ZoB.

³²¹ § 41p odst. 1 ZoB.

³²² Datum výplat započalo 20. 10. 2016 a skončí 20. 10. 2019.

³²³ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 13.

Přehled veškerých vyplacených náhrad ze systémů pojištění vkladů historicky existujících na území ČR ukazuje obrázek č. 7. Z něj zřetelně vyplývá, že nejčastěji byly vypláceny náhrady vkladů v období 90. let minulého století, kdy byl český bankovní trh ve fázi obnovy relativně neregulován, a následně po rozšíření poslední globální ekonomické krize před devíti lety.

Obrázek č. 8: Náhrady vyplacené z Fondu pojištění vkladů do 31. 12. 2017

Pojištěná instituce	(v mil. Kč)	
	Vyplacená náhrada vkladu	Datum zahájení výplaty náhrad
Česká banka, a. s. *	948,61	11. 12. 1995
AB banka, a. s.	0,03	31. 1. 1996
První slezská banka, a. s.	217,48	15. 5. 1996
Podnikatelská banka, a. s.	1 073,54	17. 6. 1996
Realitbanka, a. s.	23,97	24. 7. 1996
Velkomoravská banka, a. s.	1 006,09	29. 7. 1996
Kreditní banka Plzeň, a. s.	580,30	23. 9. 1996
Pragobanka, a. s. **	414,13	1. 12. 1998
Universal banka, a. s. **	2 299,75	17. 5. 1999
Moravia banka, a. s. **	6 394,69	11. 10. 1999
Union banka, a. s.	12 366,79	17. 5. 2003
Plzeňská banka, a. s.	135,70	7. 6. 2003
Vojenská družstevní záložna	68,34	30. 5. 2011
UNIBON, spořitelní a úvěrní družstvo	1 805,96	23. 7. 2012
Úvěrní družstvo PDW, Praha	17,60	11. 3. 2013
Metropolitní spořitelní družstvo	12 014,98	27. 1. 2014
WPB Capital, spořitelní družstvo	2 780,23	14. 10. 2014
ERB bank, a. s.	3 481,76	20. 10. 2016
Celkem	45 629,95	

* výplata dodatečných náhrad byla zahájena 8. 6. 1998

** výplata dodatečných náhrad byla zahájena 4. 1. 2002

Pramen: Výroční zpráva za rok 2017 [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 13.

ZoB také stanovuje rozsáhlé pravomoci a povinnosti týkající se předávání informací a spolupráce, a to jak s ČNB, tak se zahraničními systémy pojištění vkladů a subjekty, které se povinně účastní GSFT.

9.2.1. Působnost krytí vkladů, některá práva a povinnosti plynoucí subjektům pojištění vkladů

Dle § 41c odst. 1 ZoB jsou obecně *pojištěny veškeré pohledávky z neanonymních vkladů, včetně úroků*, v české měně nebo v cizí měně, evidované jako kreditní zůstatky na účtech³²⁴ či vkladních knížkách nebo potvrzených vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem. Toto předmětové určení tak vylučuje z pojištění např. směnky a další cenné papíry, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření a životní pojištění. Dále třeba předplacené platební karty nespojené s žádným účtem, vydané ve formě elektronických.³²⁵

Dle § 41c odst. 2 *jsou z pojištění obecně vyňaty*, na základě osoby vkladatele, pohledávky kvalifikovaných subjektů, kteří jsou lépe informačně vybaveni než běžný individuální vkladatel a předpokládá se, že své pohledávky budou uplatňovat v insolvenčním řízení. Jedná se tedy především o pohledávky z vkladů banky, pobočky banky z jiného členského státu spořitelního a úvěrního družstva, obchodníka s cennými papíry a zahraniční, finanční instituce³²⁶, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu vložených těmito osobami ve prospěch třetí osoby, které by jinak náhrada náležela, pojišťovny, zajišťovny, zdravotní pojišťovny a zahraniční osoby s obdobnou náplní činnosti jako výše uvedené subjekty. Dále se jedná o pohledávky státu, územního samosprávného celku, jehož daňové příjmy jsou vyšší než částka odpovídající 500 000,-EUR³²⁷. Jde také o pohledávky, které je banka oprávněna zčásti zahrnout

---

³²⁴ Běžné, spořicí, termínované, vkladové účty, vklad územního samosprávného celku.

³²⁵ *Co je pojištěno?* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2016 [cit. 28. 9. 2018].

³²⁶ Ve smyslu §17a odst. 2 ZoB.

³²⁷ Dle § 41c odst. 8 ZoB: "*Pohledávky z vkladů územního samosprávného celku jsou pojištěny, pokud územní samosprávný celek doloží bance nebo pobočce banky z jiného než členského státu, že výše skutečných daňových příjmů podle odstavce 7 nepřesahuje výši stanovenou v odstavci 2 písm. f). Pohledávky z vkladů územního samosprávného celku jsou pojištěny od začátku kalendářního roku, v němž mají být pojištěny podle odstavce 7, nebo ode dne, kdy banka vydá potvrzení podle odstavce 9 o tom, že pohledávky z vkladů územního samosprávného celku splňují podmínky pro jejich pojištění, podle toho, který okamžik nastane později, do konce kalendářního roku, v němž mají být pojištěny podle odstavce 7. K doložení skutečných daňových příjmů po rozhodném dni podle § 41d odst. 2 se nepřihlíží.*"

do svého kapitálu ve formě podřízeného dluhu a konečně pohledávky pocházející podle pravomocného rozsudku z úmyslně spáchaného trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, nebyly-li zajištěny ve prospěch oběti trestné činnosti.

"Pro výpočet náhrady se sečtou všechny pojištěné pohledávky z vkladů oprávněné osoby u banky nebo pobočky banky z jiného než členského státu, včetně jejich podílů na účtech vedených pro 2 a více spolumajitelů, podle stavu k rozhodnému dni. Není-li bance nebo pobočce banky z jiného než členského státu doloženo jinak, má se za to, že podíly spolumajitelů účtu jsou stejné. Banka nebo pobočka banky z jiného než členského státu vyznačí jinou výši podílu ve své evidenci. K doložení jiné výše podílu po rozhodném dni se nepřihlíží. Výpočet náhrady se provádí v měně státu, v němž se nachází daný účet; u pohledávek z vkladů vedených v jiné měně než je měna státu, se přepočítá na měnu státu, v němž se nachází daný účet, provádí podle kurzu vyhlášeného ČNB pro rozhodný den. Součástí pojištěné pohledávky z vkladu jsou i úroky vypočtené k rozhodnému dni. Náhrada se vyplácí v měně státu, v němž se nachází daný účet. Právo oprávněné osoby na plnění z Fondu je právem spojeným s pohledávkou z vkladu."³²⁸

Dle § 41c odst. 2 a 3 se takto vypočtená **náhrada v základní výši** poskytuje do limitu odpovídajícímu 100 000,- EUR pro jednu oprávněnou osobu u jedné banky. Fyzická osoba však může požádat o vyplacení **zvýšené náhrady** nad rámec náhrady v základní výši za část pohledávky z vkladu, u které doložila *splnění zákonných podmínek*³²⁹, nejvýše však v limitu odpovídajícímu dalším 100 000,-EUR pro jednu oprávněnou osobu u jedné banky, tedy celkově až 200 000,-EUR. Dle § 41ea však nárok na zvýšenou náhradu vznikne, po splnění podmínek, pokud *rozhodný den nastal ve lhůtě 3 měsíců ode dne připsání částky na účet* a zároveň je tento vklad

---

³²⁸ Dle § 41e odst. 1 ZoB.

³²⁹ Dle § 41eb odst. 2 ZoB je třeba do 2 měsíců od rozhodného dne, spolu s dokumenty dokládajícími její nárok na zvýšenou náhradu, podat žádost o výplatu zvýšené náhrady za pohledávku z vkladu na předepsaném formuláři. Žádost posoudí GSFT do 4 měsíců od rozhodného dne a rozhodne, zda má oprávněná osoba nárok na výplatu zvýšené náhrady.

zákonem definovaným vkladem, jenž má spojitost s určitými zvláštními situacemi fyzické osoby ospravedlňujícími zvýšenou náhradu.³³⁰ U zvýšené náhrady se prodlužuje i lhůta pro vyplacení náhrady, a to až na tři měsíce.

Dle § 41f ZoB jsou *peněžní prostředky více osob evidované na jednom účtu* pohledávkou z vkladu se *zvláštním režimem*, pročež musí majitel účtu tuto skutečnost bance oznámit již při zakládání účtu nebo nejbližší dispozicí s ním a doložit podíl každé z nich, identifikovat tyto osoby, což si banka musí evidovat a při případné výplatě náhrad oznámit GSFT. Náhrada za pohledávku z vkladu se zvláštním režimem se poskytne oprávněným osobám ve stejné výši, v jaké by se poskytla v případě, že by každá z uvedených osob měla peněžní prostředky evidované na vlastním účtu.

§ 41g upravuje problematiku *pozastavení výplaty náhrad*. GSFT pozastaví výplatu přede dnem zahájení výplaty náhrad za ty pohledávky z vkladů, u kterých se od orgánů činných v trestním řízení nebo od banky, bývalé banky, resp. bývalé pobočky banky z jiného státu, likvidátora, správce nebo insolvenčního správce, že by mohlo jít o pohledávky z vkladů, které *mají původ v trestné činnosti, a že bylo zahájeno trestní stíhání pro tuto trestnou činnost*, nebo zjistí, že *není jisté, zda a kdo je oprávněn obdržet výplatu náhrady*, je GSFT doloženo, že je *pojištěná pohledávka z vkladu předmětem právního sporu, je předmětem opatření omezujícího nakládání s vkladem podle jiného právního předpisu nebo právního předpisu jiného státu, anebo stanoveného mezinárodní organizací, nebo má výplatu v souladu s ustanovením provést provozovatel*

---

³³⁰ Tj. s úhradou kupní ceny plynoucí z prodeje nemovité věci, která slouží k bydlení, vypořádáním společného jmění manželů při rozvodu manželství, pojistným plněním pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictvím, vyplacením jednorázového vyrovnání z penzijního připojištění se státním příspěvkem nebo doplňkového penzijního spoření, odstupným, odbytným nebo odchodným vyplaceným při výpovědi z pracovního poměru, pojistným plněním pro případ újmy způsobené trestným činem, vyplacením náhrady újmy způsobené trestným činem, nebo vydáním bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, vyplacením náhrady škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu nebo o ochranném opatření, pokud bylo doloženo pravomocným rozhodnutím soudu, rozhodnutím ministerstva, nebo jiného ústředního správního úřadu o přiznání náhrady škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu nebo o ochranném opatření, nebo poskytnutím peněžité pomoci oběti trestného činu.

---

zahraničního systému pojištění pohledávek z vkladů a potřebné prostředky nelze provozovateli zahraničního systému pojištění pohledávek z vkladů poskytnout do dne zahájení výplaty náhrad.

Za účelem umožnění dosažení cíle druhé části této práce ještě zmíním, dle mého názoru důležitou otázku, úpravy ***informační povinnosti a komunikace bank vůči vkladatelům***, upravenou § 11 ZoB. Dle něj musí banka a pobočka zahraniční banky informovat ve svých provozních prostorách písemnou formou v českém jazyce o podmínkách pro přijímání vkladů, poskytování úvěrů a dalších bankovních obchodů a služeb o své účasti v platebních systémech a na vyžádání poskytovat informaci o pravidlech příslušného platebního systému. Tyto informace klientovi poskytně prokazatelným způsobem před uzavřením smlouvy o účtu nebo před přijetím vkladu, a to v českém jazyce nebo v jazyce, na kterém se banka nebo pobočka zahraniční banky s klientem dohodla. Banka nebo pobočka zahraniční banky zajistí písemné potvrzení klienta o tom, že tyto informace obdržel a uchovává jej po celou dobu trvání vkladu. Většinou se tak děje při podepisování smluvní dokumentace v rámci uzavírání příslušné smlouvy mezi bankou a klientem. Pokud daná pohledávka z vkladu podléhá ochraně GSFT, uvede to banka a pobočka zahraniční banky ve výpisu z účtu nebo v obdobném dokumentu určeném klientovi, a v takovém případě v něm dále uvede odkaz na informační přehled pro klienta³³¹, který poskytuje banka nebo pobočka zahraniční banky klientovi alespoň jednou ročně. Pokud klient využívá systém elektronického bankovníctví, může mu banka nebo pobočka zahraniční banky sdělit informace uvedené prostřednictvím tohoto systému.³³²

---

³³¹ Dle §11 odst. 6 ZoB: "*Informační přehled pro klienta obsahuje základní informace o limitu pojištění, lhůtě pro výplatu a měně, ve které bude náhrada za pohledávku z vkladu vyplacena, a o tom, kterému systému pojištění pohledávek z vkladů daný vklad podléhá, a další související informace potřebné pro klienta. Česká národní banka stanoví vyhláškou vzor tohoto informačního přehledu.*"

³³² Viz příloha A: Informování o pojištění vkladů Moneta Money Bank.

9.3. Fond pro řešení krize

Fond pro řešení krize fungující od 1. 1. 2016 umožňuje řešit problémové situace finančních institucí ještě před výplatou náhrad z pojištění vkladů. Tento fond má zajistit disponibilní finanční prostředky použitelné v případě ohrožení stability některé z finančních institucí a umožnit předejít ukončení její činnosti, resp. nutnosti vyplácení náhrad klientům. Orgánem příslušným k řešení krize a tedy rozhodujícím o použití těchto prostředků je ČNB, a to pouze k zákonem stanoveným účelům užití³³³, které by měly pomoci finanční instituci dostat se z krize. Podmínkou aplikace tohoto nástroje je skutečnost, že instituce selhává nebo lze její selhání důvodně přepokládat, přičemž neexistují jiná opatření dohledu nebo soukromého sektoru, která by selhání v krátkém čase odvrátila, a zároveň je řešení krize ve veřejném zájmu. Oficiálním cílem je posílení stability finančního sektoru, minimalizace nákladů a škod, jakož i co nejmenší užití veřejných prostředků.³³⁴

Jak zobrazuje Schéma GSFT uvedené na obrázku č. 7, Fond pro řešení krize se skládá z dvou fondů. Zaprvé *příspěvkového fondu*, financovaného podobně jako Fond pojištění vkladů řádnými a mimořádnými příspěvky finančních institucí, prostředky získanými z trhu, úvěry v rámci mechanismů financování řešení krize, státní dotací nebo výpomocí, případně jinými příjmy získanými na základě rozhodnutí ČNB. Zadruhé *provozního fondu*, který je tvořen zejména výnosy z investování prostředků Fondu pro řešení krize a výnosy z ukončených likvidačních a insolvenčních řízení.³³⁵

---

³³³ Dle §12 ZOPRK lze majetek v příspěvkovém fondu Fondu pro řešení krize použít např. za účelem "poskytnutí jistoty za majetek a dluhy povinné osoby, vůči které bylo nebo je uplatněno opatření k řešení krize, nebo jistoty za majetek a dluhy jí ovládaných osob, nabyvatele při přechodu činnosti na soukromého nabyvatele, překlenovací instituci nebo osobu pro správu aktiv", "poskytnutí úvěru povinné osobě, vůči které bylo nebo je uplatněno opatření k řešení krize", koupě majetku povinné osoby, apod.

³³⁴ Výroční zpráva za rok 2017 [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 23.

³³⁵ Ibid.

Výše příspěvků do Fondu pro řešení krize stanovuje ČNB po projednání s GSFT v souladu s *nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/63, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o příspěvky předem do mechanismů financování k řešení krizí*. ČNB je přitom povinna zohlednit, že cílový objem majetku v příspěvkovém fondu Fondu pro řešení krize má do 31. 12. 2024 dosahovat 1 % z celkového objemu krytých pohledávek z vkladů, tj. asi 27 miliard Kč. V roce 2017 činil příspěvek 3 025 000,-Kč. Příspěvky do Fondu pro řešení krize jsou instituce povinny odvést na základě rozhodnutí České národní banky o výši konkrétního příspěvku, které Česká národní banka vydá ve vztahu k příslušné finanční instituci vždy do 1. 5. každého roku.³³⁶

"Rok 2017 byl druhým rokem existence Fondu pro řešení krize konstituovaným na základě zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu. Celkový objem příspěvků přijatých od finančních institucí do tohoto fondu činil v roce 2017 necelých 3 025 mil. Kč. Tato částka tak zvýšila objem finančních rezerv Fondu pro řešení krize k 31. 12. 2017 na dvojnásobek. Tyto finanční rezervy byly v průběhu roku investovány v rámci krátkodobého portfolia do repo operací s poukázkami ČNB s 14denní splatností. Na výkonnost Fondu pro řešení krize mělo pozitivní vliv dvojnásobné zvýšení základní dvoutýdenní repo sazby ČNB o 25 bazických bodů v srpnu a listopadu 2017. Celkový hrubý výnos z finančních rezerv Fondu pro řešení krize za rok 2017 činil 0,13 % p. a., což v korunovém vyjádření představovalo částku 6,5 mil. Kč." ³³⁷

Aktuální účetní stav roku 2018 se mi vzhledem k datu sepsání této práce nepodařilo zjistit, neboť ještě nebyla vydána příslušná výroční zpráva.

---

³³⁶ *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, [cit. 28. 9. 2018]., s. 23.

³³⁷ *Ibid.*

10. Dílčí závěr II. části - vliv systému pojištění vkladů na stabilitu bankovního sektoru

Druhý dílčí cíl diplomové práce spočívá ve zjištění, zda systém pojištění pohledávek z vkladů je dobře nastaveným a fungujícím institutem bankovního práva účinně přispívajícím ke stabilitě bankovního, potažmo celého finančního sektoru. Pro ověření této hypotézy bylo nezbytné nejprve představit obecnou ekonomickou podstatu fungování systému pojištění.

Proto byly nejprve popsány obě funkce systému pojištění vkladů (preventivní i sanační, resp. kompenzační funkce), a to v kontextu jejich hospodářského účelu, včetně souvislostí týkajících se informační asymetrie. Taktéž byly nastíněny různé koncepce pojetí systému pojištění. Konkrétně se jednalo o systémy implicitní a explicitní, u druhého zmíněného pak systémy povinné a dobrovolné. Neopomněl jsem zmínit ani náklady, které s pojištěním vkladů nepochybně souvisí. Někteří dle mého názoru mylně uvádí, vzhledem k absenci povinnosti platit jakékoliv pojistné vkladatelem³³⁸, že náklady systém nepřináší. Náklady však nutně musí pociťovat přímo banka odvádějící prostřednictvím administrativního aparátu, který je také třeba financovat, příspěvky do GSFT, ale přeneseně prostřednictvím úrokových sazeb či bankovních poplatků i klient. Je-li systém nastaven způsobem, který podporuje morální hazard a nepříznivý výběr, čímž destabilizuje celý sektor, mohou nést náklady v konečném důsledku i subjekty další, pročež je nutné při nastavení systému zvažovat všechny zmíněné náklady. Konečně jsem uvedl i G. H. Garciou definované principy konstrukce a právního zakotvení systému, na nichž by mělo stabilitu podporující pojištění vkladů spočívat.

Ověření shora uvedené hypotézy chci dosáhnout diskusí právě těchto principů s příslušnou právní úpravou. Samotné představení současně platných a účinných

---

³³⁸ Současnou zákonnou terminologií majitelem účtu.

vnitrostátních norem upravujících GSFT není schopno podat dostatečně komplexní přehled důvodů geneze právního vývoje vedoucímu ke stavu, který současně panuje. Proto bylo třeba nastínit, pro popisovaný institut určující, vývoj legislativy na úrovni práva EU. Teprve v jeho světle pak bylo možné představit historii pojištění vkladů v rámci ČR sahající až do doby sepsání této práce.

Nyní mi tedy již nic nebrání vyjádřit se k zachování výše uvedených principů současnou právní úpravou a konečně ověřit hypotézu.

Prvním principem je požadavek explicitní a jednoznačné právní regulace systému předcházející informačním asymetriím. Tento princip je dnešní právní úpravou dle mého názoru v převážné míře zachován. Nejen že byl zaveden explicitní systém pojištění vkladů, ale nezbytně nutná unijní i maximálně harmonizovaná česká vnitrostátní regulace je dle mě formulována jednoznačně a neposkytuje závažná právně sporná místa či mezery. Co se týká předcházení informačním asymetriím, nelze než zkonstatovat, že kromě dalšího alespoň sjednocení maximálního limitu krytí a jednotného zahrnutí jak povinných, tak dobrovolných systémů pojištění, je nepochybně správným krokem značně omezujícím morální hazard a nepříznivý výběr. Výrazně omezuje mezinárodní deformaci peněžních toků a chrání tak finanční systém na úrovni EU. Za minimálně sporné, spíše ale vyloženě špatné, považuji krytí vkladů v rámci limitu do 100 %. V jeho zavedení spatřuji hned několik problémů. Prvním z nich je skutečnost, že zbytečně zvyšuje potenciální morální hazard vkladatelů. Míním, že jejich dřívější 10% spoluúčast na ztrátě byla vhodnějším řešením, neboť případná ztráta této části pro ně převážně nemohla být zásadně finančně ohrožující a nezpůsobila by výrazně větší ohrožení systému během na banky. Naopak vkladatele alespoň v minimální míře motivovala k obezřetnosti ve výběru instituce, jíž svěřují své finanční prostředky. Samozřejmě, že 10 % z velkého základu by mohlo tvořit značnou sumu, ale o to silnější by byla motivace vkladatelů chovat se obezřetněji. Navíc v předcházení běhům na banky jde spíše o předejití přívalu vkladatelů s převážně menšími depozity. Proto si myslím, že by bylo vhodnější mírně upřednostnit preventivní

funkci na úkor funkce sanační. Pro vkladatele by se nabízela možnost diverzifikace vkladů mezi více, avšak pečlivěji vybraných institucí. Další související problém shledávám v době a účelu zavedení 100% krytí. Odehrálo se totiž v čase počátku poslední hospodářské krize. Unijní zákonodárce se jím snažil, ne příliš uváženě k uvedeným důsledkům a navzdory jedenáctého principu, krátkodobě stabilizovat situaci na úkor případných budoucích problémů. Za poslední vztažený problém pak považuji praktickou nemožnost navrácení alespoň mírné spoluúčasti, neboť na úrovni EU dle mně dostupných zdrojů nic nenasvědčuje ochotě k tomuto kroku přistoupit.

Druhým principem je *stanovení relativně nízkého limitu výše náhrady*. Právní stanovení limitu bylo nepochybně náročným úkolem. Obecně je lepší, alespoň v méně rozvinutých státech, menší krytí zasahující větší množství vkladatelů. Zároveň se doporučuje, aby byl maximální limit krytí stanoven přibližně na hodnotě dvojnásobku HDP na hlavu příslušného státu. Jestliže však bylo nutné, z dříve uvedeného důvodu toku peněžních prostředků, stanovení jednotného limitu na úrovni EU, je zřejmé, že vkladatelé ze států s extrémními rozdíly HDP, jako je třeba Lucembursko a Rumunsko, budou chráněni nepoměrně jinak. Stanovený limit 100 000,-EUR, což je přibližně dvojnásobek průměru HDP na hlavu EU, byl určen tak, aby v rámci celé EU bylo kryto takové procento vkladů, které dle BCBS, předchází běhu na banku. Pokud tak bude ochráněna stabilita sektoru předejitím tomuto jevu, je dle mého názoru nezbytné dát přednost funkci preventivní před funkcí sanační, kompenzující případné větší ztráty minimálního počtu vkladatelů. Proto si myslím, že druhému principu bylo právem učiněno za dost.

Třetím principem je *povinná účast v systému pojištění vkladů*. Tento princip je dle rozboru právní úpravy též beze zbytku naplněn.

Čtvrtým principem je *rychlá výplata náhrady z pojištění*. Zákonem stanovená sedmidenní lhůta pro výplatu je nepochybně odpovídající. Toho si byli jistě vědomi

v průběhu právního vývoje i zákonodárci, kteří ji postupně zkracovali z nepochybně příliš dlouhé lhůty tříměsíční podrážející smysl celého institutu. Nejsem si sice plně jist reálnou schopností GSFT tuto lhůtu dodržet v případné náhlé hlubší krizi, ale k tomuto by bylo nezbytné vypracování hlubší ekonomické analýzy. Na tomto místě mohu jen odkázat na případné výsledky pravidelného ověřování schopností GSFT.

Pátým principem je zajištění adekvátního zdroje financování zabraňujícího insolventci a stanovení cílového objemu. Toto je dle mého názoru současnou právní úpravou zajištěno. Primárním zdrojem je ex ante financování příspěvky subjektů účastných v systému a prostředky získané GSFT na trhu. Sekundárním pak ex post financování nástroji jako je úvěr od zahraničního systému vkladů (pětiletá výpůjční facilitata), ČNB nebo úvěr, případně dotace od státu. Stejně tak cíle objemu prostředků ve fondech jsou jasně definovány. Objevují se sice názory³³⁹, že výše prostředků je neadekvátně nízká a nestačila by k pokrytí vkladů ani středních bank³⁴⁰, tento názor si ale dovoluji rozporovat. Pohlédneme-li do historie, jasně vyplývá, že doposud žádná výplata nedosahovala ani poloviny výše prostředků nashromážděných ve fondech GSFT. Je nutné si uvědomit několik skutečností. Zaprvé ne všechny vklady jsou kryty pojištěním. Značnou část tvoří vklady mezibankovní, které jsou vypořádávány až v rámci řízení, jež je třeba z celkové výše vkladů banky odečíst. Zadruhé je třeba mít na paměti, že vysoké příspěvky a s tím spojené náklady by mohly zbytečně navýšit ceny bankovních služeb, a proto existuje ex post financování umožňující peněžní prostředky doplnit. Za třetí je nezbytné mít na paměti i skutečnost, že samotná výplata náhrad způsobená úpadkem banky je až konečným řešením důsledku. Znamená to, že selhala veškerá regulace a dohled předcházející příčinám (viz kapitola pátá). Právě ona však doplňuje systém pojištění vkladů způsobem minimalizujícím nutnost přístupu k výplatě náhrad. Proto si dovoluji tvrdit, že zvolené zdroje financování a jejich cílový

---

³³⁹ KLEMENT, Vítězslav. Státní garance vkladů? Jedna velká fikce!. *IHEP* [online]. Institut hospodářské a environmentální politiky, 6. 8.2012 [cit. 4. 10. 2018].

³⁴⁰ SKALKOVÁ, Olga. Které banky jsou největší v Česku? Projděte si nové žebříčky podle klientů i peněz. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 22. 5. 2018 [cit. 4. 10. 2018].

objem je adekvátní. Určitou pochybnost o příspěvku ke stabilitě finančního systému mám vůči pětileté výpůjční facilitě mezi systémy pojištění vkladů. Je otázkou, zda by v případě hlubší mezinárodní krize situaci spíše dále nede stabilizovala. Pokud by totiž systém jednoho státu poskytl prostředky druhému, sám by následně nemusel mít dostatečné prostředky k výplatě vnitrostátních vkladů.

Šestým principem je **dobrá informovanost majitelů účtů o systému pojištění vkladů**. Bez ní by systém nemohl uspokojivě preventivně působit proti běhu na banky, neboť pokud si vkladatelé nejsou vědomi jeho existence, zachovají se, jako by opravdu nebyl. V tomto ohledu neshledávám v současné právní úpravě nedostatek. Subjektům povinným účastnit se systému je stanovena poměrně rozsáhlá informační povinnost vůči jejich klientům. Pokud majitelé účtů jednají alespoň s pečlivostí průměrné rozumné osoby, musí se již během uzavírání smlouvy nebo následně z ročních výpisů, internetového bankovníctví³⁴¹ či na dotaz dozvědět, zda jsou jejich vklady kryty, do jaké výše, případně další informace týkající se GSFT.

Sedmým je princip **rizikově vážených příspěvků**, který je od novely ZoB z. č. 374/2015 taktéž uplatňován, a jím jsou banky motivovány k méně rizikovému, zodpovědnému jednání.

Osmým principem je **vytvoření nezávislé instituce spravující systém pojištění vkladů**. Touto byl dříve FPV a v současné době GSFT.

Devátým principem je **zákaz zastoupení bank ve výkonném orgánu, přípustnost účasti v orgánu dozorčím**. Výkonným orgánem je dle § 202 ZOPRK výkonná rada a jejími členy mohou být výhradně zaměstnanci GSFT. Nejvyšším orgánem je dle § 199 ZOPRK správní rada, která plní i funkci dozorčí. Její člen nesmí být členem vedoucího orgánu povinné osoby a dále osoba, která je v pracovněprávním nebo jiném

---

³⁴¹ Viz přílohy.

obdobném vztahu k povinné osobě. To znamená, že právní úprava jde v tomto ohledu ještě dále, což však nehodnotím jako destabilizující faktor. Navíc jejím členem je zástupce bankovní asociace, který může zastupovat i stanoviska bank obecně.

Desátým principem je *zajištění vztahů s věřitelem poslední instance*. Tento je reprezentován celou paletou práv a povinností mezi GSFT a ČNB zavedených ZoB a ZOPRK. Ať už se jedná o informační povinnosti, financování, apod.

Jedenáctým principem je *nezavádění systému v době ekonomické krize*. Právo samozřejmě reaguje zpravidla na určité společenské potřeby, materiální prameny práva, až po jejich vzniku. Zde jsou jimi potřeby reagovat na nepříznivé hospodářské situace vzniknuvší v době krize a snaha předejít jim v budoucnu. Uvedený princip však směřuje spíše na situace přijetí unáhlené právní úpravy ještě v průběhu krize, které mohou snadno přinášet různé negativní důsledky. V tomto ohledu lze sledovat určité pochybení, a to zejména s přijímáním současné unijní úpravy v době poslední ekonomické krize, které zapříčinilo určité nedostatky (viz výše zrušení spoluúčasti vkladatelů). Přesto však nemohu konstatovat, že by zmíněná skutečnost měla tak zásadní dopad na současnou regulaci pojištění pohledávek z vkladů, který by ji činil pro finanční systém destabilizující.

S ohledem na vše výše uvedené, zejména diskusi nastavení platné a účinné právní úpravy pojištění pohledávek z vkladů, tvrdím, že dle mého názoru sice existují některé faktory, jež mají tendenci bankovní či celý finanční trh destabilizovat, pročez by měly být reflektovány a ideálně i napraveny. Obecně vzato je ovšem právní úprava GSFT nastavena správně a v synergickém působení s ostatní regulací a dohledem bankovníctví nepochybně plní své preventivní i sanační funkce, jež jsou smyslem tohoto právně ekonomického nástroje. Proto mi nezbyvá než potvrdit hypotézu, že systém pojištění pohledávek z vkladů je dobře nastaveným a fungujícím institutem bankovního práva účinně přispívajícím ke stabilitě bankovního sektoru.

Závěr

Předmětem této diplomové práce byla právní úprava bankovního práva, sektoru ekonomiky, jehož fungování má esenciální vliv na národní i mezinárodní hospodářství. Tohoto vlivu si je vědoma i legislativa, která zejména v obdobích následujících po hospodářské krizi tvoří právní normy, pravidla autoregulativního systému, ovlivňující normy systému ekonomického, ne-autoregulativního. Řešení otázek týkajících se problematiky právní úpravy bankovního práva proto dle mého názoru vyžadovalo multidisciplinární přístup hodnotící nejen aspekty právní, ale i historické a zejména ekonomické. Měl-li bych použít přirovnání, tak řešit problémy bankovního práva bez znalosti alespoň základních ekonomických souvislostí je podobně marné jako kdyby chtěl architekt navrhnout stabilní most bez toho, aby věděl co je těžiště tělesa. Právě multidisciplinární přístup k problematice je podle mě jedním z důležitých přínosů této práce, neboť se v doposud zpracovaných pracích na této úrovni příliš neobjevoval a zároveň umožnil docílit splnění obou vytyčených dílčích cílů.

V první části byl řešen problém zařazení bankovního práva v rámci právního řádu České republiky, resp. nefiskální části práva finančního. Na základě představených právně teoretických a ekonomických poznatků bylo možné vysvětlit funkci, právní úpravu a zařazení nejen některých institutů bankovního práva, ale v důsledku i systémové zařazení bankovního práva (veřejného) do nefiskální části finančního práva (viz dílčí závěr první části).

Ve druhé části podrobněji věnované již jednomu zvolenému institutu bankovního práva, totiž pojištění pohledávek z vkladů, jsem se zabýval problémem ověření hypotézy týkající se funkčnosti a efektivnosti zmíněného institutu. I v tomto případě se podařilo dosáhnout vytyčeného cíle, neboť jsem na základě srovnání popsaných poznatků právních a ekonomických došel k pozitivnímu závěru. Tedy že pojištění pohledávek z vkladů podporuje stabilitu bankovního, resp. finančního sektoru jako celku. Zvolené metody mi však umožnily nahlédnout do problematiky

natolik podrobně, že jsem byl schopen identifikovat slabá místa právní úpravy a doporučit jejich více či méně reálnou nápravu (viz dílčí závěr druhé části).

Kromě samotného vyřešení vytyčených cílů však doufám, že práce bude přínosem i pro akademickou obec. Zejména by dle mého názoru mohla být potencionálně užitečnou pro čtenáře, kteří budou chtít proniknout hlouběji pod povrch rozebírané problematiky, ovšem stále v poměrně koncentrované podobě.

Použité zdroje

Literatura

1. BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7.
2. BLAŽEK, Jiří, UKLEIN, Jiří. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. Brno: Masarykova univerzita. 179 s. ISBN 80-210-1715-5.
3. ČNB. *Zpráva o finanční stabilitě 2017/2018*. 1. vyd. Praha: Česká národní banka, 2018. 172 s. ISBN 978-80-87225-79-0. Dostupné také z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2017-2018/fs_2017-2018.pdf
4. ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky: Statistical yearbook of the Czech Republic*. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2017. 822 s. ISBN 978-80-250-2778-3. Dostupné také z: <https://www.czso.cz/documents/10180/67309422/32019817.pdf/1917ff5f-f7bf-4aa3-be8e-de2835bd40e6?version=1.5>
5. GERLOCH, Aleš, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Teorie práva: obecná část*. 4. upravené. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 343 s. ISBN 978-80-7380-023-9.
6. GRŮŇ, Lubomír, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finanční právo a jeho instituty*. 3. aktualizované a doplněné. vyd. Praha: Linde, 2009. 335 s. ISBN 978-80-7201-745-4.
7. JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr et al. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. 492 s. ISBN 978-80-7380-639-2.
8. JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012. 174 s. ISBN 978-80-87284-26-1.
9. KALOUDA, František. *Finanční analýza a řízení podniku*. 2. rozšířené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. 322 s. ISBN 978-80-7380-591-3.
10. KERLIN, Jakub, *The Role of Deposit Guarantee Schemes as a Financial Safety Net in the European Union*. 1st ed. Warsaw: Springer, 2017. 351 s. ISBN 978-3-319-54163-1. Dostupné také z: <https://books.google.cz/books?id=Y54vDwAAQBAJ&pg=PA58&lpg=PA58&dq=commission+recommendation+87/63/EEC&source=bl&ots=-4mnMqNKQb&sig=nVTKnoeZcIIUOWWAM2eHXzuIKnw&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjg6jNxubdAhVI3aQKHdF2AEwQ6AEwAnoECAUQAQ#v=onepage&q=commission%20recommendation%2087%2F63%2FEEC&f=false>
11. KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2. přepracované a rozšířené. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. 745 s. ISBN 978-80-7179-903-0.

12. MANKIW, N. Gregory. *Macroeconomics*. 7th ed. New York, NY: Worth Publishers, 2009. 598 s. ISBN 978-1-4292-1887-0.
13. MANKIW, N. Gregory. *Principles of economics*. 7th ed. Stamford, CT: Cengage Learning, 2015. 880 s. ISBN 978-1285165875.
14. MISHKIN, Frederic, EAKINS, Stanley. *Financial markets and institutions*. 7th ed. Boston: Pearson, 2012. 663 s. ISBN 978-0-273-75444-2.
15. MRKÝVKA, Petr, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Základy finančního práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 252 s. ISBN 978-80-210-4514-9.
16. MRKÝVKA, Petr. *Determinace a diverzifikace finančního práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 221 s. ISBN 978-80-210-6041-8.
17. MRKÝVKA, Petr. *Propedeutika finančního práva I: obecná část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 124 s. ISBN 978-80-210-7745-4.
18. PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš, SÝKORA, Pavel. *Zákon o bankách: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. 517 s. ISBN 978-80-7400-389-9.
19. POLOUČEK, Stanislav et al. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
20. POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. 496 s. ISBN 978-80-7400-491-9.
21. PRŮCHA, Petr, PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Správní právo: obecná část*. 7. doplněné a aktualizované vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 420 s. ISBN 978-80-7239-207-0.
22. REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2016. 384 s. ISBN 978-80-247-5871-8.
23. REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 2. rozšířené vyd. Praha: Management Press, 2001. 782 s. ISBN 80-726-1051-1.
24. SCHWEIGL, Johan. *Právní a ekonomické aspekty makroobezřetnostní regulace v ČR*. Brno. 2016. 85 s. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné také z IS MU: https://is.muni.cz/auth/th/qr9dn/JS_rigo_0623_final.pdf
25. SCHWEIGL, Johan. *Vnitrostátní, mezinárodní a komunitární aspekty veřejnoprávní regulace finančních trhů - ekonomická analýza toku kapitálu*. Brno. 2016. 191 s. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné také z IS MU: https://is.muni.cz/auth/th/rgvoz/disertace_20150910.pdf

Elektronické zdroje

1. ČERNÝ, Aleš. *Pořídít si bydlení bude ještě těžší než dosud. Rusnok a spol. opět zpřísnili hypotéky.* [online]. Praha: Seznam.cz, 2018, 12. 6. 2018 [cit. 5. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cnb-zhodnoti-stabilitu-bank-ocekava-se-ze-zprisni-podminky-hypotek-48997>
2. FREIXAS Xavier, GIANNINI Curzio, HOGGARTH Glenn, SOUSA Farouk. Lender of Last Resort: A Review of the Literature. *Financial Stability Review* [online]. London: Bank of England, 22. 11. 1999, vol. 1, issue 7, s. 151-167 [cit. 8. 9. 2018]. ISSN 1365-7267. Dostupné z: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/financial-stability-report/1999/november-1999>.
3. GARCIA, Gillian G. H. *Deposit Insurance: A survey of Actual and Best Practices* [online]. Washington DC: International Monetary Fund, IMF Working Paper WP/99/54, 1999 [cit. 15. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/1999/wp9954.pdf>
4. KLEMENT, Vítězslav. Státní garance vkladů? Jedna velká fikce!. *IHEP* [online]. Institut hospodářské a environmentální politiky, 6. 8. 2012 [cit. 4. 10. 2018]. Dostupné z: <http://ihep.cz/?p=750>
5. LLEWELLYN, David T. *Institutional Structure of Financial Regulation and Supervision: The Basic Issues* [online]. Washington DC: World Bank, 2006, 45 s. [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/INTTOPCONF6/Resources/2057292-1162909660809/F2FlemmingLlewellyn.pdf>
6. RADVAN, Michal. Je berní právo samostatným odvětvím práva? In: HORÁK, Petr et al. (eds.). *Dny práva - 2008 - Days of Law* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 295-304. [cit. 9. 8. 2018]. ISBN: 978-80-210-4733-4 Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/financ/radvan.pdf>
7. SKALKOVÁ, Olga. Které banky jsou největší v Česku? Projděte si nové žebříčky podle klientů i peněz. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 22. 5. 2018 [cit. 4. 10. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nejvetsi-banky-v-cesku-zebricek-bank-podle-velikosti-poradi/r~ba7b166e5a6a11e8bacfac1f6b220ee8/?redirected=1540001096>
8. TEMZELIDES, Ted. Are Bank Runs Contagious? *Federal Reserve Bank of Philadelphia Business Review* [online]. Philadelphia: Federal Reserve Bank of Philadelphia, November/December 1997, s. 3-13 [cit. 15. 9. 2018]. Dostupné z: <https://philadelphiafed.org/-/media/research-and-data/publications/business-review/1997/november-december/brnd97tt.pdf>
9. VÉRON, Nicolas, WOLF, Guntram. Capital Markets Union: A Vision for the Long Term. *Journal of Financial Regulation* [online]. Oxford University Press, 3. 4. 2016, vol. 2, issue 1, s. 130-153 [cit. 12. 8. 2018]. ISSN 2053-4841. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jfr/article/2/1/130/2357883>

10. WELLINK, Nout., CHAPPLE, Bryan, MAIER, Philipp. *The role of national central banks within the European system of central banks: The example of De Nederlandsche Bank* [online]. De Nederlandsche Bank, 2002, s. 20. Dostupné z: https://www.dnb.nl/binaries/ms2002-13_tcm46-147324.pdf
11. ŽUROVEC, Michal. *Stát v roce 2016 hospodařil s rekordním přebytkem 62 mld. Kč* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017, 3. 1. 2017 [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/stat-v-roce-2016-hospodaril-s-rekordnim-27109>
12. *Bank Competition and Financial Stability* [online]. OECD, 2011, 80 s. [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/daf/fin/financial-markets/48501035.pdf>
13. Banking Panics of 1930-31. *Federal Reserve History* [online]. Richmond: Federal Reserve Bank of Richmond, 22. 11. 2013 [cit. 15. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.federalreservehistory.org/essays/banking-panics_1930_31
14. *Banky a pobočky zahraničních bank (k 30. 07. 2018)* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB33.SUBJECTS_COUNTS_DETAIL?p_lang=cz&p_DATUM=30.09.2018&p_ses_idx=1
15. *Celkový přehled počtu subjektů v časové řadě* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB30.CAS_RADA_DRUHA_STAT4
16. *Česká národní banka - historický vývoj* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/
17. *ČNB odnímá licenci ERB bank* [online]. Praha: Česká národní banka, 2016 [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2016/20161024_erb_bank_licence.html
18. *ČNB zavádí nové limity na hypotéky* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 5. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2018/20180612_zfs.html
19. *Co je pojištěno?* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2016 [cit. 28. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/co-je-pojisteno/#text>
20. *Commission staff working document - Impact assessment: Accompanying document to the Proposal for a directive .../.../EU of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the Report from the Commission to the European Parliament and to the Council - Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes* [online]. Brussels: European Commission, 12. 7. 2010. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010SC0834&from=EN>

21. *Communication to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on completing the Banking Union* [online]. Brussels: European Commission, 11. 10. 2017, 20 s. [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/finance/docs/law/171011-communication-banking-union_en.pdf
22. *Finanční stabilita* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/
23. *History of the Basel Committee* [online]. BIS, 14. 4. 2018 [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.bis.org/bcbs/history.htm>
24. *Licencování* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_institute/licencovani.html
25. *MiFID II / MiFIR* [online]. Deloitte Česká republika, 2017 [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/fa/Deloitte-MiFIDII-a-MIFIR.pdf>
26. *Obecné pokyny orgánu EBA k metodám výpočtu příspěvků do systému pojištění vkladů* [online]. 2015, 40 s. [cit. 28. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1199246/EBA-GL-2015-10_GL+on+Calculation+of+Contributions+DGS_CS.pdf/0e783ad9-8208-4521-8ab7-71c9c5978660/
27. *Právní předpisy* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/banky_a_zalozny/pravni_predpisy.html
28. *Rámeček Evropské unie* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2016 [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/ramec-evropske-unie/#text>
29. *Slovník pojmů: K* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 5. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/k.html>
30. *Srovnávací tabulka ratingového ohodnocení vybraných zemí: Foreign Currency Long-Term Sovereign Debt Ratings* [online]. Praha: Česká národní banka, 14. 8. 2018 [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/rating/
31. *The Basel Committee - overview* [online]. BIS [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm?m=3%7C14>
32. *The Single Rulebook* [online]. European Banking Authority [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook>
33. *U banking supervision: What to expect in 2018* [online]. White&Case, 27. 2. 2018 [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.whitecase.com/publications/insight/eu-banking-supervision-what-expect-2018>
34. *Union Customs Code* [online]. European Commission, 2016 [cit. 12. 8. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code_en

35. *Výroční zpráva za rok 2017* [online]. Praha: Garanční systém finančního trhu, 2018, 95 s. [cit. 28. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/public/media/vyrocnizprava-2017.pdf>
36. *What is Basel IV?: Questions & answers on Basel IV: Dixit Joshi and Steve Morris explain the upcoming regulatory changes ...* [online]. Frankfurt am Main: Deutsche Bank, 2018, 8. 1. 2018 [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.db.com/newsroom_news/2018/what-is-basel-iv-en-11456.htm
37. *Základní ukazatele - banky* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/icd_bs_cs.pdf
38. *Zpráva o finanční stabilitě 2017/2018: Prezentace 14. zprávy o finanční stabilitě* [online]. Praha: Česká národní banka, 2018, 12. 6. 2018 [cit. 5. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/frait_20180612_zfs_2017-2018_seminar.pdf
39. *Předsmluvní informace* [online]. Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/documents/20143/3348469/mmb-predsmluvni-informace-tom-ucet.pdf>
40. *Informační přehled o systému pojištění pohledávek z vkladů pro klienta* [online]. Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.moneta.cz/documents/20143/8370792/MMB_Informacni_prehled_o_systemu_pojisteni_pohledavek_z_vkladu_pro_klienta.pdf
41. *Informace o pojištění vkladů* [online]. Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.moneta.cz/documents/20143/8370792/Komunikace_na_pojistene_klienty_za_rok-2018.pdf

Právní předpisy

Právní předpisy EU

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. listopadu 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z:
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. listopadu 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R2365&from=EN>
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/61 ze dne 10. října 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013,

- pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0061&from=CS>
4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0575&from=cs>
  5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0596&from=EN>
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0600&from=CS>
  6. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0048:20100330:CS:PDF>
  7. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES z ze dne 11. března 2009, kterou se mění směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů, pokud jde o výši pojištění a lhůtu k výplatě. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0014&from=EN>
  8. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0036&from=CS>
  9. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014, o systémech pojištění vkladů. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0049&from=EN>

10. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. dubna 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu (směrnice o zneužívání trhu). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018].
Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0057&from=EN>
11. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2018].
Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0059&from=EN>
12. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0065&from=CS>

Právní předpisy ČR

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjjzhevz6mjhhe>
2. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjjzhevz6mrnge>
Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4f6mrvgmwtenq>
3. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezff6obzfu2a>

4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfuzdo>
5. Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbvgywtq>
6. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhezv6nrngm2a>
7. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mzsgawtcnq>
8. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayf6mrvgawteny>
9. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayf6mrrhawtkma>
10. Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2v6mrrhewtcmy>
11. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6ojqfuyq>
12. Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 14. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6mjvfuzti>
13. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6mjvfuzti>

- online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mjygiwteny
- Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge3f6mrv4wte>
14. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayf6mrv4wteny>
  15. Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 12. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga2f6mjzgawtcni>
  16. Příloha č. 21 k vyhlášce ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/obezretne_podnikani/download/vyhlaska_priloha_21.pdf
  17. Příloha č. 1 k vyhlášce ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 15. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/obezretne_podnikani/download/vyhlaska_priloha_01.pdf
  18. Vyhláška ČNB č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 2. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vyhlaskey/vyhlaska_233_2009.pdf
  19. Doporučení ČNB č. 8/2018 Věst., doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. In: *CNB.cz* [online]. Česká národní banka [cit. 7. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2018/download/vestnik_2018_08_21018180.pdf
  20. *ČNB neotálí s růstem úrokové sazby. Zvedla ji potřetí v řadě* [online]. Praha: Česká televize, 2018, 26. 9. 2018 [cit. 27. 9. 2018]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2605517-cnb-neotali-s-rustem-urokove-sazby-zvedla-ji-potrete-v-rade>

21. Vyhláška ČNB č. 253/2013 Sb., kterou se stanoví podmínky tvorby povinných minimálních rezerv. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezv6mrvgmwta>
22. Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge2v6mzxgqwt e>
23. Zákon č. 156/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, doplňuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, *ve znění pozdějších předpisů*, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mjvgywte>
24. Zákon č. 83/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2v6obtfuya>
25. Zákon č. 16/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6mjwfuya>
26. Zákon č. 165/1998 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6mjwguwte>
27. Zákon č. 319/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mzrhewte>
28. Zákon č. 126/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 239/2001 Sb., o České

- konsolidační agentuře a o změně některých zákonů (zákon o České konsolidační agentuře), ve znění zákona č. 15/2002 Sb., zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgazf6mjsgywtg>
29. Zákon č. 433/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4f6nbtgmwta>
30. Zákon č. 156/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyf6mjvgywtc>
31. Zákon č. 375/2015 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge2v6mzxguwt>
32. Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge2v6mzxgqwt>
33. Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2v6obxfuztq>

Judikatura

1. Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 5. 1997, Spolková republika Německo proti Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie, Věc C-233/94. In: *Curia* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99910&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2135800>
2. Rozsudek Soudního dvora ze dne 2. září 2015, Věc C-127/14. In: *Curia* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:62014CA0127&qid=1538689074159&from=CS>

Seznam pojmů a zkratek

Basel I	Basilejská kapitálová dohoda (Basel Capital Accord)
BBRD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků (Bank Recovery and Resolution Directive)
BCBS	Basilejský výbor pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision)
BIS	Banka pro mezinárodní vypořádání (Bank for International Settlements)
CRD IV	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky
CRR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky
CSMAD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU, o trestních sankcích za zneužívání trhu
ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
DGSD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU, o systémech pojištění vkladů
DTI	poměr hodnoty celkového zadlužení vůči hodnotě celkového ročního čistému příjmu (Debt to Income)
DSTI	poměr hodnoty měsíční splátky veškerých úvěrů vůči hodnotě celkového čistého měsíčního příjmu (Debt Service to Income)
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví (European Banking Authority)
EDIS	Evropský systém pojištění pohledávek z vkladů (European deposit insurance scheme)
EU	Evropská unie
FPV	Fond pojištění vkladů
GSFT	Garanční systém finančního trhu
G-SVI	globálně systémově významná instituce

IAS	Mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards)
IFSR	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (International Financial Reporting Standards)
J-SVI	lokálně systémově významná instituce
Komise	Evropská komise
LTV	poměr hodnoty poskytnutého úvěru vůči hodnotě zajištění nemovitostí (Loan to Value)
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (Listina základních práv a svobod)
MAR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014, o zneužívání trhu
MiFID I	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, o trzích finančních nástrojů
MiFID II	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, o trzích finančních nástrojů
MiFIR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, o trzích finančních nástrojů
SFTR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365, o transparentnosti obchodů zajišťujících financování
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
ZoB	zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách
ZoČNB	zákon č. 6/1993 Sb., zákon České národní rady o České národní bance
ZOPRK	zákon č. 374/2015 Sb., zákon o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Schéma systému finančního práva	30
Obrázek č. 2: Toky zdrojů ve finančním systému	37
Obrázek č. 3: Velikost finančního sektoru a kapitálových trhů v procentech HDP	39
Obrázek č. 4: Kvantita finančního zprostředkování korporacím nefinančního sektoru v procentech HDP	40
Obrázek č. 5: Schéma členění bankovní regulace a dohledu	64
Obrázek č. 6: Vývoj maximálního limitu náhrad pojištění pohledávek z vkladů a spoluúčasti oprávněných osob	99
Obrázek č. 7: Schéma Garančního systému finančního trhu	103
Obrázek č. 8: Náhrady vyplacené z Fondu pojištění vkladů do 31. 12. 2017	107

Příloha č. 1: Předmluvní informování o pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s.³⁴²

Předmluvní informace

Vážíme si Vašeho zájmu o běžný účet – Tom účet! Ještě před jeho založením bychom Vám rádi poskytli pár základních informací o MONETA Money Bank a také o samotném účtu.

Základní informace o MONETA Money Bank

MONETA Money Bank, a. s. má sídlo v ulici Vyskočilova 1422/1a, v Praze 4 – Michle, PSČ:140 28, IČO 256 72720 a je zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze v oddíle B, vložce 5403. Působí na základě licence udělené Českou národní bankou (se sídlem v Praze I Na Příkopě 28, I15 03 Praha 1, IČO 48136450). Česká národní banka je pro MONETA Money Bank dohledovým orgánem.

Jak snámi můžete komunikovat? Komunikovat s námi můžete písemně, telefonicky nebo prostřednictvím našich poboček – a to v českém jazyce. Pokud upřednostňujete písemnou komunikaci, využijte prosím poštovní adresu totožnou se sídlem MONETA Money Bank nebo poštovní adresou příslušné pobočky. Naše další poštovní adresy, stejně jako elektronický a telefonický kontakt, najdete na <https://www.moneta.cz/kontaktujte-nas/kontakt>.

Základní informace o běžném účtu Tom

Tom účet je běžný účet, vedený v českých korunách. Poskytujeme ho fyzickým osobám nepodnikatelům, kteří dosáhli aspoň 18 let věku. Účet je určený zejména k převodu peněz z nebo na účet.

U Tom účtu máte:

- vedení účtu zdarma
- měsíční elektronický výpis zdarma
- všechny výběry z bankomatů MONETA Money Bank zdarma
- všechny výběry z bankomatů v zahraničí zdarma
- všechny přichozí tuzemské platby zdarma
- všechny elektronické odchozí tuzemské platby zdarma
- zadání, změnu a provedení elektronicky zadaných trvalých příkazů, inkasa, i SIPO zdarma

K Vašemu účtu Vám **zdarma** poskytneme **jednu bezkontaktní debetní platební kartu Standard, Internet Banku** pro internetové bankovníctví a mobilní aplikaci **Smart Banka**.

Kladný (kreditní) i nepovolený záporný (debetní) zůstatek na Vašem účtu bude úročen denně a to sjednanou úrokovou sazbou.

Pro účely zvýhodněného úročení zůstatku na účtu se měsíčním kreditním příjmem rozumíšouhrn částek připsaný za každý kalendářní měsíc ve prospěch Vašeho účtu. Nezapočítávají se do něj převody z jakéhokoli Vašeho účtu vedeného u MONETA Money Bank (včetně spořicích účtů nebo podnikatelských účtů), převody z vnitřních účtů MONETA Money Bank ani příjmy z úroků ze zůstatků na Vašich účtech u nás.

Více informací ohledně veškerých poplatků a úrokových sazeb s účtem spojených naleznete na našich webových stránkách <https://www.moneta.cz/dokumenty-ke-stazeni/sazebniky>.

Podrobnější informace o běžném účtu a platebních službách jsou obsaženy v příslušných produktových podmínkách běžných účtů a platebního styku, debetních platebních karet a služeb

³⁴² Předmluvní informace [online]. Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018].

přímého bankovníctví. Všechny tyto dokumenty najdete na našem webu <https://www.moneta.cz/dokumenty-ke-stazeni/vseobecne-produktove-podminky>.

Veškerá smluvní ujednání mezi námi se řídí právním řádem České republiky. V případě jakékoli výhrady/námítky/nespokojenosti/reklamace/stížnosti Vám doporučujeme obrátit se nejdříve přímo na nás, podle Reklamačního řádu, který naleznete na našich webových stránkách <https://www.moneta.cz/kontaktujte-nas/reklamace-a-stiznosti>. Pokud se nám nepodaří dohodnout, bude spory řešit Obvodní soud pro Prahu I, v některých případech Finanční arbitr ČR, <http://www.finarbitr.cz/cs/>. Také je možné podat stížnost České národní bance.

Základní informace o smlouvě

Smlouva je sepsána v českém jazyce, bude uzavřena na dálku a nabyde platnosti podpisem obou smluvních stran a účinnosti nejpozději následující pracovní den po dni připsání peněžních prostředků na účet vedený MONETA Money Bank – a to bezhotovostně z Vašeho platebního účtu u jiné banky. Smlouvu podepíšete elektronicky – zadáním unikátního číselného kódu, který obdržíte na mobil a který bude sloužit jako Váš elektronický podpis. MONETA Money Bank smlouvu podepíše zaručeným elektronickým podpisem. Obdobným způsobem budete moci podepisovat žádosti o další služby i v budoucnu – nastavíte si vlastní číselný kód, který bude fungovat jako Váš elektronický podpis. MONETA Money Bank je zároveň oprávněna průběžně a jednostranně měnit, rušit a doplňovat smluvní ujednání týkající se především poplatků a úrokových sazeb – a to s účinky pro už sjednaná ujednání za předpokladu poskytnutí informace klientovi o změně, a to minimálně s dvouměsíční lhůtou před účinností příslušné změny. Od této smlouvy můžete odstoupit bez udání důvodu do 14 dnů ode dne účinnosti smlouvy doručením Vašeho odstoupení společnosti MONETA Money Bank a to při návštěvě její pobočky, kde Vám Váš účet bude zrušen.

Základní informace o pojištění vkladů

Peníze na Vašem běžném účtu jsou pojištěny tak, jako jsou pojištěny vklady fyzických osob nepodnikatelů, fyzických osob podnikatelů i právnických osob, především na běžných a vkladových účtech. Pro výpočet a výplatu náhrady v korunách českých se sečtou všechny Vaše pojištěné vklady k rozhodnému dni, kdy Garanční systém finančního trhu obdrží oznámení od České národní banky podle zákona o bankách. Více na: https://www.moneta.cz/documents/cz/pojisteni-vkladu/MMB_Informacni_prehled_o_systemu_pojisteni_pohledavek_z_vkladu_pro_klienta.pdf

Příloha č. 2: Informační přehled o systému pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s.³⁴³

INFORMAČNÍ PŘEHLED O SYSTÉMU POJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK Z VKLADŮ PRO KLIENTA

Základní informace o ochraně vkladu	
Vklady u MONETA Money Bank, a.s. IČO: 25672720, Vyskočilova 1422/1A, 140 28 Praha 4 – Michle, zaps. u MS Praha v odd.B, vl. 5403 (dále jen „MMB“) jsou pojištěny u:	Garanční systém finančního trhu (dříve Fond pojištění vkladů), IČO 49710362 Týn 639, 110 00 Praha 1, zaps. u MS Praha v odd.A, vl. 10736 ¹⁾
Limit pojištění:	Náhrada se poskytuje v českých korunách ve výši odpovídající 100 000 EUR na jednoho klienta uložených v MMB ²⁾
Máte-li u MMB více vkladů:	Limit v českých korunách ve výši odpovídající 100 000 EUR se uplatní ve vztahu k součtu všech Vašich vkladů u MMB
Máte-li společný účet s jinou osobou či osobami:	Limit v českých korunách ve výši odpovídající 100 000 EUR se uplatňuje na každého klienta samostatně ³⁾
Lhůta pro výplatu v případě selhání úvěrové instituce:	7 pracovních dní ⁴⁾
Měna, v níž bude vklad vyplacen:	Koruna česká (CZK)
Kontakt na Garanční systém finančního trhu:	Tel.: (+420) 234 767 676 Fax: (+420) 234 767 679 E-mail: info@fpv.cz
Další informace jsou dostupné na:	www.fpv.cz

Další důležité informace:

Garanční systém finančního trhu s využitím Fondu pojištění vkladů chrání do stanoveného limitu obecně všechny nepodnikatele a podnikatele. Výjimky u určitých vkladů jsou uvedeny na internetových stránkách Garančního systému finančního trhu. O tom, zda jsou určité produkty pojištěny, či nikoliv, Vás také na požádání informuje MMB. Pokud vklad podléhá ochraně poskytované systémem pojištění pohledávek z vkladů, MMB tuto skutečnost potvrdí také na výpisu z účtu nebo v obdobném dokumentu.

¹⁾ Systém odpovědný za ochranu Vašeho vkladu

Ekvivalent limitu v českých korunách se přepočte podle kurzu vyhlášeného Českou národní bankou pro den, kdy Česká národní banka vydá oznámení o neschopnosti MMB dostát závazkům vůči oprávněným osobám za zákonných a smluvních podmínek nebo, kdy soud nebo zahraniční soud vydal rozhodnutí, jehož důsledkem je pozastavení práva vkladatelů nakládat se vklady u MMB, na které se vztahuje pojištění (rozhodný den).

²⁾ Celkový limit pojištění

Není-li vklad k dispozici, protože úvěrová instituce není schopna dostát svým finančním závazkům, vyplatí Garanční systém finančního trhu (Fond pojištění vkladů) klientům náhradu za vklady do výše

³⁴³ Informační přehled o systému pojištění pohledávek z vkladů pro klienta [online].

Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018].

stanoveného limitu. Tato výplata náhrad v českých korunách činí nejvýše částku odpovídající částce 100 000 EUR a počítá se vždy na celou banku nebo družstevní záložnu. Pro určení částky, která má být z pojištění vyplacena, jsou proto všechny vklady jednoho vkladatele vedené u téže úvěrové instituce, včetně úroků vypočtených k rozhodnému dni, sečteny. Například pokud má klient na spořicímu účtu ekvivalent v českých korunách odpovídající 90 000 EUR a na běžném účtu ekvivalent v českých korunách odpovídající 20 000 EUR, bude mu vyplacena pouze částka v českých korunách odpovídající 100 000 EUR. Tento postup se uplatní i v případě, že úvěrová instituce provozuje činnost pod různými obchodními označeními nebo ochrannými známkami.

V některých případech stanovených zákonem o bankách jsou vklady chráněny i nad hranici částky odpovídající 100 000 EUR, ale nejvýše do částky odpovídající 200 000 EUR. Např. jde o vklad prostředků získaných prodejem nemovitosti sloužící k bydlení, pokud rozhodný den nastal do 3 měsíců ode dne připsání částky na účet, a další v zákoně o bankách uvedené případy.

3) Limit pojištění u společných účtů

V případě společných účtů (tj. účtů s více spolujednateli podle § 41e odst. 1 zákona o bankách) se podíl každého klienta započítává do jeho limitu 100 000 EUR samostatně. Osoby s pouhým dispozičním právem nejsou spolujednatelé účtu a pojistná ochrana se na ně nevztahuje.

4) Výplata

Systémem pojištění vkladů příslušným k výplatě náhrady klientům je Garanční systém finančního trhu s využitím Fondu pojištění vkladů, Týn 639,110 00 Praha 1, email: info@fpv.cz, www.fpv.cz. Výplata náhrady Vašich vkladů do výše částky v českých korunách odpovídající 100 000 EUR bude zahájena nejpozději do 7 pracovních dní od rozhodného dne. V některých případech (např. peněžní prostředky evidované na účtu platební instituce, apod.) může být lhůta pro zahájení výplaty delší (15 pracovních dní). Pokud v uvedené lhůtě výplatu neobdržíte, měli byste Garanční systém finančního trhu (Fond pojištění vkladů) kontaktovat, neboť po určité době by mohla uplynout promlčecí lhůta pro uplatnění pohledávky. Objektivní promlčecí lhůta u výplat v případě úvěrových institucí se sídlem v České republice činí podle § 41h odst. 3 zákona o bankách 3 roky. Další informace lze získat na www.fpv.cz.

Příloha č. 3: Informování o pojištění vkladů MONETA Money Bank, a. s. prostřednictvím internetového bankovníctví³⁴⁴

Informace o pojištění vkladů

Vážená klientko / Vážený kliente,

rádi bychom Vás informovali, že Vaše **vklady v naší bance jsou i nadále pojištěny** dle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách v platném znění, a to do výše odpovídající 100 000 EUR.

Informaci o pojištění Vašich vkladů dostáváte pravidelně ve výpisech k Vaším účtům. Současně Vám zasíláme také Informační přehled o systému pojištění pohledávek z vkladů pro klienta, který naleznete dostupný i na našich webových stránkách www.moneta.cz – sekce Dokumenty ke stažení.

Dle zákona 21/1992 Sb. se pojištění vkladů **netýká zejména vkladů těchto subjektů:**

- **Finančních institucí** (Bank a spořitelních družstev, pojišťoven, peněžních domů, penzijních a investičních fondů, zajišťoven, investičních a leasingových společností, společností, jejichž činnosti souvisí s pojišťovnictvím a penzijním financováním),
- **Municipalit** (obcí, měst, krajů, územních samosprávných celků) s ročními příjmy nad 500.000,- EUR,
- **Pohledávek z vkladů státních orgánů**

V případě jakýchkoli dotazů kontaktujte náš zákaznický servis na telefonním čísle **224 443 636**.

Vážíme si toho, že využíváte našich služeb.

S přáním hezkého dne

MONETA Money Bank

---

³⁴⁴ *Informace o pojištění vkladů* [online]. Praha: MONETA Money Bank, a. s., 2018, [cit. 12. 10. 2018].